

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

Ἡ ΤΟΤ

Ἡ Ρ Ο Δ Ο Τ Ο Υ
Ἀ Λ Ι Κ Α Ρ Ν Α Σ Σ Ε Ω Σ

Ἱ Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

H E R O D O T I
H A L I C A R N A S S E N S I S

H I S T O R I A.

EX EDITIONE JACOBI GRONOVII;

T O M I S N O V E M.

COELATUMQUE NOVENI MUSIS OPUS. HOR.

ADJECTUS EST, EX EADEM EDITIONE, LIBER DE
VITA HOMERI; VULGO SED FALSO, ADSRIPTUS
HERODOTO.

T O M. IX.

G L A S G U A E:

IN AEDIBUS ACADEMICIS

EXUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI

M DCCLXI.

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΊΣΤΟΡΙΩΝ

ΕΝΝΑΤΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

HERODOTI

HISTORIARUM

LIBER NONUS,

QUI INSCRIBITUR

CALLIOPE.

TOM. IX.

A

ΤΩΝ ΤΟΥ
ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΊΣΤΟΡΙΩΝ
ΕΝΝΑΤΗ,
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ
ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

Οἱ μὲν, ταῦτα ὑποκριναμένων Ἀθηναίων, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην. Μαρδόνιος δὲ, ὥς οἱ ἀπονοσήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας, ἤγε τὴν στρατιὴν σπευδὴ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. ὅκῃ δὲ ἐκάστοτε γίνοιτο, τέτῃς παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τῆς περηγμένα μετέμελε οὐδὲν, πολλῶν τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσῃ· καὶ συμπροέπεμψέ τε Θώρηξ ὁ Ληριαῖος Ξέρξεα Φεύγοντα, καὶ τότε ἐκ τῆς Φανερεῖς παρεῖκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

HERODOTI
HISTORIARUM
LIBER NONUS,
QUI INSCRIBITUR
CALLIOPE.

HOC ab Atheniensibus reddito responso Lacedaemonii Spartam reverterunt. Mardonius autem, posteaquam regressus ad eum Alexander Atheniensium responsa indicavit, movens e Theffalia, citato agmine Athenas ire contendit, quacunque iter faciebat, illinc viros ad bellum sumens. At Theffaliae principes adeo non poenitebat eorum quae antehac egerant, ut etiam multo studiosius Persam inducerent. E quibus Thorax Larissaeus et Xerxem effugientem deduxerat, et tunc Mardonium propalam trans mittebat in Graeciam.

2. Postquam vero exercitus progrediens in Boeotos venit, Thebani Mardonium exceperunt; suadendoque non sinebant progredi longius, quod negarent ullum locum ponendis castris opportuniorum esse quam illum, ubi subsidens consequeretur, ut omnem Graeciam sine proelio subigeret. Arduum enim esse universis etiam hominibus vi subigere Graecos inter se convenientes: quod et antea cognovissent. ‘ Si vero feceris (dicebant) quod nos suademus, occupabis nullo negotio validissima quaeque illorum consilia. Mitte pecuniam ad eos qui praepotentes sunt in civitatibus: missa pecunia Graeciam separando conturbabis: hinc eos qui tecum non sentient, cum factionis facile evertes.’

3. Haec Thebani suadebant: quibus

ΚΑΛΛΙΟΠΗ. Θ. 5

β'. Επεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ
 στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατε-
 λάμβανον τὸν Μαρδόνιον· καὶ συνεβέ-
 λευον αὐτῷ, λέγοντες ὡς ἔκ εἴη χῶρος
 ἐπιτηδεώτερος ἐν στρατοπεδεύεσθαι ἐκείνῃ.
 ὁ δὲ ἔων ἰέναι ἐκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτῷ ἰζό-
 μενον, ποίειν ὅπως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν
 Ἑλλάδα κατασρέψῃ. κατὰ μὲν γὰρ
 τὸ ἰχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας, οἵ-
 περ καὶ πάρος ταυτὰ ἐγίνωσκον, χα-
 λεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασιν ἄν-
 θρώποισι· εἰ δὲ ποιήσεις τὰ ἡμεῖς
 παραινέομεν, (ἔφασαν λέγοντες) ἔξεις
 ἀπόνως ἅπαντα τὰ κείνων ἰχυρὰ· βε-
 λεύματα. πέμπε χρήματα ἐς τὰς δυ-
 ναστεύοντας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλεσι· πέμ-
 πων δὲ, τὴν Ἑλλάδα διασῆσεις· ἐν-
 θεῦτεν δὲ τὰς μὴ τὰ σὰ φρονέοντας,
 ῥηϊδίως μετὰ τῶν στρασιωτέων κατα-
 σρέψαι.

γ'. Οἱ μὲν ταῦτα συνεβέλευον· ὁ δὲ

a Vox haec ἰσχυρὰ non est in MS.

ὅκ ἐπείθετο, ἀλλὰ οἱ δεινὸς ἐνέσχαλτο ἡμέ-
 ρος τὰς Αθήνας δεύτερα ἐλεῖν· ἅμα μὲν
 ὑπ' ἀγνωμοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ
 νήσων ἐδόκεε βασιλείῃ δηλώσειν ἔοντι ἐν
 Σάρδισι, ὅτι ἔχοι Αθήνας. ὃς οὐδὲ τότε
 ἀπικόμενος ἐς τὴν Αττικὴν εὔρε τὴς Αθη-
 ναίης, ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τὴς πλείστης
 ἐπυνθάνετο εἶναι, ἐν τε τῇσι νηυσὶ, αἰρέει
 τε ἐρῆμον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ βασιλῆος αἵρεσις
 ἐς τὴν ὑσέρην^β τὴν Μαρδονίᾱ ἐπιστρατήην,
 δεκάμηνος ἐγένετο.

δ'. Επεὶ δὲ ἐν Αθήνησι ἐγένετο Μαρ-
 δόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μερικίδην,
 ἄνδρα Ἑλλησπόντιον, φέροντα τὴς αὐ-
 τὴς λόγους τὴς καὶ Αλέξανδρος ὁ Μακεδὼν
 τοῖσι Αθηναίοισι διεπόρθμευσε. ταῦτα δὲ
 τοδεύτερον ἀπέστειλλε, προέχων μὲν τῶν
 Αθηναίων οὐ Φιλίας γνώμας, ἐλπίζων
 δὲ σφεας ὑπήσειν τῆς ἀγνωμοσύνης, ὥς
 δορυαλώτῃ ἐξσης τῆς Αττικῆς χώρας,
 καὶ ἐξσης ὑπ' ἐωϋτῷ. τετέων μὲν εἶνε-

^β ὑστραίν.

ille obtemperandum non putavit, partim acri quadam libidine Athenas iterum occupandi, partim animi fastu; denique quod videbatur incensis per insulas ignibus significaturus regi Sardibus agenti, Athenas ab ipso teneri. Igitur in Atticam contendens, quum illic Athenienses ne tunc quidem invenisset, sed plerosque aut Salamine, aut in classe esse audiret, urbem cepit desertam, decimo mense quàm fuerat ab ipso rege capta.

4. Illic quum esset, Salaminem mittit Murichidem, virum Hellespontium, cum eisdem mandatis quae Alexander Macedo ad Athenienses pertulerat. Mittebat autem eadem vice altera, gnarus ille quidem non benevolo erga ipsum animo esse Athenienses, sed sperans contumaciam deposituros, tanquam subacta Attica regione, et sub ipsius imperio posita. hac

de caussa Murichidem misit Salaminem.

5. Is ubi in senatum venit, Mardonii mandata exposuit. et e senatoribus Lycidas sententiam dixit, Satius videri sibi esse, ut ea quae Murichides apud senatum diceret, ipsi admittentes ad populum referrent. Hanc ille sententiam dicebat five quod pecuniam a Mardonio accepisset, five quod ea ipsi probarentur. Quod simulatque audiere Athenienses, tam ii qui ex senatu, quam qui extra eum erant, confestim indigne ferentes, Lycidam circumsteterunt, lapidibusque interemerunt: Hellepontium vero Murichidem dimiserunt illaesium. Excitato circa Lycidam Salamine tumultu cognoscunt quod gestum erat, Atheniensium uxores; et alia aliam exhortantes atque prehendentes, ultro domum Lycidae adiere, hominisque uxorem ac liberos lapidaverunt.

κα ἀπέπεμψε Μυριχίδην ἐς Σαλαμῖνα.

Εἰ. Ὁ δὲ, ἀπικόμενος ἐπὶ τὴν βελὴν, ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίᾳ. τῶν δὲ βουλευ-
τέων Λυκίδης εἶπε γνώμην, ὥς ἐδόκεε
ἀμεινον εἶναι, δεξαμένους τὸν λόγον τὸν
σφι Μυριχίδης προφέρει, ἔξενεῖται ἐς τὸν
δῆμον. ὁ μὲν δὴ ταύτην τὴν γνώμην ἀπε-
φαίνετο, εἴτε δὴ δεδεγμένος χρήματα
παρὰ Μαρδονίᾳ, εἴτε οἱ καὶ ταῦτα ἐάν-
δανε. Ἀθηναῖοι δὲ, αὐτίκα δεινὸν ποιησά-
μενοι, οἳ τε ἐκ τῆς βελῆς καὶ οἳ ἔξωθεν,
ὥς ἐπύθοντο, περισάντες, Λυκίδα κατέ-
λευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον
Μυριχίδην, ἀπέπεμψαν Ἀσινέα. γενομέ-
νος δὲ θορύβος ἐν τῇ Σαλαμῖνι περὶ τὸν
Λυκίδα, πυνθάνονται τῶν Ἀθηναίων αἱ
γυναῖκες τὸ γινόμενον. διακελευσαμένη δὲ
γυνὴ γυναικί, καὶ παραλαβῆσα, ἐπὶ τὴν
Λυκίδεω οἰκίην ἦσαν αὐτοκελές· καὶ
κατὰ μὲν ἔλευσαν αὐτῇ τὴν γυναῖκα,
κατὰ δὲ τὰ τέκνα.

ς'. Ες δὲ τὴν Σαλαμῖνα διέβησαν Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο τὸν ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσοντά σφι, οἱ δὲ ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερα τε καὶ χολαιότερα ἐποίηον, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ Βοιωτίῃ^ς ἐλέγετο εἶναι, ἔτῳ δὴ ὑπέξεκομίσαντό τε πάντα, καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμῖνα· ἐς Λακεδαίμονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους, ἅμα μὲν, μεμφομένους τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ὅτι περιεῖδον ἐμβαλόντα^δ τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἀλλ' ἔμετὰ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν Βοιωτίην· ἅμα δὲ, ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέχλει ὁ Πέρσης μεταβαλῶσι δώσειν· προεῖπαι τε^ε ὅτι εἰ μὴ ἀμυνεῦσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἀλεωρὴν εὐρήσονται. οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὥρταζόν τε τῷτον τὸν χρόνον, καὶ σφι ἦν Ἰακίνθια· περὶ πλείους δ' ἦγον τὰ τοῦ θεῷ πορσύνειν. ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι τὸ ἐν τῷ Ιοσμῷ

^ς ἐς τὴν Βοιωτίαν. ^δ ἐμβαλόντα. ^ε προῖπει τε.

6. Hoc autem modo Athenienses in Salaminem transierunt: Quamdiu ipsi copias e Peloponneso venturas sibi auxilio expectabant, tamdiu in Attica manserunt: at ubi et focii tardius segniusque agunt, et Mardonius adventans jam esse in Boeotia audiebatur, ita exportatis omnibus rebus et ipsi in Salaminem trajecerunt, nunciosque Lacedaemonem miserunt, simul conquestum de Lacedaemoniis, qui neglectui haberent barbarum in Atticam ingressum, neque cum ipsis ei in Boeotiam occurrissent; simul admonituros, quae sibi, si ad eum deficere vellent, Persa spondisset: tum praedicere, nisi praesidio Atheniensibus essent, se aliquod remedium inventuros. Agebant per id tempus Lacedaemonii solennia quae vocantur Hyacinthia: quae festa dei celebrare plurimi faciebant. ad haec murum sibi in

Isthmo extruebant, qui jam pinnas accipiebat.

7. Posteaquam nuntii Atheniensium Lacedaemonem venerunt, ducentes simul Megarensium ac Plataeensium legatos, ad Ephoros admissi, ita loquuti sunt, ‘ Athenienses miserunt nos, dicentes regem ‘ Medorum cum nostram nobis regionem ‘ reddere, tum societatem nobiscum velle ‘ aequis conditionibus inire citra fraudem ‘ et dolum, tum velle quoque aliam regionem nostrae addere, quam ipsi nostro arbitrio optaverimus: nos tamen reverentia Jovis Graeci, et pro atroci ducentes prodere Graeciam, non annuimus, ‘ sed omnia recusavimus, quamvis injuria ‘ affecti a Graecis ac vehementer prodiiti. ‘ Qui, etsi non ignoremus conducibilius ‘ esse nobis societatem inire cum Persa, ‘ quam bellum gerere, tamen sponte nostra societatem non inibimus. Et sic qui-

ἑτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξεις ἐλάμβανε.

Ζ'. Ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαί-
 μονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ' Αθηναίων, ἅμα
 ἀγόμενοι ἔκ τε Μεγάρων ἀγγέλους καὶ
 ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες
 ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ' Επεμψαν ἡμέας Α-
 ' θηναῖοι, λέγοντες ὅτι ἡμῖν βασιλεὺς ὁ
 ' Μήδων, τῷτο μὲν, τὴν χώραν ἀποδι-
 ' δοῖ· τῷτο δὲ, συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴση
 ' τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι, ἄνευ τε δόλου
 ' καὶ ἀπάτης. ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώ-
 ' ρην πρὸς τῇ ἡμετέρῃ αἰδοῦναι, τὴν ἂν αἰ-
 ' τοὶ ἐλώμεθα. ἡμεῖς οὖν Δία τε Ἑλ-
 ' ληνιον αἰδεομένους, καὶ τὴν Ἑλλάδα
 ' δεινὸν ποιούμενοι προσθναί, ὃ κίταινέ-
 ' σαμεν, ἀλλὰ πάντα τε ἀπειπάμεθα,
 ' καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ
 ' καταπροδιδόμενοι· ἐπιστάμεοί τε ὅτι
 ' κερδαλεώτερόν ἐστι ὁμολογέειν τῷ Πέρ-
 ' σῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· ὃ μὲν ἔδδ'
 ' ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν

ἡμέτερον ὕτω[†] ἀκίβδηλον ἐὼν νέμεται
 ἐπὶ τῆς Ἑλλήνας· ὑμεῖς δὲ, ἐς πᾶσαν
 ἄρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμολογή-
 σωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεὶ τε ἐξεμάθετε
 τὸ ἡμέτερον Φρόνημα· σαφέως, ὅτι ἔδα-
 μᾶ προδῶσομεν τὴν Ἑλλάδα, καὶ διότι
 τεῖχος ὑμῖν διὰ τῷ Ιοῦμῷ ἐλαυνόμενον
 ἐντελές ἐστι, καὶ δὴ λόγον ἔδνα τῶν
 Ἀθηναίων ποιέεσθε· συνθέμενοί τε ἡμῖν
 τὸν Πέρσῃ ἀντιώσεσθαι ἐς τὴν Βοιω-
 τίνην, προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβα-
 λόντα ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς
 μὲν νυν τὸ παρεὼν Ἀθηναῖοι ὑμῖν μη-
 νίσσι. ὃ νὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως. νῦν
 δὲ ὅτι τῷχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέ-
 λευσαν ὑμέας ἐκπέμπειν, ὡς ἂν τὸν
 βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ. ἐπει-
 δὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίης, τῆς γε
 ἡμετέρης ἐπιτηδεώτατόν ἐστι μαχέσα-
 σθαι τὸ Θριάσιον πεδῖον.

ή. Ὡς δὲ ἄρα ἄκυσαν οἱ ἔφοροι ταῦ-

[†] MS. τὸ μὲν ἀπ' ἡμέων ὕτω.

dem quod nostri est officii, purum simplexque administratur erga Graecos. At vos, qui tunc in omnem metum deveneratis ne pacisceremur cum Persa, posteaquam compertam penitus habuistis sententiam nostram, nequaquam prodendi Graeciam, et murum quem in Isthmo inaedificabatis absolvistis, et sane nullam habetis Atheniensium rationem; et quum conveneritis nobiscum de occurrendo Persae ad Boeotiam, desertores extitistis, pro nihilo ducentes barbarum Atticam esse ingressum. Itaque vobis Athenienses in praesens usque succensent, quod non estis officio functi: quod superest, ut primo quoque tempore nobiscum copias mittatis jubent; quo barbarum in Attica excipiamus. Quoniam enim in Boeotia tergiversati sumus, nostra in terra campus Thriasi-
us appositissimus est ad dimicandum.

8. Haec ubi accepere Ephori, respon-

sum in diem posterum distulerunt, postero die in alterum: idque in decem dies fecerunt, diem de die extrahentes. Intra quod tempus universi Peloponneses magno studio incumbentes, Isthmum muro intercludere, ad finemque perduxere. Neque ausim dicere causam, cur isti magnopere solliciti fuerint, quum Alexander Macedo Athenas venit, ne Athenienses Medum amplecterentur, nunc autem nihil prorsus curaverint, aliam; quam quod ipsis Isthmus inaedicatus erat. Ita putabant non amplius quicquam Atheniensibus indigere. At sub adventum Alexandri in Atticam, murus nondum perfectus erat; sed extruebant, Persarum vehementi metu capti.

9. Tandem et responsum et exitus Spartiatarum fuit hujusmodi: Pridie quam ultima constitutio futura esset, vir Tegeata, nomine Chileus, apud Lacedaemonios

τα, ἀνεβάλλοντο ἐς τὴν ὑστεραίην ὑποκρί-
 νασθαι· τῇ δὲ ὑστεραίῃ, ἐς τὴν ἐτέρην.
 τῷτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίεον, ἕξ
 ἡμέρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ
 τέτῳ τῷ χρόνῳ τὸν Ἰωσμὸν ἐτείχεον,
 σπαδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες Πελο-
 ποννήσιοι· καὶ σφι ἦν πρὸς τέλει. ὃδ' ἔχω
 εἶπαι τὸ αἴτιον, διότι ἀπικομένους μὲν Α-
 λεξάνδρου τῷ Μακεδόνα ἐς Αθήνας σπαδὴν
 μεγάλην ἐποίησαντο μὴ μηδίσαι Αθηναῖες,
 τότε δὲ ὥρην ἐποίησαντο ὑδεμίην, ἄλλό γε
 ἢ ὅτι ὁ Ἰωσμός σφι ἐτετείχιστο· καὶ ἐδό-
 κειον Αθηναίων ἐτι δεῖσθαι ὅδεν. ὅτε δὲ ὁ
 Αλέξανδρος ἀπίκητο ἐς τὴν Αττικὴν, ἔκω
 ἀπετετείχιστο· ἐργάζοντο δὲ, μέγας
 καταρρώδηκότες τὰς Πέρσας.

Θ'. Τέλος δὲ, τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξό-
 δου τῶν Σπαρτιητέων ἐγένετο τρόπος τοι-
 ὅσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς ὑστάτης καλασά-
 σιος μελλύσης ἔσεσθαι, Χίλεος ὕνόματι^α,
 ἀνὴρ Τεγεήτης, δυνάμενος ἐν Λακεδαιμόνι

^α Haec vox ὕνόματι non est in MS.

μέγιστον ζείνων, τῶν ἐφόρων ἕνα ἐπύθετο^β
 πάντα λόγον τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον.
 ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος^γ, ἔλεγε, ‘ Ἀρα σφι
 ‘ τὰδε ὅτῳ ἔχει, ἄνδρες ἑφοροὶ Ἀθηναίων
 ‘ ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων, τῷ δὲ βαρβάρῳ
 ‘ ρω συρμάχων, καίπερ τείχεος διὰ τῆ
 ‘ Ἰοθμῷ ἐληλαμένον κρατερῶ, μεγάλα
 ‘ κλισιάδες ἀναπεπτεαῖαι ἐς τὴν Πελο-
 ‘ πόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ’ ἐσακύνετε
 ‘ πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δοῖν σφάλμα
 ‘ τῇ Ἑλλάδι φέρον.’

ἰ. Ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβέβλευε· οἱ
 δὲ, φρενὶ^δ λαβόντες τὸν λόγον, αὐτίκα
 φράσαντες ἑδὲν τοῖσι ἀγγέλοις τοῖσι ἀ-
 πιγμένοις ἀπὸ τῶν πολίων, νυκτὸς ἔτι
 ἐκπέμπουσι πεντακισχίλις Σπαρτιητέων,
 καὶ ἑπτὰ περὶ ἑκάστον τάξαντες τῶν εἰλώ-
 των, Πausanίῃ τῷ Κλεομβρότῃ ἐπιτά-
 ξαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν ἡ ἡγεμονίη
 Πλεισάρχῃ τῷ Λεωνίδεω· ἀλλ’ ὁ μὲν,
 ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ, τέτῃ ἐπίτροπός τε καὶ

^β MS. τῶν ἐφόρων ἐπύθετο, sine vocula ἐνα. ^γ ἀκούσας δὲ
 ταῦτα ὁ χίλειος. ^δ οἱ δὲ ἐν φρενὶ.

maximae inter peregrinos potentiae, sciscitabatur ex uno Ephorum omnia quae Athenienses dixissent; et quum audivisset, his verbis eos alloquutus est, ‘ Ergo
 ‘ ita se res habet, viri Ephori: si Athe-
 ‘ nenses non sentiunt nobiscum, sed cum
 ‘ barbaro societatem iniverint, quamvis
 ‘ valido muro sit Isthmus inaedificatus,
 ‘ tamen magnae fores patefactae sunt
 ‘ Persis in Peloponnesum. Quare prius
 ‘ eos audiat, quam aliquid decernant
 ‘ quod cladem Graeciae adferat.’

10. Hoc Chileus consilium dedit. quod in animum admittentes Ephori, confestim nihil colloquuti cum nunciis qui a civitatibus venerant, quinque millia Spartiatarum quum adhuc nox esset emittunt, septenis helotis circa unumquemque collocatis Pausania Cleombroti filio jussu eos educere. erat quidem praefectura Plistarchi Leonida geniti: sed adhuc is puer

erat, alter ejus tutor et patruelis. nam Cleombrotus Anaxandridae filius, pater Pausaniae, jam non supererat, non diu post quàm copias quae murum extruebant in Isthmo, reduxerat, vita functus. Reduxerat autem ab Isthmo copias Cleombrotus ob eam causam, quod sibi inter sacrificandum adversus Persam sol in coelo obscuratus esset. Adscivit autem Pausanias sibi Euryanactem, Doriei filium, suum gentilem.

11. His copiis e Sparta cum Pausania profectis, nuncii de illarum profectiōe ignari, ubi dies illuxit, Ephoros adēunt, habentes scilicet in animo abire in suam quique civitatem. Ubi adierunt, ita verba fecerē, ‘ Vos quidem, Lacdaemonii, desidentes hīc Hyacinthia agitis, ac luditis, ‘ sociis foede proditis: Athenienses vero, ‘ ut a vobis laesi, et ob penuriam socio-

ἀνεψίος. Κλεόμβροτος γὰρ ὁ Πausανίew
 μὲν πατήρ, Αναξανδρίδew δὲ παῖς, ἔκeτι
 περιῖν, ἀλλὰ ἀπαγαγὼν ἐκ τῷ Ιαθμῷ
 τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν,
 μετὰ ταῦτα ὁ πολλὸν χρόνον τινὰ βίβς
 ἀπέθανε. ἀπῆγε δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλε-
 ὄμβροτος ἐκ τῷ Ιαθμῷ διὰ τόδε· θυομένw
 οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ, ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη ἐν
 τῷ ἔρανw. προσαιρέεται δὲ ἐwῦτῳ Παυ-
 σανίης Εὐρυάνακτα τὸν Δωριέος, ἄνδρα
 οἰκίης ἐόντα τῆς αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν
 Πausανίῃ ἐξεληλύθησαν ἔξω Σπάρτης.

ια'. Οἱ δὲ ἄγγελοι, ὡς ἡμέρη ἐγεγό-
 νεε, ἔδεν εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου, ἐπῆλθον
 ἐπὶ τῆς ἐφόρου, ἐν νόw δὴ ἔχοντες ἀπαλ-
 λάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῆς ἐwῦτῳ ἔκα-
 σος· ἐπελθόντες δὲ, ἔλεγον τάδε, ‘ Ὑμεῖς
 ‘ μὲν ὦ Λακεδαιμόνιοι αὐτῷ τῇδε μένοντες,
 ‘ Ὑακίνθιά τε ἄγετε καὶ παίζετε, κατα-
 ‘ προδόντες τῆς συμμάχου· Αθηναῖοι δὲ,
 ‘ ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμῶν, χήτει τε

^c ἐπὶ τὴν MS.

‘συμμάχων, καταλύσονταί τῷ Πέρσῃ
 ‘ἔτῳ ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι
 ‘δὲ, δῆλα γὰρ δὴ ὅτι σύμμαχοι βασι-
 ‘λῆος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα ἐπὶ
 ‘τὴν ἂν ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται· ὑμεῖς δὲ τὸ
 ‘ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε ὁκοῖον ἂν τι ὑμῖν
 ‘ἐξ αὐτῆς ἐκβαίνη.’ ταῦτα λεγόντων τῶν
 ἀγγέλων, οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ’ ὄρκου, καὶ
 δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ορεσεῖῳ σείχοντας
 ἐπὶ τῆς ξείνης. ξείνης γὰρ ἐκάλεον τῆς
 βαρβάρης. οἱ δὲ, ὡς ἔκ εἰδότες, ἐπηρώ-
 τεον τὸ λεγόμενον· ἐπειρόμενοι δὲ, ἐξέ-
 μαθον πᾶν τὸ ἔόν· ὥστε ἐν θωΰματι γενό-
 μενοι, ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες.
 σὺν δέ σφι, τῶν περιοίκων Λακεδαιμονίων
 λογάδες πενταχιλίοι ὀπλῖται τῷ αὐτῷ
 τῷτο ἐποίεον.

ιβ'. Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰοῦμόν ἡπεί-
 γοντο. Ἀργεῖοι δὲ, ἐπεὶ τε τάχιστα ἐπύ-
 θοντο τῆς μετὰ Πausανίῳ ἐξεληλυθό-
 τας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα, τῶν

‘rum, ita ut poterunt inimicitias cum
 ‘Perfa dissolvent. Dissoluta autem ini-
 ‘micitia palam prorsus, quum regis fue-
 ‘rimus focii militiae, commilitabimus in
 ‘quamcunque regionem nos illi educent.
 ‘Inde vos discetis quidnam vobis ex ea
 ‘re eveniat.’ Haec loquutis, nunciis E-
 phori jurejurando interposito dixere suas
 se copias putare in Orestio esse, tenden-
 tes adversum peregrinos. Peregrinos enim
 barbaros appellabant. Hoc illi non in-
 telligentes, quid diceretur sciscitabantur.
 Sciscitati, et rem omnem edocti atque
 stupefacti, quamcelerrime abiere ad illos
 insequendos, et cum iis quinque millia
 finitimorum Lacedaemoniorum delecta.

I 2. His Isthmum versus ire matu-
 rantibus, Argivi, ubi primum audiere co-
 pias e Sparta cum Pausania profectas,
 praeconem, quem optimum e diurnis cur-

foribus invenerunt, in Atticam mittunt ad Mardonium: qui videlicet antea receperant se futuros impedimento, quominus Spartiata egrederetur. Praeco ubi Athenas pervenit, ‘Mardoni, inquit, miserunt
 ‘me Argivi nunciatum tibi juventutem e
 ‘Lacedaemone esse progressam, seque ne
 ‘illa progrederetur praestare nequisse.’
 Ad hacc tu bonum consilium adhibe.
 Hoc ille loquutus, retro abscessit.

13. Quo audito Mardonius jam non censebat amplius perstare in Attica: ubi ideo antequam istud intelligeret, immoratus fuerat quod cuperet scire consilia Atheniensium et quid acturi essent, neque populans neque laedens Atticum agrum, assidue sperans fore ut secum illi paciscerentur. Quod ubi desperavit, re comperta, priusquam Pausanias cum copiis Isthmum egrederetur, subduxit exer-

ἡμεροδρόμων ἀνευρόντες τὸν ἄριστον, ἐς τὴν
 Αττικήν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑπο-
 δεξάμενοι χήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ
 ἐξιέναι. ὃς ἐπεὶ τε ἀπίκητο ἐς τὰς Αθή-
 νας, ἔλεγε τάδε, ‘ Μαρδόνιε, ἔπεμφάν
 ‘ με Αργεῖοι Φράσονιά τοι ὅτι ἐκ Λακε-
 ‘ δαίμονος ἐξελήλυθε ἡ νεότης, καὶ ὥς ἔ-
 ‘ δυνατοὶ αὐτὴν ἔχειν εἰσὶ Αργεῖοι μὴ
 ‘ ἔκ ἐξιέναι.’ πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ
 βλεψόμενος. ὁ μὲν δὴ, εἶπας ταῦτα, ἀ-
 παλλάσσετο ὀπίσω.

γν'. Μαρδόνιος δὲ ὕδαμῶς ἔτι πρόθυ-
 μος ἦν μένειν ἐν τῇ Αττικῇ, ὥς ἤκουσε
 ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πυθέσθαι^ε, ἀνε-
 κώχευε, θέλων εἰδέναι τὸ παρ' Αθηναί-
 ων, ὁκοῖόν τι ποιήσῃσι καὶ ὅτε ἐπήμαινε
 ὅτε ἐσίνετο γῆν τὴν Αττικήν, ἐλπίζων
 διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας·
 ἐπεὶ δὲ ἔκ ἔπειθε, πυθόμενος τὸν πάντα
 λόγον, πρὶν ἢ τὸς μετὰ Πausανίῳ ἐς
 τὸν Ἰωσμὸν ἐμβαλεῖν, ὑπέξεχώρεε· ἐμ-

^ε μὲν νυν πυθέσθαι.

πρήσας τε τὰς Αθήνας, καὶ εἴ κε τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων, ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας, ἐξέλαυνε τῶνδε εἵνεκα· ὅτι ἔτε ἱππασίμη ἢ χώρα ἦν ἢ Αττική, εἴτε νικῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις ἔκ ἦν, ὅτι μὴ κατὰ σφινδόν, ὥς τε καὶ ὀλίγες σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβλεύετο ὦν, ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας, συμβαλεῖν πρὸς πόλιν τε Φιλίην, καὶ χώραν ἱππασίμη.

ιδ'. Μαρδόνιος μὲν δὴ ἔτῳ^h ὑπέξεχώρει. ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ εἰσὶν αὐτῷ ἦλθε ἀγγελίη πρόδρομος, ἄλλην στρατιὴν ἦκειν ἐς Μέγαρά, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα, ἐβλεύετο, θέλων, εἰκως τῆς πρῶτον ἔλοι. ὑποσρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἦγε ἐπὶ τὰ Μέγαρά· ἡ δὲ ἵππος προσελθῶσα κατιππάσατο χώραν τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκασάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου δύνοντος ἡ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκητο.

g Haec vocula καὶ non est in MS. h Etiam haec vox ἔτε non est in MS.

citum, incensis Athenis, et siquid aut murorum aut aedium aut templorum rectum extabat, eo omni diruto atque obruto. Ideo autem excedendum sibi putavit, quod neque equitabilis esset Attica regio, neque, si ipse male pugnasset, evadi poterat nisi per angustias, ubi a paucis hominibus transitu prohiberi posset. Statuit igitur recedere illinc Thebas, ut configeret prope civitatem amicam, ac regionem equitibus opportunam.

14. Profecto illinc ita Mardonio et jam iter facienti perfertur nuncius properans, alium exercitum mille Lacedaemoniorum Megara iter habere. Eo audito consultabat siquo pacto hos primum posset excipere. Itaque conversum exercitum ducebat Megara, praemisso equitatu qui oram Megaridem incursaret. Huc usque Europae ad solem occidentem versus longissime processit haec Persica expeditio,

15. Post haec nuncius ad Mardonium venit, Graecos in Isthmo frequentes coactos esse: atque ita retrocessit per Deceleam. Magistratus enim Boeotorum accolae Asopiorum arcessierant, qui Mardonium in Sphendaleas et illinc in Tanagram duces itineris deduxerunt. In Tanagra noctem moratus Mardonius, postero die ad Scolon conversus in agro Thebano erat. Ibi Thebanorum rura, tametsi Medicas partes foventium, vastavit; non illorum odio, sed ingenti necessitate adactus: quod vellet munimentum castris apponere, et si sibi in acie non cederet ex sententia, effugium comparare. Exporrexit autem castra sua ab Erythraeae, secundum Hysias, Plataeensi tenus agro, juxta flumen Asopum: muro communiens, sed non pro magnitudine castrorum, verum per singulas frontes dena

ιε'. Μετὰ δὲ ταῦτα, Μαρδονίῳ ἦκε^α
 ἀγγελίη ὡς ἀλέες εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν
 τῷ Ιωθμῷ. ἔτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ
 Δεκελείης. οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμ-
 ψαντο τὰς προχώρας τῶν Ασωπίων. ἔτοι
 δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας.
 ἐνθεῦτεν δὲ, ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγρα δὲ
 νύκτα ἐναυλισάμενος, καὶ τραπόμενος τῇ
 ὑψεραίῃ ἐς Κῶλον, ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν.
 ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων, καίπερ μηδίζον-
 των, ἔκειρε τὰς χώρας, ἔτι καὶ ἔχθος
 αὐτέων, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης
 ἐχόμενος βυλόμενος ἔρυμά τε τῷ στρατο-
 πέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ
 μὴ ἐκβαίνειν ὁκοῖον τι ἐθέλοι^β, κρησφύγειον
 τῷτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτῷ τὸ στρα-
 τόπεδον, ἀρξάμενον ἀπὸ Ερυθραίων παρὰ
 Ὑσιᾶς. κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα
 γῆν, περὶ τὸν Ασωπὸν ποταμὸν τεταγ-
 μένον. ἔ μέντοι τότε τεῖχος τοσῶτον ἐ-
 ποιέετο, ἀλλ' ὡς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστά

^a MS. ἦλθε. ^b ἴθιλλοι.

κη μέτωπον ἕκασον. ἐχόντων δὲ τὸν πόνον
τῷτον τῶν βαρβάρων, Ἀτλαγῖνος ὁ Φρύ-
ωνος, ἀνὴρ Θηβαῖος, παρασκευασάμενος
μεγάλως, ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε
Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τῆς λο-
γιμωτάτης· κληθέντες δὲ ἕτοι ἔποντο. ἦν
δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβῃσι.

ἰς'. Τὰδε ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκον Θερ-
σάνδρῃ, ἀνδρὸς μὲν Ορχομενίς, λογίμῃ δὲ
ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ορχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ
Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτ-
ταγίνῃ ἐπὶ τὸ δεῖπνον τῷτο· κληθῆναι δὲ
καὶ Θηβαίων ἀνδρας πεντήκοντα, καὶ σφρων
ὃ χωρὶς ἐκατέρῃς κλίνειν, ἀλλὰ Πέρσῃν
τε καὶ Θηβαίων ἐν κλίνῃ ἐκάσῃ. ὥς δὲ ἀπὸ
δείπνῃ ἔσαν, διαπινόντων, τὸν Πέρσῃν τὸν
ὁμόκλινον, Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα, εἴ-
ρεσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἔστι, αὐτὸς δὲ ὑ-
ποκρίνασθαι ὥς εἴη Ορχομενίος. τὸν δὲ
εἶπαι, ‘ Επεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι
καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι

stadia habente. Hoc in opere barbaris occupatis Attaginus Phrynonis filius, vir Thebanus, convivio magnifice apparato Mardonium ipsum et Persarum honoratissimos quinquaginta ad hospitaes epulas invitavit. invitati illi hominem sunt sequuti. fiebat autem coena Thebis:

I 6. Cetera quae referam, ex Therfandro accepi, viro quidem Orchomenio, sed Orchomeni inter primos honesto: qui se quoque aiebat ad hanc coenam ab Attagino fuisse invitatum cum quinquaginta Thebanis: nec utrosque seorsum discubuisse, sed in quovis lecto Persam et Thebanum. Post coenam quum potioni daretur opera, Persam qui eodem toro recumbebat, Graece ipsum interrogasse cujas esset; se vero respondisse Orchomenium esse: tum illum dixisse, ‘ Quoniam ‘ tu mihi mensae consors et libaminum

‘ effectus es, volo tibi relinquere senten-
 ‘ tiae meae monumenta, ut ipse quoque
 ‘ praescius hujus rei, queas tibi consulere.
 ‘ Cernis hos Persas in convivium accep-
 ‘ tos, et copias quae ad flumen in castris
 ‘ relictæ sunt? horum omnium parvo post
 ‘ tempore pauculos cernes superstites.’
 Et inter dicendum multas lacrymas Per-
 sam effudisse. Admiratumque se eam o-
 rationem, ad illum dixisse, ‘ Nonne hæc
 ‘ Mardonio expedit dicere, et iis Persis
 ‘ qui secundum eum in honore sunt?’ Et
 illum post hæc subjecisse, ‘ Hospes, quic-
 ‘ quid ex deo fieri oportet, id ab homine
 ‘ nulla ratione averti potest. nam ne cre-
 ‘ dibilia quidem dicentibus credere quis-
 ‘ quam vult. Atque hæc permulti Per-
 ‘ sarum quum sciamus, tamen sequimur
 ‘ illigati necessitate. Est autem moeror
 ‘ hic in hominibus acerbissimus, eum qui
 ‘ multum sapit nullius rei potentem esse.’

ἡ γνώμη τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω·
 ἵνα καὶ προειδῶς αὐτὸς περὶ σεωυτῷ βε-
 λεύεσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς
 τέτῃς τῆς δαινυμένους Πέρσας, καὶ τὸν
 στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ
 στρατοπεδευόμενον; τέτῃς πάντων ὅ-
 ψει, ὀλίγῃ τινὸς χρόνῳ διελθόντος, ὀλί-
 γῃς τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτα
 ἅμα τε τὸν Πέρσῃν λέγειν, καὶ μετιέναι
 πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωυμάσας
 τὸν λόγον, εἶπαι πρὸς αὐτὸν, Ὁυκῶν
 Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεὼν ἐστὶ λέ-
 γειν, καὶ τοῖσι μετ' ἐκείνῳ ἐν αἴνῃ ἔσσι
 Περσέων. τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἶπαι,
 Ξεῖνε, ὅ,τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεῷ,
 ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ
 γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι ὕδεις.
 ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι,
 ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη
 δὲ ὁδὸν ἐστὶ τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη,
 πολλὰ φρονέοντα, μηδενὸς κρατεῖν.

ταῦτα μὲν τοῦ Ορχομενίῃς Θερσάνδρου ἤκον· καὶ τὰδε πρὸς τέτοισι, ὡς αὐτὸς αὐτίκα λέγει ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην.

ιζ'. Μαρδονίῃς δὲ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένῃς, οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιήν, καὶ συνεσέβαλον ἐς Αθήνας, ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων· μῆνοι δὲ Φωκέες ὁ συνεσέβαλον. ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα^ε καὶ ἔτοι, ἔκ ἐκόντες, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρησι δὲ ὁ πολλῇσι μετὰ τὴν ἀπίξιν τὴν ἐς Θήβας ὕσερον, ἦλθον αὐτέων ὀπλίται χίλιοι. ἦγε δὲ αὐτὸς Ἀρμोकύδης, ἀνὴρ τῶν ἀσῶν δοκιμώτατος^δ. ἐπεὶ δὲ ἀπικέατο καὶ ἔτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος ἱππέας, ἐκέλευσέ σφεας ἐπ' ἐωϋτῶν^ε ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ἐπεὶ δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα παρῆν ἡ ἱππος ἅπασα. μετὰ δὲ ταῦτα, διεξῆλθε

^ε γὰρ μέγας. ^δ MS. δυνατώτατος. ^ε ἀπ' ἐαυτῶν.

Haec ego ex Orchomenio Therfandro audiebam, atque ista insuper, ipsum haec statim per homines sparsisse, priusquam proelium ad Platacas factum est.

17. Porro Mardonio in Boeotia stativa habenti, praebuerunt copias alii quidem omnes, et simul invaserunt Athenas, quotquot cum Medis sentiebant, ex Graecis illic habitantibus; soli hujus irruptionis non fuere participes Phocenses. nam et isti vehementer Medis studebant, non tamen voluntarii, sed coacti. Sed iidem non multis post diebus quam Thebas itum est, et ipsi advenire, mille armati, duce Harmocyde inter populares spectatissimo. Eos Mardonius, ubi Thebas pervenere, missis equitibus jussit seorsum in campo subsidere: quod quum fecissent, protinus adfuit universus equitatus. Unde

postea rumor exercitum Graecorum qui cum Medis erant, pervasit, Phocenses ab equitatu jaculis confossum iri. quinetiam per ipsos Phocenses idem divulgatum est. quos tunc dux suus Harmocydes his verbis adhortabatur, ‘ O Phocenses, palam
 ‘ est hos homines certae nos neci desti-
 ‘ nasse, accusatos (ut suspicor) a Thessa-
 ‘ lis. Quare unumquemque vestrum jam
 ‘ oportet egregium virum esse. Praestat
 ‘ enim facientes aliquid et defendentes
 ‘ finire vitam, quam dedentes nos foe-
 ‘ dissima morte trucidari. Sed et discat
 ‘ eorum aliquis illos barbaros Graecis
 ‘ hominibus mortem machinatos fuisse.’

18. His suos Harmocydes hortabatur. Quos ubi conclusere equites, invehebant tanquam ad eos occidendos; et sane tela intendebant, veluti emissuri: et forsitan aliquis emisit. Phocenses ex ad-

μὲν διὰ τῆ στρατοπέδου τῆ Ἑλληνικῆ τῆ
 μετὰ Μήδων ἐόντος Φήμη ὡς κατακον-
 τιεῖ σφεας· διεξῆλθε δὲ δι' αὐτέων Φω-
 κέων τῷτὸ τῆτο. ἔνθα δὴ σφι ὁ στρατη-
 γὸς Ἀρμοκύδης παραίνεε, λέγων τοιαύδε,
 'Ω Φωκέες, πρόδηλα γὰρ ὅτι ἡμέας
 'ἔστοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι προύπτω θα-
 'νάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσ-
 'σαλῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. νῦν ὦν ἄνδρα
 'τινὰ πάντα ὑμέων χρεῶν ἐσι γενέσθαι
 'ἀγαθόν. κρέσσον γάρ, ποιεῦντάς τι καὶ
 'ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα, ἢ
 'περ παρέχοντας διαφθαρῆναι αἰχίσῳ
 'μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω τις αὐτέων ὅτι
 'ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλλησι ἀνδράσι
 'φόνον ἔρρασαν.'

ἡ'. Ὁ μὲν ταῦτα παραίνεε. οἱ δὲ
 ἱππέες, ἐπεὶ σφεας ἐκυκλώσαντο, ἐπὶ ἡ-
 λυκοὶ ὡς ἀπολέοντες, καὶ δὴ διετείνοντο
 τὰ βέλε· ὡς ἀπήσοιτες· καὶ καὶ τις καὶ
 ἀπῆκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔφασαν, πάντη

σρέφαντες^ε ἐωϋτὲς, καὶ πυκνώσαντες ὡς
 μάλισα. ἐνθαῦτα οἱ ἱππότεαι ὑπέσρε-
 φον, καὶ ἀπήλαυνον ὀπίσω. ἔκ' ἔχω δ' ἀ-
 τρεκέως εἶπαι ὅτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέ-
 οντες τὰς Φωκέας, δεηθέντων Θεσσαλῶν·
 ἐπεὶ δὲ ὥρων πρὸς ἀλέξῃσιν τραπομένους,
 δείσαντες μὴ καὶ σφισι γένηται τρώ-
 ματα, οὕτω δὴ ἀπήλαυνον ὀπίσω, ὥς
 γάρ σφι ἐνετείλατο Μαρδόνιος· ὅτ' εἰ
 αὐτέων πειρηθῆναι ἠθέλησε εἴ τι ἀλκῆς
 μετέχουσι. ὥς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν οἱ
 ἱππότεαι, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα,
 ἔλεγε τάδε, 'Θαρσέειτε ὦ Φωκέες· ἄν-
 'δρες γὰρ ἐφάνητε ἔόντες ἀγαθοὶ, ἔκ' ὥς
 'ἐγὼ ἐπυιδανόμην. καὶ νῦν προθύμως
 'φέρετε τὸν πόλεμον τῷτον· εὐεργεσίῃσι
 'γὰρ ἔ νικήσετε ὅτε ὦν ἐμέ'', ὅτε βα-
 'σιλῆα.' τὰ περὶ Φωκέων μὲν ἐς τοσού-
 τον ἐγένετο.

ιθ'. Λακεδαιμόνιοι δὲ, ὥς ἐς τὸν Ιαθ-
 μὸν ἦλθον, ἐν τῷτῳ ἐσρατοπεδεύοντο.

^ε συσρέφαντες. ^ε ὅτε ἐμέ.

verso stantes et undiquaque se vertentes et quammaxime condensati quum sese opponerent, ibi equites digressi retro abierunt.

Affirmare autem pro certo nequeo, an ad hos interficiendos rogatu Thessalorum ierint; et posteaquam animadverterunt eos ad defendendum se convertere, veritine sibi quoque vulnera inferrentur, ita retro abscesserint, tanquam a Mardonio jussi: an experiri voluerit num quid isti roboris haberent. Post abscessum autem equitatus, misso ad eos praecone, Mardonius ita inquit, ‘Bono estote Phocenses animo: viros enim strenuos vos esse dedistis specimen, non tales quales ego audieram. Quo magis alacri animo tolerate hoc bellum. non enim aut me beneficiis aut regem vincetis.’ Haetenus quae circa Phocenses sunt gesta.

19. Lacedaemonii ubi ad Isthmum venere, illic castra communiere, quod

quum audirent ceteri Peloponneses, quibus meliora cordi erant, alii quoque cernerent Spartiatis egressos, indignum putaverunt a Lacedaemoniis se in exeundo superari. itaque quum pulchre litatum esset, cuncti ex Isthmo profecti sunt et Eleusinem perveniunt: ubi quum factis sacris etiam pulchra fuissent exta, ire perrexerunt; cumque illis Athenienses e Salamine transmittentes, et in Eleusine admixti. Isti posteaquam ad Erythras Boeotiae venire, cognito barbaros ad Asopum castra habere, inito de hac re consilio, e regione tetenderunt ad Cithaeronis radices.

20. In quos Mardonius, quod in campum non descenderent, omnem immittit equitatum, cui praeerat Masistius (a Graecis Macisius dictus) vir apud Persas inclytus, Nisaeo equo insidens, aureo

πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι, τοῖσι τὰ ἀμείνω ἔανδανε, οἱ δὲ καὶ ὀρέοντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, καὶ ἐδικαίευν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου Λακεδαιμονίων. ἐκ δὴ ὧν τῷ Ἰσθμῷ καλλιερησάντων τῶν ἱρῶν ἐπορεύοντο πάντες, καὶ ἀπικνέονται εἰς Ελευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρά, ὥς σφι ἐκαλλιερέετο, πρόσω ἐπορεύοντο· Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμγέντες δὲ ἐν Ελευσίνῃ. ὥς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτῆς εἰς Ερυθράς, ἔμαθόν τε δὴ τὴς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους· Φραοθέντες δὲ τῷτο, ἀντετάσσοντο ἐπὶ τῆς ὑπωρεῖης τῷ Κιθαιρῶνος.

κ'. Μαρδόνιος δὲ, ὥς ἔκατέβαινον οἱ Ἕλληνες εἰς τὸ πεδῖον, πέμπει εἰς αὐτὸς^h πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱπάρχου Μακίστιος, εὐδοκιμέων παρὰ Πέρσῃσι· (τὸν Ἕλληνας Μακίστιον καλέουσι) ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε, καὶ ἄλλως κε-
^h ἐκ αὐτῆς.

42 ΚΑΛΛΙΟΠΗ. Θ.

κοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσῆ-
λασαν οἱ ἱππότες πρὸς τὰς Ἑλληνας,
προσέβαλλον κατὰ τέλεα· προσβαλόντες
δὲ, κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο, καὶ γυναῖκας
σφεας ἀπεκάλεον.

κα'. Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες
ἔτυχον ταχθέντες ἢ τὸ ἐπιμαχώτατον
ἦν τῷ χωρὶς παντὸς, καὶ πρόσδοδος μάλιστα
ταύτῃ ἐγένετο τῇ ἱππῳ. προσβαλόντες
ὧν τῆς ἱππῳ, οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἑ-
πεμπον ἐπὶ τὰς στρατηγὰς τῶν Ἑλλήνων
κήρυκα. ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ πρὸς αὐ-
τὰς ἔλεγε τάδε, ' Μεγαρέες λέγεσσι, 'Η-
' μεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, ὃ δυνατοὶ εἰμὲν
' τὴν Περσέων ἱππον δέκεσθαι, μῆνοι ἑ-
' χοντες σάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔσημεν ἀρ-
' χήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρίῃ τε καὶ
' ἀρετῇ ἀντέχομεν, καίπερ πιεζόμενοι.
' νῦν τε, εἰ μὴ τινος ἄλλου πέμψετε δια-
' δόχους τῆς τάξις, ἴσε ἡμέας ἐκλείπον-
' τας τὴν τάξιν.' ὁ μὲν δὴ σφί ταῦτα

freno et aliis insignibus eximie ornato:
Equites ubi appropinquant Graecis,
per turmas aggressi, multum detrimenti
inferebant, et feminas eos appellabant.

21. Erant forte Megarenses ea parte
collocati, qua nulla alia magis oppugnari
nullaque magis ab equitatu adiri poterat:
hâc, impressione facta equitum, Mega-
renses quia premebantur, mittunt ad du-
ces Graecorum praeconem, qui ita, quum
venit, verba fecit, ‘Megarenses ajunt, viri
‘ socii, Nos excipiendo hostium equitatu
‘ impares sumus, qui soli tenemus hanc
‘ in qua collocati sumus omnino statio-
‘ nem: ubi hactenus tametsi pressi, tamen
‘ strenue fortiterque resistimus. nunc
‘ nisi alios nobis substituatis, qui excipi-
‘ ant pugnam, scitote nos ab acie disces-
‘ suros.’ Haec ubi praeco nunciavit, Pau-

44 CALLIOPE. IX.

sanias experiri fecit Graecos, siqui alii ultro ad locum irent, ut Megarensibus succederent. Recusantibus ceteris, Athenienses susceperunt hoc munus, videlicet eorum trecenti delecti, quibus praeerat Olympiodorus Lamponis filius.

22. Hi fuere qui succederent, et prae aliis Graecis ad Erythras castra habentibus in aciem compositi fuerunt, sagittariis assumptis. qui quum aliquamdiu pugnasent, hic fuit pugnae exitus: Impressionem faciente per turmas equitatu, equus Masistii, ut erat prae aliis eminens, sagittâ latera ictus est: quo dolore in pedes erectus, Masistium excussit. Collapsum confestim Athenienses urgent: et tum equumprehendunt, tum hominem sese defensantem interimunt, quum aliquamdiu non

ἀπήγγειλε. Πausανίης δὲ ἀπεπειρᾶτο
τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλους
ἐθέλονται ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τῆτον
κὴ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. ὃ βε-
λομένων δὲ τῶν ἄλλων, Αθηναῖοι ὑπεδέ-
ξαντο, καὶ Αθηναίων οἱ τριηκόσιοι λο-
γάδες, τῶν ἐλοχήγεε Ολυμπιόδωρος δ
Λάμπωνος.

κβ'. Οὔτοι ἔσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι,
καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρόντων
Ἑλλήνων ἐς Ερυθρὰς ταχθέντες, τῆς το-
ξότας προσελόμενοι. μαχομένων δὲ σφε-
ων ἐπὶ χρόνον, τέλος τοιόνδε ἐγένετο ἐπὶ
τῆς μάχης · προσβαλόντος τῆς ἵππου
κατὰ τέλεα, ὁ Μασισίς προέχων τῶν
ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ
πλευρά· ἀλγήσας δὲ, ἵσταται ὀρθός, καὶ
ἀποσειέται τὸν Μασίσιον. πεσόντι δὲ
αὐτῷ οἱ Αθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο· τὸν
δὲ ἵππον αὐτῷ λαμβάνουσι, καὶ αὐτὸν
ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς ὃ δυ-

^a ἰγίντο τῆς μάχης.

νάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ ἔτῳ ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν· κατύπερθε δὲ τῷ θώρηκος, κιθῶνα φοινίκεον ἐνεδεδύκεε. τύπλοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα αὐτῷ^h, ἐποίευν ὀδὸν· πρὶν γε δὴ μαθὼν τις τὸ ποιούμενον, παίει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν· ἔτῳ δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε· ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθηε τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τῷ ἱππῳ, ἔτε ἀποθνήσκοντα· ἀναχωρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς, οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον· ἐπεὶ τε δὲ ἔησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφρας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσων. μαθόντες δὲ τὸ γεγονὸς, διακελευσάμενοι, ἤλαυνον τὰς ἱππας πάντες, ὡς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοίετο.

κγ'. Ἰδόντες δὲ οἱ Αθηναῖοι ἐκέτι καλὰ τέλεα προσελάνοντας τὰς ἱππέας, ἀλλὰ πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβοήθηε, ἐν τῷ μάχῃ ὅζεῖα περὶ τῷ νεκρῷ γίνεται. ἕως

potuissent. Ita enim erat armatus: scilicet intus gerebat thoracem aureis squamis confertum, desuper purpuream tunicam. Ejus thoracem quum ferirent, non prius aliquid profecerunt, quam quidam re animadversa illum percussit in oculo. Ita Masistlus collapsus interiit. Haec autem res latebat alios equites. non enim eum aut ab equo cadentem viderant aut occumbentem. et quum in praelio fieret nunc recessus, nunc subvectio, quod actum erat non cognovere; sed postquam constitere, quia nemo ipsis imperabat, statim desideraverunt: cognitoque quod gestum erat, mutuo se adhortati, omnes in hostem equos admisere, ut cadaver eriperent.

23. Eos autem conspicati Athenienses non jam turmatim sed universos pariter irruere, ceterum exercitum inclamaverunt. Sed dum omnis peditatus auxilio veniebat, interea cietur acre proelium de

48. CALLIOPE. IX.

cadavere. Quamdiu igitur soli erant isti trecenti, multo inferiores erant, et cadaver deserebant: at ubi praesidio venerunt copiae, non amplius perstiterunt equites, neque illis contigit mortuum eripere, sed alios super illum e suis amiserunt. Digressi illinc duo circiter stadia, consultant quid facto opus esset, decreverunt sibi carentibus praefecto eundem ad Mardonium.

24. Ubi in castra rediere, maximus luctus cum omnem exercitum, tum vero Mardonium cepit, extincti Masistii: et se ipsos et equos et jumenta tondentes ejulatu tristissimo usi sunt, ita ut ejus echo omnem Boeotiam pervaserit, utpote amisso viro secundum Mardonium honoratissimo tam apud Persas quam apud regem. Et barbari quidem suo more Masistium defunctum honorabant.

μέν νυν μῆνοι ἔσαν οἱ τριηκόσιοι, ἑσθύν-
τό τε πολλόν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον·
ὥς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, ἔτω δὴ
ἔκέτι οἱ ἱππῶται ἐπέμενον^c, ἔδὲ σφι ἐξε-
γένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς
ἐκείνῳ ἄλλες προσαπώλεσαν τῶν ἱπ-
πέων. ἀποσῆσαντες ὧν ὅσον τε δύο σάδρια,
ἐβλεύοντο ὅ,τι χρεῶν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε
δέ σφι, ἀναρχίης ἐύσης, ἀπελαύνειν παρὰ
Μαρδόνιον.

κδ'. Απικομένης δὲ τῆς ἱππῆς ἐς τὸ
στρατόπεδον, πένθος ἐποίησαντο Μασισίς
πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγι-
στον· σφέας τε αὐτὰς κείροντες, καὶ τὰς
ἱππῆς καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρεώ-
μενοι ἀπλέτῳ. ἅπασαν γὰρ τὴν Βοιω-
τίην κατεῖχε ἡχώ, ὥς ἀνδρὸς ἀπολο-
μένῃς μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτῃς
παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεῖ. οἱ μὲν νυν
βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντες
ἐτίμων Μασίσιον.

^c MS. ὑπέρμενον.

κβ'. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς τὴν ἵππον
 ἐδέξαντο προσβάλλουσιν, καὶ δεξάμενοι
 ὥσαντο, ἐθάρρησάν τε πολλῷ μᾶλλον
 καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐφέντες τὸν
 νεκρὸν, παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ
 νεκρὸς ἦν θεῆς ἄξιος, μεγάλῃος εἵνεκα,
 καὶ κάλλεος. τῶνδε εἵνεκα καὶ ταῦτα
 ἐποίηον, ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων^d
 θεησόμενοι Μασίσιον. μετὰ δὲ, ἔδοξέ σφι
 ἐπικαταβῆναι ἐς Πλαταιάς. ὁ γὰρ χῶ-
 ρος ἐφαίνετο πολλῷ ἐὼν ἐπιτηδεώτερός
 σφι ἐν στρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταιικὸς τῇ
 Ερυθραίᾳ, τὰ τε ἄλλα, καὶ εὐϋδρότερος.
 ἐς τῆτον δὴ τὸν χῶρον, καὶ ἐπὶ τὴν
 κρήνην τὴν Γαργαφίην, τὴν ἐν τῷ χώρῳ
 τέτω ἔβαν, ἔδοξέ σφι χρεῶν εἶναι ἀπ-
 κέσθαι, καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύε-
 σθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὄπλα, ἦσαν
 διὰ τῆς ὑπωρείης τοῦ Κθαυρῶνος περὶ
 Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν· ἀπικό-
 μενοι δὲ, ἐτάσσοντο κατὰ ἔθνεα, πλησίον

^d τάξεις, καὶ ἰφίταν.

25. Graeci autem, postquam equitatum invadentem excepere, et exceptum repulere, tum multo sunt audaciores effecti, tum ante omnia cadaver plastro impositum per ordines circumtulerunt. erat autem spectaculo digna proceritatis ac formae gratia. Idcirco etiam istud faciebant; relictis ordinibus ad intuendum Mafistium pergebant. Dehinc censuerunt ad Plataeas descendendum, quod sibi Plataeensis ager multo videbatur opportunior habendis castris quam Erythraeus, cum propter alia, tum propter aquae ubertatem. Ad eum locum et ad fontem Gargaphien, qui ibidem est, decreverunt abeundum esse, et bene dispositos metari castra; et sumptis armis ierunt per radices Cithaeronis circum Hysias in agrum Plataensem. Eo quum pervenere, ordinati sunt nationatim proxime fontem Garga-

phien, et fanum Androcratis heroïs, per non editos tumulos et locum planum.

26. Ibi in disponendis nationibus magna sane altercatio extitit inter Tegeatas et Athenienses, utrosque se dignos qui alterum cornu tenerent arbitantes, et sua facinora praeclara tum recentia tum prisca referentes. Dicebant quidem his verbis Tegeatae, ‘ Hoc nos semper
 ‘ digni loco, ubi staremus, e sociis omni-
 ‘ bus habiti sumus, quotiescunque a Pe-
 ‘ loponnesibus communiter in externas
 ‘ peregrinationes itum est, et proxime,
 ‘ et quondam, jam inde ex quo Heracli-
 ‘ dae post mortem Eurysthei sunt conati
 ‘ in Peloponnesum redire. quo tempore
 ‘ hanc dignitatem assequuti sumus ob
 ‘ hanc rem gestam. Posteaquam cum
 ‘ Achaeis et Ionibus, qui tunc Pelopon-
 ‘ nesum incolebant, nos auxiliarii in Isth-
 ‘ mum profecti consedimus adversus eos
 ‘ qui redibant; tunc Hyllus orationem

τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης, καὶ τῆς τε-
 μένεος τῆς Ἀνδροκράτεος τῆς ἡρώος, δι' ὅχ-
 θων τε ἐκ ὑψηλῶν, καὶ ἀπέδω χωρίῳ.

κ'. Εὐθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο
 λόγων πολλῶν ὠθισμός Τεγεῆτέων τε
 καὶ Ἀθηναίων. ἐδικαίουν γὰρ αὐτέων ἐκά-
 τεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ καινὰ
 καὶ παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τῷτο
 μὲν, οἱ Τεγεῆται ἔλεγον τάδε, ' Ἡμεῖς
 ' αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς φά-
 ' σιος^c ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι
 ' ἡδὴ ἔξοδοι κοινὰ ἐγένοντο Πελοποννη-
 ' σίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ τὸ νέον, ἐξ
 ' ἐκείνων τοῦ χρόνου ἐπεὶ Ἡρακλεΐδαι
 ' ἐπειρῶντο μετὰ τὸν Εὐρυπύθεος θάνα-
 ' τον κατιόντες ἐς Πελοπόννησον. τότε
 ' εὐρόμεθα τῷτο, διὰ πρῆγμα τοιόνδε,
 ' ἐπεὶ μετ' Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τό-
 ' τε ἐόντων ἐν Πελοποννήσῳ, ἐκδοθηή-
 ' σαντες ἐς τὸν Ἰσθμόν, ἰζόμεθα ἀντίοι
 ' τῷσι κατιῦσι. τότε ὦν λόγος Ἰλλου

^c MS. τάξις.

ἄγορεύσασθαι, ὡς χρεὼν εἴη τὸν μὲν
 στρατὸν τῷ στρατῷ μὴ ἀνακινδυνεύειν
 συμβαλόντα· ἐκ δὲ τῆς Πελοποννησίου
 στρατοπέδου, τὸν ἂν σφῶν αὐτέων κρί-
 νωσι εἶναι ἄριστον, τῆτόν οἱ μνημομαχῆ-
 σαι ἐπὶ διακειμένοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι
 Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι ποιητέα,
 καὶ ἔταμον ὄρκιον ἐπὶ λόγῳ ταῶδε· ἦν
 μὲν Ὑλλος κικήσῃ τὸν Πελοποννησίῳ
 ἡγεμόνα, κατίναί Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ
 πατρῴα· ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι, καὶ ἀ-
 πάγειν τὴν στρατιὴν ἑκατὸν τε ἑτέων
 μὴ ζητῆσαι κάτοδον εἰς Πελοπόννησον.
 προσεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων
 ἐθελοντῆς Εἰχεμος ὁ Ηερόπης τῆς Φη-
 γέως, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς
 ἡμέτερος· καὶ ἐμνημομάχησέ τε καὶ ἀ-
 πέκτεινε Ὑλλον. ἐκ τῆς τοῦ ἔργου
 εὐρόμεθα ἐν τοῖσι Πελοποννησίοισι τοῖσι
 τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ δια-

habuit, non expedire ut uterque exercitus confligendo periclitaretur: sed ut ex Peloponnesi exercitu quem suorum iudicarent præstantissimum esse, is secum singulari certamine dimicaret conceptis legibus. Placuitque ita fieri Peloponnesibus, et jusjurandum in hæc verba dederunt; Si vinceret Hyllus Peloponnesium ducem, ut Heraclidæ in paterna reverterentur; sin victus esset, retrò Heraclidæ cederent, et exercitum abducerent, neve per annos centum de redeundo in Peloponnesum agitent. Ab omnibus sociis ad eam rem voluntarius electus est dux atque idem rex noster Echemus Aëropi filius, Phegei nepos, qui singulari congressus certamine Hyllum interemit. Ex quo factò nos cum alia decora magna inter ejus ætatis Peloponneses assequuti sumus, quæ adhuc obtinemus, tum hoc, ut al-

‘ teri cornu praeessemus quoties commu-
 ‘ niter itur in expeditionem. Et vobis
 ‘ quidem Lacedaemonii non adversamur,
 ‘ sed optionem cedentes utri cornu prae-
 ‘ esse malitis indulgemus: alteri vero cor-
 ‘ nu ut nos praesimus, dicimus convenire,
 ‘ quemadmodum in anteriore tempore.
 ‘ Etiam vero citra hoc factum quod nar-
 ‘ ratum est, Atheniensibus sumus dignio-
 ‘ res, qui hujus ordinis decus obtineamus:
 ‘ quippe qui prospere et multa vobiscum,
 ‘ viri Spartiatae, certamina decertavimus,
 ‘ et multa cum aliis. Quo fit ut aequius
 ‘ sit nos alterum cornu tenere quam A-
 ‘ thenienses: a quibus non tales gestae
 ‘ res sunt quales a nobis, neque recentes
 ‘ neque vetustae.’ Haec Tegeatae.

27. Ad quae hunc in modum respon-
 derunt Athenienses, ‘ Scimus quidem has
 ‘ copias pugnandi cum barbaro, non al-

ἑ τελέομεν ἔχοντες, καὶ τῷ κέρεος τῷ
 ἑ ἑτέρῃ αἰεὶ ἡγεμονεύειν, κοινῆς ἐξόδου γι-
 ἑ νομένης. ὑμῖν μὲν νυν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
 ἑ ἔκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ δίδόντες αἵρεσιν
 ἑ ὁκοτέρῃ βάλειν κέρεος ἄρχειν, παρίε-
 ἑ μεν· τῷ δὲ ἑτέρῃ Φαμὲν ἡμέας ἰκνέε-
 ἑ σθαι ἡγεμονεύειν, κατὰ περ ἐν τῷ πρό-
 ἑ σθεν χρόνῳ. χωρὶς τε τούτων τῷ ἀπη-
 ἑ γημένῃ ἔργῳ, ἀξιονικότεροι εἰμὲν Αθη-
 ἑ ναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν. πολλοὶ
 ἑ μὲν γάρ τε καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας
 ἑ ἡμῖν ἄνδρες Σπαρτιῆται ἀγῶνες ἀγω-
 ἑ νίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους.
 ἑ ἔγωγε ὦν ἡμέας δίκαιον ἔχειν τὸ ἕτερον
 ἑ κέρας, ἢ περ Ἀθηναίους. ἔ γάρ σφι ἔστι
 ἑ ἔργα οἷά περ ἡμῖν κατεργασμένα, ἔτ'
 ἑ ὦν καινὰ, ἔτε παλαιά. οἱ μὲν ταῦτα
 ἑ ἔλεγον.

κζ'. Αθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπε-
 κρίναντο τάδε, ἑ Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον
 ἑ τήνδε μάχης εἶνεκα συλλεγῆναι πρὸς

τὸν βάρβαρον, ἀλλ' ἔ' λόγων· ἐπεὶ δὲ
 ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ
 λέγειν τὰ ἑκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρό-
 νῳ κατέργασαι χρῆσά, ἀναγκαίως ἦ-
 μῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας, ὅθεν
 ἡμῖν πατρῶόν ἐσι, ἔῃσι χρῆσθῶσι, αἰεὶ
 πρώτοισι εἶναι μᾶλλον ἢ Ἀρκάσι. Ἡ-
 ρακλείδας, τῶν Φασι ἔ'τοι ἀποκτεῖναι
 τὸν ἡγεμόνα ἐν Ἰοῤῃ, τῷτο μὲν, τέ-
 τ'ς πρότερον ἐξελαυνομένους ὑπὸ πάν-
 των τῶν Ἑλλήνων, ἐς τῆς ἀπικοίατο
 Φεύγοντες δαλοσύνην πρὸς Μυκηναίων,
 μῆνοι ὑποδεξάμενοι, τὴν Εὐρυπύου ὕβριν
 κατεΐλομεν, σὺν κείνοισι μάχη νική-
 σαντες τῆς τότε ἔχοντας Πελοπόννη-
 σον· τῷτο δὲ, Ἀργεῖς τῆς μετὰ Πο-
 λυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας, τε-
 λευτήσαντας τὸν αἰῶνα, καὶ ἀτάφους
 κειμένους, στρατευσάμενοι ἐπὶ τῆς Καδ-
 μείας, ἀνελέσθαι τε τῆς νεκρῆς Φαμέν,
 καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ελευσίνῃ.

tercandi gratia esse contractas; tamen
quoniam Tegeata referre constituit prae-
clara facinora tum vetusta tum nova;
quae per omne tempus ab utrisque edita
sunt, necesse habemus et nos exponere
apud vos, unde nobis patrium sit, dum
publice utiles sumus, semper esse primis
potius quam Arcadibus. Heraclidas,
quorum ducem isti apud Isthmum se
praedicant interfecisse, primo quidem
ejectos prius ab omnibus Graecis, quos
illi adibant fugientes servitutem Myce-
naeorum, nos soli excepimus; et Eu-
rysthei injuriam una cum eisdem pug-
nando propulsavimus, victoriaque potiti
sumus de iis qui tum Peloponnesum te-
nebant: deinde Argivos, qui ad Thebas
cum Polynice militaverant, vita defunc-
tos et insepultos, ducta in Cadmeos ex-
peditione dicimus recepisse sua cadavera
et in nostra terra apud Eleusinem hu-

60 CALLIOPE. IX.

‘ mavisse. Jam vero nostrum praeclarum
‘ facinus extat etiam in Amazonidas,
‘ quae a flumine Thermodonte aliquan-
‘ do in Atticam terram excurrere. Ac
‘ quidem in laboribus Troicis nequaquam
‘ fuimus segnes. Sed nihil admodum pro-
‘ ficit horum fecisse mentionem. etenim
‘ qui tunc egregii fuere, iidem nunc que-
‘ ant esse inertiores, et tunc instrenui,
‘ nunc sint meliores. Itaque satis sint de
‘ rebus priscis ista. Ut nullae autem res
‘ aliae nobis gestae sint, quae multae et
‘ praeclarae sunt, si ullis etiam aliis Grae-
‘ corum, certe ob rem in Marathone ges-
‘ tam digni sumus qui hoc decus et alia
‘ insuper obtineamus: qui soli Graeco-
‘ rum per nos cum Persa dimicavimus, et
‘ rem tantam aggressi, victores evasimus,
‘ sex et quadraginta nationibus superatis:
‘ quo solo nomine an non meruimus, ut
‘ hunc loci honorem iuste consequamur?

ἔστι δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμά-
 ζονίδας, τὰς ἀποθήκας τὰς ἀπὸ Θερ-
 μώδοντος ποταμῦ ἐσβαλίσσας κοτὲ ἐς
 γῆν τὴν Ἀττικήν. καὶ ἐν τοῖσι Τρωϊ-
 κοῖσι πόνοισι ὕδαμῶν ἐλειπόμεθα. ἀλλ'
 οὐ γάρ τι πρέχει τεττέων ἐπιμεμνή-
 θαι. καὶ γὰρ ἂν χρησοί[†] τότε ἑόντες,
 οὗτοί νῦν ἂν εἶεν Φλαυρότεροι· καὶ τό-
 τε ἑόντες Φλαῦροι, νῦν ἂν εἶεν ἀμείνο-
 νες. παλαιῶν μὲν νυν ἔργων ἄλις ἔσω
 ἡμῖν δὲ, εἰ μηδὲν ἄλλό ἐστι ἀποδεδειγ-
 μένον, ὥσπερ ἐστι πολλά τε καὶ εὖ
 ἔχοντα, εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλή-
 νων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶ ἐν Μαραθῶνι
 ἔργῳ ἄξιοι εἰμὲν τῷτο τὸ γέρας ἔχειν,
 καὶ ἄλλα πρὸς τῷτῳ· οἳ τινες μῆνοι
 Ἑλλήνων δὴ μενομαχήσαντες τῷ Πέρ-
 σῃ, καὶ ἔργῳ τοσούτῳ ἐπιχειρήσαντες,
 περιεγενόμεθα, καὶ ἐνικήσαμεν ἔθνεα ἕξ
 τε καὶ τεσσεράκοντα. ἄρ' ὃ δίκαιοι εἰ-
 μέν ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τῷτῳ

[†] καὶ γὰρ χρησοί.

' μὲν τῷ ἔργῳ; ἀλλ' ὅ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε
 ' τάξις εἵνεκα φασιάζειν πρέπει. ἄρτιοι
 ' εἰμὲν πείθεσθαι ὑμῖν, ὦ Λακεδαιμόνιοι,
 ' ἵνα δοκέῃ ἐπιτηδεώτατον ἡμέας εἶναι
 ' ἐσάναι, καὶ κατ' ὅς τις. πάντα γὰρ
 ' τεταγμένοι, πειρησόμεθα εἶναι χρηστοί.
 ' ἐξηγέεσθε δὲ ὡς πεισομένων.

κή. Οἱ μὲν ταῦτα ἀμείβοντο. Λα-
 κεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατό-
 πεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερος εἶναι ἔχειν
 τὸ κέρας ἢ περ Ἀρκάδας. ὅτω δὴ ἔχον
 οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ ὑπερεβάλλοντο τῆς Τε-
 γεήτας. μετὰ δὲ ταῦτα, ἐτάσσοντο ὧδε
 οἱ ἐπιφοιτῶντές τε καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόν-
 τες Ἑλλήνων. τὸ μὲν δεξιὸν κέρας εἶ-
 χον Λακεδαιμονίων μύριοι· τουτέων δὲ
 τῆς πενταχιχίλις ἐόντας Σπαρτιήτας
 ἐφύλασσον φίλοι τῶν εἰλωτέων πεντα-
 χιχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκα-
 στον ἑπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφι
 εἶλοντο ἐσάναι οἱ Σπαρτιῆται τῆς Τε-

• Verum non decet in hac rerum condi-
 • tione de ordine contendere: ubicunque
 • et juxta quoscunque vobis, Lacedaemo-
 • nii, videbitur appositissimum nos stare,
 • illuc euntes obtemperabimus. Ubicun-
 • que enim loci nos collocati fuerimus,
 • conabimur strenui existere. itaque du-
 • cite nos, tanquam vobis parituros.'

28. Haec quum pro sua parte dixis-
 sent Athenienses, cunctus Lacedaemonio-
 rum exercitus succlamavit digniores qui
 cornu tenerent Athenienses quam Arca-
 des. Ita Athenienses Tegeatis superiores
 habuere cornu. Mox hunc in modum
 ordinati sunt et qui supervenere Graeco-
 rum, et qui a principio venerant: Dex-
 trum cornu tenebant Lacedaemoniorum
 decem millia: quorum quinque millia e-
 rant Spartiatae, quos custodiebant leviter
 armata triginta quinque hilotarum millia,
 septenis circa singulos viros collocatis.

Applicuerunt autem sibi Spartiatae Tegeatas, ut proximi starent, honoris et virtutis ergo, numero mille et quingentos armatu pleno. Secundum hos stabant Corinthiorum quinque millia. Prope ipsos impetraverant ab Pausania stare trecentos Potidaeatas eorum qui ex Pallene erant. Juxta hos stabant Arcades Orchomenii sexcenti: juxta hos Sicyoniorum tria millia. His adpositi erant Epidauriorum octingenti: super hos locati erant Troezenii mille. juxta Troezenios ducenti Lepreatae. post hos Mycenaeorum et Tirynthiorum quadringenti. Secundum hos, mille Phliasii: dehinc Hermionenses trecenti. juxta Hermionenses, Eretrien sium et Styren sium sexcenti. juxta hos, Chalcidenses quadringenti. post hos, Ampraciatarum quingenti. post eos, Leucadiorum et Anactoriorum octingenti. Hos

γεήτας, καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ ἀρετῆς.
 τετέων δ' ἔσαν ὀπλίται χίλιοι καὶ πεν-
 τακόσιοι. μετὰ δὲ τῆς ἴσαντο Κοριν-
 θίων πεντακίχλιοι. παρὰ δὲ σφισι εὖ-
 ροντο παρὰ Πausανίῳ ἑσάναι Ποτι-
 δαιπτεών τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρ-
 εόντας τριηκοσίους. τετέων δὲ ἐχόμενοι
 ἴσαντο Ἀρκάδες Ορχομένιοι ἑξακόσιοι.
 τετέων δὲ, Σικυώνιοι τριχίλιοι. τετέων
 δὲ εἰχονίῳ, Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. πα-
 ρὰ δὲ τῆς, Τροιζηνίων ἑτάσσαντο χί-
 λιοι. Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι, Λεπρε-
 πτεών β' διηκόσιοι. τετέων δὲ, Μυκηναίων
 καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι. τετέων δὲ
 ἐχόμενοι, Φλιάσιοι χίλιοι. παρὰ δὲ τῆ-
 ς ἔσασαν Ἐρμιονέες τριηκόσιοι. Ἐρμι-
 νέων δὲ ἐχόμενοι ἴσαντο Ἐρετριέων τε καὶ
 Στυρέων ἑξακόσιοι. τετέων δὲ Χαλκιδέες^β
 τετρακόσιοι. τετέων δὲ, Ἀμπρακιπτεών
 πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τῆς, Λευκαδίων
 καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔσασαν. τε-

^β Λεπραιπτεών. ^κ δὲ ἐχόμενοι, Χαλκιδέας.

τέων δὲ ἐχόμενοι, Παλῆες οἱ ἐκ Κεφαλ-
ληνίης δηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινήτεω
πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους
ἐτάσσοντο Μεγαρέων τριχίλιοι. εἶχοντο
δὲ τετέων, Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευ-
ταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Αθηναῖοι ἐτάσσοντο,
κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακίχλιοι·
ἔσρατῆγεε δ' αὐτέων Αρισείδης ὁ Λυσι-
μάχῃς.

κθ'. Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπτά περὶ ἑ-
κασον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἔσαν
ὀπλιῖται, σύμπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς
μυριάδες, καὶ ὀκτὼ χιλιάδες, καὶ ἑκατοντά-
δες ἐπτά. ὀπλιῖται μὲν οἱ πάντες συλλε-
γέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον, ἔσαν τοσούτοι.
Ψιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρ-
τιητικῆς τάξις, πεντακίχλιοι καὶ τρισ-
μύριοι ἄνδρες, ὡς ἔοντων ἐπὶ τὰ περὶ ἑκασον
ἄνδρα· καὶ τετέων πᾶς τις παρήρτητο ὡς
ἐς πόλεμον. οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαε-
μονίων καὶ Ἑλλήνων φίλοι, ὡς εἰς περὶ

sequebantur Paleenses ex Cephallenia, ducenti. post hos instructi Aeginetarum quingenti. juxta hos Megarensium tria millia, quibus adstabant Plataenses sexcenti. Ultimi et iidem primi stabant Athenienses, laevum tenentes cornu, octo millia, duce Aristide Lyfimachi filio.

29. Hi omnes, praeter eos qui septeni circa singulos ab Spartanis statuti erant, fuerunt numero triginta octo millia et septingenti. Gravis quidem armorum omnes, adversus barbarum contracti, tot erant. Leviter vero armati, triginta quinque millia, septeni circa singulos Spartiatis collocati, quorum unusquisque ad pugnandum erat instructus. Ceterorum autem Lacedaemoniorum ac Graecorum leviter armati, utpote viro

uno circa virum unumquemque stante, triginta quatuor millia quingenti. Summa igitur totius levis armaturae, quae pugnare posset, sexaginta novem millia quingenti. Totus autem Graecus exercitus qui ad Plataeas coit pugnae aptus, tam levis quam gravis armaturae, fuit centum et decem millium, minus mille et octingentis. Sed numerus centum et decem millium explebatur ab Thespiensibus, qui aderant; quippe etiam Thespienses in exercitu superstites ad mille et octingentos, qui nec ipsi arma habebant. Et hi quidem ad flumen Asopum positi castra metabantur.

30. Barbari vero qui cum Mardonio erant, posteaquam Masistium eluxerunt, cognito Graecos apud Plataeas esse, et ipsi ad Asopum qui illac fluit, ita sunt e regione a Mardonio collocati: Adversus

ἕκαστον ἐὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρα-
 κισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἔσαν. φιλῶν μὲν δὴ
 τῶν ἀπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ
 τε μυριάδες, καὶ ἑννέα χιλιάδες, καὶ ἑκατον-
 τάδες πέντε. τῷ δὲ σύμπαντος τῷ Ἑλ-
 ληνικῷ τῷ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν
 τε ὀπλίτησι καὶ φιλοῖσι τοῖσι μαχίμοις,
 ἑνδεκα μυριάδες ἔσαν, μίης χιλιάδος, πρὸς
 δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καλαδέεσαι. σὺν δὲ
 Θεσπείων τοῖσι παρεῦσι ἐξεπληρῶντο αἱ
 ἑνδεκα μυριάδες. παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπι-
 ῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιέοντες, ἀριθ-
 μὸν ἐς ὀκτακοσίας καὶ χιλίας. ὅπλα δὲ ὄδ'
 ἔτοι εἶχον. ἔτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ
 τῷ Ασωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο.

λ'. Οἱ δ' ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι,
 ὥς ἀπεκρήδευσαν Μασίσιον, παρῆσαν, πυ-
 θόμενοι τῆς Ἑλλήνας εἶναι ἐν Πλαται-
 ῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ασωπὸν τὸν ταύτη
 ῥέοντα. ἀπικόμενοι δὲ, ἀντετάσσοντο ὧδε
 ὑπὸ Μαρδονίᾳ· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίης

ἔφησε Πέρσας. καὶ δὴ, πολλὸν γὰρ πε-
ρίεσαν πλήθει Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῖ-
νας ἑκεκοσμέατο, καὶ ἐπείχον τῆς Τεγεή-
τας. ἔταξε δὲ ἔτῳ ὅ,τι μὲν ἦν αὐτῷ δυ-
νατώτατον πᾶν ἀπολέξας, ἔφησε ἀντίον
Λακεδαιμονίων· τὸ δὲ ἀοφενέσερον παρέ-
ταξε κατὰ τῆς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐ-
ποίεε, Φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θη-
βαίων. Περσέων δὲ ἔχομένους ἔταξε Μή-
δους· ἔτοι δὲ ἐπέχον Κορινθίους τε καὶ Πο-
τιδαίητας, καὶ Οἰχομενίους τε καὶ Σικυωνίους.
Μήδων δὲ ἔχομένους ἔταξε Βακτρίους· ἔτοι
δὲ ἐπέχον Εὔπιδαιούς τε καὶ Τροιζηνίους,
καὶ Λεπρεήτας τε^α καὶ Τιτυνθίους, καὶ Μυκη-
ναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους
ἔφησε Ἰνδοὺς· ἔτοι δὲ ἐπέχον Ἑρμιονέας
τε καὶ Εἰρετρίους, καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκι-
δέας. Ἰνδῶν δὲ ἔχομένους Σάκας ἔταξε· οἳ
ἐπέχον Ἀμπρακίητας τε καὶ Ἀνακτορίους,
καὶ Λευκαδίους, καὶ Παλέας, καὶ Αἰγινήτας.
Σακίων δὲ ἔχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθη-

^α Λεπρεήτας τε.

quidem Lacedaemonios Persae, qui quia copia antecedeabant, et in ordines plures erant digesti, usque ad Tegeatas opponebantur: ita ut quod robustissimum in exercitu erat, id omne contra Lacedaemonios; quod infirmius, id contra Tegeatas esset. Haec faciebat Mardonius Thebanorum indicio atque admonitu. Juxta Persas autem collocavit Medos, ut ex adverso essent Corinthiis et Potidaeatis et Orchomeniis et Sicyoniis. Post Medos collocavit Bactrios ex adverso Epidauriorum et Troezeniorum et Lepreatarum ac Tirynthiorum, Mycenaeorumque et Phliasiorum. Secundum Bactrios collocavit Indos ex adverso Hermionensium et Eretrienarium Styrensiarumque et Chalcidensium. Post Indos statuit Sacas oppositos Ampraciatis, et Anacloriis, et Leucadiis, et Palensibus, et Aeginetis. Post Sacas posuit ex adverso Atheniensium.

um Plataeensiumque ac Megarensium, Boeotos et Locros et Melienses et Thesfalos, et mille Phocensium. Non enim Phocenses omnes a partibus Medorum stabant, sed eorum nonnulli et Graecis studebant apud Parnasum deprehensi; et illinc excurrentes, invadebant et vexabant Mardonii copias pariter et Graecorum qui cum illo erant. Contra Athenienses item posuit Macedonas, Thessaliaeque accolas.

31. Hae nationum maximae nominatae sunt a Mardonio in aciem instructae, quae et celeberrimae erant et plurimi fiebant. Aderant ceterarum quoque gentium intermixti viri, tum Phrygum, Thracum, Myсорum, Paconum, et aliorum. Quinetiam Aethiopum et Aegyptiorum qui Hermotybies et Calasiries nominantur, gladio cincti, qui soli sunt ex Aegyptiis pugnaces: a Mardonio, quum adhuc

ναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων,
 Βοιωτὲς τε καὶ Λοκροὶ, καὶ Μηλίας,
 καὶ Θεσσαλὸς, καὶ Φωκέων τὸς χιλίους.
 ὃ γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμῆδισαν,
 ἀλλὰ τινες αὐτέων. καὶ τὰ Ἑλλήνων
 ἡὔξον, περὶ τὸν Παρνησὸν κατειλημμέ-
 νοι. καὶ ἐνθεῦτεν ὀρμεώμενοι ἔφερόν τε καὶ
 ἦγον τήν τε Μαρδονίᾳ στρατιήν καὶ τὸς
 μετ' αὐτῷ ἑόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ
 καὶ Μακεδόνας τε καὶ τὸς περὶ Θεσ-
 σαλίην οἰκημένους^b κατὰ τὸς Ἀθηναίους.

λα'. Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέ-
 γιστα ὀνόμασαι τῶν ὑπὸ Μαρδονίῳ ταχ-
 θέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ
 λόγῳ πλείους. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθ-
 νέων ἄνδρες ἀναμεμιγμένοι, Φρυγῶν τε
 καὶ Θρηάκων, καὶ Μυσῶν τε καὶ Παιό-
 νων, καὶ τῶν ἄλλων· ἐν δὲ, καὶ Αἰθιο-
 πων τε καὶ Αἰγυπτίων, οἳ τε Ἑρμο-
 τύβιδες, καὶ οἱ Καλασίριες, καλεόμενοι
 μαχαιροφόροι· οἳ περ εἰσὶ Αἰγυπτίων

^b οἰκημένους.

μῆνοι μάχιμοι. τέτρες δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φα-
λήρῳ, ἀπὸ τῶν νηῶν ἀπεβιάσατο, ἐόν-
τας ἐπιβάτας. ὃ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν
πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς τὰς
Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβά-
ρων ἔσαν τριήκοντα μυριάδες, ὡς καὶ
πρότερόν μοι^c δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλ-
λῆνων τῶν Μαρδονίῃ συμμάχων οἶδε μὲν
ὕδεις ἀριθμόν· (ὃ γὰρ ὦν ἡριθμήθησαν)
ὡς δὲ ἀπεικάσαι^d ἐς, ἐς πέντε μυριά-
δας συλλεγῆναι εἰκάζω· ἔτοι οἱ παρα-
ταχθέντες πεζοὶ ἔσαν. ἡ δὲ ἵππος χω-
ρὶς ἐτέτακτο.

λβ'. Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετά-
χατο κατὰ ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεια, ἐν-
θαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύοντο καὶ
ἀμφότεροι. Ἕλλησι μὲν, Τισαμενὸς Αν-
τιόχῃ ἦν ὁ θυόμενος. ἔτος γὰρ δὴ εἶπετο
τῷ στρατεύματι τέτρω μάντις· τὸν, ἐόν-
τα Ηλεῖον, καὶ γένεος τῷ Ιαμιδέων Κλυ-
τιάδην, Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεω-

• Vocula haec μοι non est in MS. d MS. ἱπποκίτοι.

esset in Phalero, e navibus in quibus propugnatores erant, in terram translati. non enim cum pedestribus copiis, quae cum Xerxe Athenas ierant, Aegyptii censi fuerant. Barbarorum igitur (ut etiam superius ostensum est) trecenta millia fuere: Graecorum vero Mardonii auxiliariorum, nemo numerum (neque enim numerati fuerant) novit. Ut autem conjectura colligere licet, ad quinquaginta millia fuisse conjecto. Tot ex adverso instructi fuere pedites: equitatus vero seorsum erat collocatus.

3 2. Ita dispositi nationatim manipulatimque quum essent omnes, utrique etiam altero die sacrificaverunt. Apud Graecos sacrificus erat Tisamenus Antiochi filius. is enim hunc exercitum vates comitabatur, Eleus quidem et ex genere Jamidarum Clytiades, a Lacedaemoniis populo

ipforum infertus. Nam huic consultantī oraculum apud Delphos de prole respondit Pythia quinque ipsum maxima certamina excepturum. Quo non intellecto Tifamēnus gymnasiis operam dabat, tanquam gymnicos agones excepturus, quumque se exerceret in quinquertione, praeter unum ludicrum ei processit vincere Olympia, veniens in contentionem cum Hieronymo Andrio. Lacedaemonii autem interpretantes non ad gymnica certamina spectare Tifamēni oraculum, sed ad bellica, conabantur eum mercede conducere, ut una cum Heraclidarum regibus dux bellicorum certaminum foret. Hic videns Spartiatis plurimi facere ipsius amicitiam, id animadvertens, extendebat amicitiae suae decus: quod negaret se alio pretio id facturum, quam si Spartiatam se civem facerent, omnia jura civitatis impertien-

σφέτερον. Τισαμενῶ γὰρ μαντευομένῳ
ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνυ, ἀνείλε ἡ Πυθίη,
ἀγῶνας τὸς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι πέντε.
ὁ μὲν δὴ ἀμαρτῶν τῷ χρηστηρίῳ, προσ-
εῖχε τοῖσι γυμνασίοισι, ὡς ἀναιρησόμε-
νος γυμνικούς ἀγῶνας. ἀσκέων δὲ πεν-
τάεθλον, παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νί-
κῃν Ὀλυμπιάδα, Ἰερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ
ἐλθὼν ἐς ἔριν. μαθόντες δὲ Λακεδαιμό-
νιοι ἔκ ἐς γυμνικὰς, ἀλλ' ἐς ἀρρήτους ἀγῶ-
νας φέρον τὸ Τισαμενῶ μαντήϊον, μισθῶ
ἐπειρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν ποιέε-
σθαι ἅμα Ἡρακλειδέων τοῖσι βασιλεῦσι
ἡγεμόνα τῶν πολεμίων. ὁ δὲ, ὀρέων περὶ
πολλῶ ποιευμένους Σπαρτιήτας φίλον
αὐτὸν προαΐεσθαι, μαθὼν τῷτο, ἀνέτι-
μα, σημαίνων σφι, ὡς ἦν μιν πολίτην
σφέτερον ποιήσωνται, τῶν πάντων με-
ταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ
μισθῶ δ' ἔ. Σπαρτιῇται δὲ, πρῶτα μὲν
ἀκύσαντες, δεινὰ ἐποίουν τε καὶ μετίε-

σαν τῆς χρημοσύνης τοπαράπαν· τέλος δὲ, δείματος μεγάλῃ ἐπικρεμαμένῃ τῇ Περσικῇ τύτῃ στρατεύματος, καταίονον μετιέντες. ὁ δὲ, γνῶς τετραμμένους σφέας, ὕδ' ὕτω ἔφη ἔτι ἀρκέεσθαι τέτοιαι μένοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι καὶ τὸν ἀδελφεὸν ἐωυτῇ Ἠγίην γενέσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γίνεται.

λγ'. Ταῦτα δὲ λέγων ἔστος ἐμιμέετο Μελάμποδα, ὡς εἰκάσαι, βασιληῆντε καὶ πολιτηῆν αἰτεόμενος. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους, τῶν ἐν Ἀργεῖ γυναικῶν μανισέων, ὡς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμιδῶντο ἐκ Πύλῃ παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τῆς νόσου, μισθὸν προετείνετο τῆς βασιληΐης τὸ ἥμισυ. ἐκ ἀναχομένων δὲ τῶν Ἀργείων, ἀλλ' ἀπίόντων, ὡς ἐμαίνοντο πολλῶ πλεῦνες τῶν γυναικῶν, ὕτω δὴ ὑποσάντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνατο, ἥϊσαν δώσουτες οἱ ταῦ-

tes. Id Spartiatæ quum primo audissent, ferentes indigne, oraculum missum omnino fecerunt: tandem imminente ingenti Persici istius exercitus metu, indulgentes annuebant. Eos iste immutatos intelligens, negare jam se eis solis esse contentum: sed oportere fratrem suum Hegiam etiam fieri Spartiatam eadem conditione qua et ipse fieret.

33. Hoc autem dicens imitabatur, ut conjectare licet, Melampodem, regnum pariter et civitatem poscendo. Etenim Melampus quum ab Argivis mercede conduceretur e Pylo ad compescendum morbum furoris mulierum suarum, poscebat pro mercede dimidium regni. recusantibus id Argivis atque digressis, quum plures e mulieribus insanirent, ita obtemperantes, quod Melampus poposcerat da-

turi reverterunt. Ibi ille cernens hos esse immutatos, plura optavit, negans se indulturum quae vellent, nisi et fratri suo Bianti tertiam partem regni donassent. Argivi in arctum redacti hoc quoque annuerunt.

34. Ita Spartiatae, quum majorem in modum Tisameno egerent, prorsus ei assenserunt: et concessu istorum Tisamenus Eleus Spartiata effectus quinque maxima certamina vaticinans cum eis suscepit. Hi ex omnibus hominibus soli sunt a Spartiatis civitate donati. Quinque autem certamina haec fuere: Unum et id primum hoc quod pugnatum est ad Plataeas: alterum, quod in Tegea cum Tegeatis atque Argivis: tertium, quod in Dipaeensibus cum universis Arcadibus praeter Mantineos: quartum, quod cum Messeniis ad Isthmum: ultimum, quod in Ta-

τα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγετο, ὀρέων αὐτὸς τετραμμένους, Φὰς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιληΐης, ὃ ποιήσῃν τὰ βέλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι, ἀπειληθέντες ἐς σκῆνον, καταινέουσι καὶ ταῦτα.

λδ'. "Ὡς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τῷ Τισαμενῶ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, ὅτω δὴ πέντε σφίμαντευόμενος ἀγῶνας τῶς μεγίστης Τισαμενὸς ὁ Ηλεῖος, γενόμενος Σπαρτιήτης, συγκαταίρει. μῦθοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο ὅτοι Σπαρτιήτησι πολίηται. οἱ δὲ πέντε ἀγῶνες, οἷδε ἐγένοντο· εἷς μὲν καὶ πρῶτος, ὅτος ὁ ἐν Πλαταιῇσι ἐπὶ δὲ, ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας καὶ Ἀργεῖος γενόμενος· μετὰ δὲ, ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας, πλὴν Μαντινέων· ἐπὶ δὲ, Μεσσηνίων ὁ πρὸς τῷ Ἰοθμῷ· ὅστος δὲ, ὁ ἐν Τανάγρα πρὸς

Αθηναίους τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος. ὅτος δὲ
 ὕψαλος κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγώνων.

λέ'. Οὗτος δὴ τότε τοῖσι "Ελλησι ὁ
 Τισαμενός, ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων,
 ἐμαντεύετο ἐν Πλαταιίδι. τοῖσι μὲν νυν
 "Ελλησι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομέ-
 νοισι· διαβᾶσι δὲ τὸν Ἀσωπὸν, καὶ μάχης
 ἄρχουσι, ὅ.

λς'. Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μά-
 χης ἄρχειν, ὅκ' ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ·
 ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τέτῳ, καλὰ. καὶ γὰρ
 ὅτος Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρέατο, μάντιν
 ἔχων Ἠγησίφρατον, ἄνδρα Ἠλεῖόν τε καὶ
 τῶν Τελλιαδέων ἑόντα λογιμώτατον· τὸν
 δὴ πρότερον τέτῳ Σπαρτιῆται λαβόντες,
 ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ, ὥς πεπονθότες πολ-
 λά τε καὶ ἀνάρσια ὑπ' αὐτῷ. ὁ δὲ, ἐν τέτῳ
 τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ
 τῆς ψυχῆς, πρό τε τῷ θανάτῳ πησόμε-
 νος πολλά τε καὶ λυγρὰ, ἔργον ἐργάσατο
 μέζον λόγῳ. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ζύλῳ

ἰχρύτῳ.

nagra cum Atheniensibus et Argivis. Hoc autem ultimum peractum fuit quinque certaminum.

35. Tifamenus igitur Spartiatarum tunc ductor vaticinatus est Graecis in agro Plataeensi: et apud Graecos quidem pulchre litatum est, si se defenderent: non si Asopum transgressi pugnam capefferent.

36. Mardonio autem capeffendae pugnae avido non exitere pulchra exta, nisi et ipse sese defenderet. nam is quoque Graecis sacrificiis utebatur, haruspicem habens Hegesistratum virum Eleum, et Telliadarum praestantissimum. Hunc ante ea tempora Spartiatae quum cepissent, in vincula conjecerant morte affecturi, ut a quo multa et intoleranda perpeffi fuissent. Ille in hac calamitate positus, utpote de vita periclitans, et qui ante mortem multa ac tristitia foret passurus, rem perpetravit dictu majorem. nam

84 CALLIOPE. IX.

ut erat constrictus nervis ferro vinctis, ferro forte illato fuit potitus, et confestim excogitavit opus omnium, quae nos novimus, maxime virile. Coniectans enim qua ratione reliquum pedis educeretur, praecidit sibi plantam pedis. hoc acto, quum ab excubitoribus observaretur, tamen subfosso muro profugit Tegeam, noctu progrediens, interdium sylvis se abdens atque immorans ita, ut Lacedaemoniis eum passim perscrutantibus, trinotio Tegeam pervenerit, utque admirarentur magnopere hominis audaciam, cujus dimidiatum pedem jacentem cernerent, ipsum invenire non possent. Ita Hegesistratus Lacedaemoniis elapsus, Tegeam, quae per id tempus non erat pacata Lacedaemoniis, transfugit. Sanato vulnere et ligneo pede adscito, ex professo Lacedaemoniis hostis extitit. Sed non ad postremum ei protractum in Lacedaemo-

σιδηροδέτω, ἐσενειχθέντος κως σιδηρὸς ἐ-
κράτησε. αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρείο-
τατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.
σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσει αἱ οἱ τὸ
λοιπὸν τῆς ποδὸς, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν
ἐωϋτῆ. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὡς φυλασσό-
μενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τὸν τοῖχον,
ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευ-
όμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καλαδύνων ἐς ὕλην,
καὶ αὐλιζόμενος ἔτῳ, ὥστε Λακεδαιμονίων
πανδημεὶ διζημένων, τρίτη εὐφρόνη γενέ-
σθαι ἐν Τεγέῃ· τῆς δὲ ἐν θωύματι μεγάλῳ
ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὁρέονίᾳς τὸ ἡ-
μίτομον τῆς ποδὸς τῆτο κείμενον, καὶ κείνον
καὶ δυναμένους εὐρεῖν. τότε μὲν ἔτῳ διαφυ-
γῶν Λακεδαιμονίους, καταφεύγει ἐς Τε-
γέην, ἔῃσαν ἔκ ἀρθμίνην Λακεδαιμονίοισι
τῆτον τὸν χρόνον. ὑγιὲς δὲ γενόμενος, καὶ
προσποιησάμενος ξύλινον πόδα, καλεσθήκε
ἐκ τῆς ἰθείης Λακεδαιμονίοισι πολέμιος.
καὶ μὲν τοι ἔς γε τέλος οἱ συνήνεικε τὸ ἔχ-

θος τὸ ἐς Λακεδαιμονίῃς συγκεκυρημένον.
ἦλω γὰρ μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ'
αὐτῶν, καὶ ἀπέθανε.

λζ'. Ὁ μέντοι Θάνατος ὁ Ἥγησι-
στράτης, ὕστερον ἐγένετο τῶν Πλαταιϊκῶν
τότε δ' ἐπὶ τῷ Ασωπῷ τῷ Μαρδονίῳ
μεμιοσμένος ἐκ ὀλίγου, ἐθύετό τε καὶ
προεθυμέετο κατὰ τε τὸ^ε ἔχθος τὸ Λα-
κεδαιμονίων, καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς δὲ ἐκ
ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι, ὅτε αὐτοῖσι
Πέρσησι, ὅτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἔσσι Ἑλ-
λήνων, (εἶχον γὰρ καὶ ἔτοι ἐπ' ἐωυτῶν
μάντιν Ἰππόμαχον, Λευκάδιον ἄνδρα)
ἐπὶ ῥέοντων δὲ τῶν Ἑλλήνων, καὶ γινομέ-
νων πλεύων, Τιμογενίδης ὁ Ἑρπυος, ἀνὴρ
Θηβαῖος, συνεβέλευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκ-
βολὰς τῆς Κιθαιρῶνος φυλάξαι· λέγων ὥς
ἐπὶ ῥέεσσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡ-
μέρην, καὶ ὥς ἀπολάμψοιτο συχνῆς.

λη'. Ἡμέραι δέ σφι ἀντικατημένοισι
ἤδη ἐγεγόνεσαν ὀκτώ, ὅτε ταῦτα ἐκείνος

^ε κατὰ τὸ.

nios odium profuit. nam in Zacyntho quum vaticinaretur, ab his captus atque interemptus est.

37. Verum hic Hegesistrati interitus posterior rebus Plataeensibus fuit. Tunc autem is a Mardonio non exigua summa conductus, cupide sacrificabat, cum in Lacedaemonios odio, tum lucri gratia. Quum igitur exta non essent pulchra ad pugnam committendam neque ipsis Persis, neque Graecis qui cum illis erant, (habebant enim et Graeci illi scorsum suum haruspicem quendam Leucadium Hippomachum) quumque adfluerent Graeci, et eorum numerus cresceret, suavit Mardonio Timogenides Herpyis filius vir Thebanus, ut exitus Cithaeronis custodiret, quod diceret assidue indies adfluere Graecos, ac fore, ut multos interciperet.

38. Jam autem dies octo abierant positae e regione castris, quum iste Mar-

donio hoc consilium dedit. Mardonius, admoneri se probe intelligens, primis tenebris equitatum mittit ad egressus Cithaeronis, qui Plataeas ferunt: quae Boeoti Tria capita, Athenienses Capita quercus appellant. Equites missi non frustra pervenere. nati enim ingredientia campum quingenta jumenta, quae commeatum e Peloponneso ad exercitum subvehebant, cum hominibus qui sequebantur vehicula, capiunt. Persae hanc praedam nati, immisericorditer trucidant, neque jumento ulli neque homini parentes. In quibus occidendis posteaquam satis sunt grassati, cum ceteris quae corripuerant, ad Mardonium sunt et ad exercitum reversi.

39. Post hanc rem gestam biduum absumptum est, neutris pugnam laceffere volentibus. nam etsi Asopo tenus bar-

συνεβέλεε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ, μαθὼν τὴν
 παραίνεσιν εὖ ἔχσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένε-
 το, πέμπει τὴν ἵππον εἰς τὰς ἐκβολὰς
 τὰς Κιθαιρωνίδας, αἱ ἐπὶ Πλαταιέων
 φέρσι τὰς Βοιωτοὶ μὲν, τρεῖς κεφαλὰς
 καλέεσι, Ἀθηναῖοι δὲ, δρυὸς κεφαλὰς·
 πεμφθέντες δὲ οἱ ἵπποτα, ἔματτην ἀπί-
 κοντο. ἐσβάλλοντα γὰρ εἰς τὸ πεδῖον,
 λαμβάνουσι ὑποζυγία τε πεντακόσια, σι-
 τία ἄγοντα ἀπὸ Πελοποννήσου εἰς τὸ
 στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους, οἳ εἶποντο
 τοῖσι ζεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν
 ἄγρην οἱ Πέρσαι, ἀφειδέως ἐφόνεον, ἔ-
 φειδόμενοι^α ἔτε ὑποζυγία ὑδενός, ἔτε ἀν-
 θρώπων. ὡς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες, τὰ
 λοιπὰ αὐτέων ἤλαυνον περιβαλλόμενοι
 παρά τε Μαρδόνιον καὶ εἰς τὸ στρατό-
 πεδον.

λθ'. Μετὰ δὲ τῷτο τὸ ἔργον, ἑτέρας
 δύο ἡμέρας διέτριψαν, ὑδέτεροι βυλόμενοι
 μάχης ἄρξαι. μέχρι μὲν γὰρ τῷ Ἀσω-

^α ἐφόνεον, φειδόμενοι.

πῦρ ἐπήϊσαν οἱ βάρβαροι, πειρώμενοι τῶν
Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ ἑδέτεροι. ἡ μέντοι
ἵππος ἡ Μαρδονίᾳ αἰεὶ προσέκειτό τε
καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας. οἱ γὰρ Θη-
βαῖοι, ἅτε μηδίζοντες μεγάλως, προθύμως
ἔφερον τὸν πόλεμον, καὶ αἰεὶ κατηγέοντο
μέχρι μάχης. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς παραδε-
κόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι, μάλα
ἔσκον οἱ ἀπεδείκνυντο ἀρετάς.

μ'. Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερέων
ἑδὲν ἐπὶ πλεῦν ἐγίνετο τεττέων· ὥς δὲ
ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντικατημένοισι
ἀλλήλοισι^b ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλ-
ληνες πολλῶν πλεῦνες ἐγεγόνεσαν, καὶ
Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ ἑδρῇ, ἐνθαῦ-
τα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδονίος τε ὁ Γω-
βρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὃς
ἐν ὀλίγοισι Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος πα-
ρὰ Ξέρξῃ. βυλευομένων δὲ αὖτε ἔσαν αἱ
γνώμαι· ἡ μὲν Ἀρταβάζ, ὥς χρεῶν εἴη
ἀναζεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν

^b Vox ἀλλήλοισι non est in MS.

bari processerant irritandi Graecos gratia, neutri tamen sibi traseundum statuebant. equitatus modo Mardonii progrediebatur, et Graecos infestabat: quia Thebani, utpote in amorem Medorum vehementer propensi, ferebant alacriter bellum, et assidue provehebantur usque ad proelium: deinde excipientes Persae ac Medi, praecipue praeclara facinora edebant.

40. His amplius ad decem usque dies nihil est actum. at ubi undecimus dies exstitit confidentibus ex adverso copiis ad Plataeas, et Graecis longe plures accesserant, quum etiam Mardonius stativa illa gravaretur, ibi venire in colloquium Mardonius Gobryae et Artabazus Pharnacis filius, vir apud Xerxem inter paucos Persarum probatus. quorum consultantum hae fuere sententiae: Artabazi quidem, expedire motis quamprimum castris ire ad

moenia Thebana, quo multum rei frumentariae ipsis multumque pabuli jumentis comparavissent; atque ibi confidentes tranquille rem conficerent ita agendo. Quippe quum multum auri tum signati, tum non signati haberent, multum etiam argenti ac poculorum, ne parcerent illis, sed ea ad Graecos mitterent, eos praecipue qui civitatibus praesiderent. fore enim, ut illi suam celeriter traderent libertatem: neque rursus pugnandi adire discrimen. Eadem autem Thebanorum quae istius sententia erat, tanquam aliquid plus isto prospiciente. Mardonii autem sententia ferocior pertinaciorque, et nullo modo cedens: quippe opinantis multo meliorem suum esse quam Graecorum exercitum, et primo quoque tempore configere, quam committere ut plures quam coacti

στρατόν, ἵεναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἔνθα σῖτόν τέ σφι ἐσεννηῖχθαι πολλόν, καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοισι κατ' ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσσεσθαι ποιέοντας τάδε. ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλόν· μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄσημον· πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τέττων φειδομένους μηδενός, διαπέμπειν ἐς τὰς Ἑλλήνας, Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τὰς προεξεῶτας ἐν τῇσι πόλισι καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην, μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τέττω μὲν ἢ αὐτὴ^c ἐγένετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότος πλεῦν τι καὶ τέττω· Μαρδονίῳ δὲ, ἰχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμονεσέρεῃ, καὶ ἔδαμῶς συγγινωσκομένη. δοκέειν τε γὰρ πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλληνικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην, μηδὲ περιορᾶν συλλεγομένους ἔτι πλεῦνας γίνεσθαι^d τῶν συλλεγομένων.

^c τέττω μὲν νυν ἢ αὐτὴ. ^d Vox γίνεσθαι, non est in MS.

τά τε σφάγια τὰ Ἠγησιφράτης ἔαν
χαίρειν, μηδὲ βιάζεσθαι, ἀλλὰ νόμῳ τῷ
Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν.

μα'. Τύττε δὲ ἔτῳ δικαιοῦντος, ἀντέ-
λεγε ὁδεῖς, ὥς ἐκράτεε τῇ γνώμῃ· τὸ
γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατῆς ἔτος ἐκ
βασιλῆος, ἀλλ' ἐκ Αῤῥάβαζος. μετα-
πεμφάμενος ὢν τὸς ταξιάρχους τῶν τε-
λέων, καὶ τῶν μετ' ἐωϋτὲ ἑόντων Ἑλ-
λῆνων τὸς στρατηγὸς, ἡρώτα εἴτι εἰδοῖεν
λόγιον περὶ Περσέων, ὥς διαφθερέονται
ἐν τῇ Ἑλλάδι. σιγόντων δὲ τῶν ἐπι-
κλήτων, τῶν μὲν ἐκ εἰδότων τὸς χρησ-
μὸς, τῶν δὲ, εἰδότων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ ὁ
παιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρδόνιος
ἔλεγε, 'Επεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴσε ὁδὲν,
' ἢ ὁ τολμᾷτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω
' ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον ὥς χρεών
' ἔστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλά-
' δα, διαρπάσαι τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι,
' μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν ἀπολέσθαι

erant cogerentur: Hegesistrati vero auspicia valere sinere, nec eis vim afferre: quinimo Persarum more servato configere.

41. Mardonio ita opus facto effe censenti nemo contradicebat. qui, ubi sententia sua vicit, sicut penes eum erat summa imperii, non penes Artabazum, accitis cohortium praefectis et qui secum erant ducibus Graecorum, eos percontabatur, num aliquod oraculum scirent de Persis tanquam perituris in Graecia. Silentibus illis quos advocaverat, partim quod ignorarent oracula, partim quod haud tutum putarent proferre quod scirent, inquit ipse Mardonius, ‘ Quoniam
 ‘ vos aut nihil nostis, aut promere non
 ‘ audetis, ego rem proferam, utpote bene
 ‘ cognitam habens. Est oraculum, Persis
 ‘ fatale esse, ut in Graeciam profecti di-
 ‘ ripiant templum quod Delphis est, ut-
 ‘ que direpto templo omnes⁴ intereant.

‘ Quocirca, quum hoc sciamus, neque
 ‘ adibimus templum istud, neque diri-
 ‘ pere conabimur, ob hanc caussam in-
 ‘ teritum devitaturi. quo nomine quicun-
 ‘ que vestrum bene Persis volunt, volup-
 ‘ tatem capiant, tanquam nobis Graecos
 ‘ superaturis.’ Haec loquutus, secundo
 loco signum dedit, ut omnia appararent,
 et bene disposita haberent, veluti sub lucis
 exortu proelio futuro.

42. Oraculum autem, quod ad Per-
 sas ajebat spectare Mardonius, id ego scio
 non Persis redditum esse, sed Illyriis et
 Encheleum copiis. Ab Bacide autem de
 hoc proelio ista edita sunt,

Gramineis ripis Asopi ac Thermodontis
 Barbaricae Graiis acies clamore coibunt,
 Hic multi occumbent defuncti munere vitae,
 Quando sagittiferis aderit lux ultima Medis.

Haec ego atque alia his similia e Musaeo
 novi ad Persas spectavisse. Fluvius autem

‘πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τῷτο ἐπι-
 ‘σάμενοι ὅτοι τε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τῷτο,
 ‘ὅτε ἐπιχειρήσομεν διαρπάζειν ταύτης
 ‘τε εἵνεκα τῆς αἰτίας ὅκ ἀπολεόμεθα.
 ‘ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνῃσι εὖνοοι ἐόντες
 ‘Πέρσῃσι, ἡδεῖτε τῷδε εἵνεκα, ὡς περι-
 ‘σομένους ἡμέας Ἑλλήνων.’ ταῦτά σφι
 εἶπας, δεύτερα ἐσήμαινε παραρτέεσθαι
 τε πάντα, καὶ εὐκρινέα ποιεέσθαι, ὡς ἅμα
 ἡμέρῃ τῇ ἐπίσῃ συμβολῆς ἐσομένης.

μβ’. Τῷτον δ’ ἔγωγε τὸν χρησμὸν
 τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς
 Ἰλλυριᾶς τε καὶ τὸν Εὐχέλεων στρατὸν
 οἶδα πεπονημένον, ἀλλ’ ὅκ ἐς Πέρσας.
 ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδί ἐστὶ ἐς ταύτην τὴν
 μάχην πεπονημένα,

Τὴν δ’ ἐπὶ Θερμῳδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ
 Ἑλλήνων σύνοδον, καὶ βαρβαρόφωνον ἰῦγην,
 Τῇ πολλοὶ πεσέοντα, ὑπὲρ λάχεσιν τε μόρον τε,
 Τοξοφόρων Μήδων ὅταν ἀΐσιμον ἤμαρ ἐπέλθῃ.
 ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τέτοισι ἄλλα
 Μισαίῳ ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ

Θερμῶδων ποταμὸς ῥέει μεταξύ Τανά-
γρης τε καὶ Γλίσαντος.

μγ'. Μετὰ δὲ τὴν ἐπειρώτησιν τῶν
χρησμῶν, καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαρδο-
νίᾳ, νύξ τε ἐγένετο, καὶ ἐς Φυλακὰς ἐτάσ-
σοντο. ὥς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελή-
λατο, καὶ ἡσυχίη ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ
στρατόπεδα, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἴ-
και ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἵπ-
πῳ πρὸς τὰς Φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων.
Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν
καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι
στρατηγῶσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ Φυ-
λάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔ-
θεον ἐπὶ τῆς στρατηγίας. ἐλθόντες δὲ ἔλε-
γον ὥς ἄνθρωπος ἦκει ἐπ' ἵππῳ ἐκ τῆς
στρατοπέδου τῶν Μήδων· ὃς ἄλλο μὲν εὐδὲν
παραγυμνοῖ ἔπος, στρατηγὸς δὲ ὀνομάζων,
ἐθέλειν Φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν.

μδ'. Οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐ-
τίκα ἔποντο ἐς τὰς Φυλακὰς. ἀπικομέ-

Thermodon Tanagram ac Glisantem interfuit.

43. Postquam Mardonius de oraculis interrogavit, exhortatusque suos est, excubiae dispositae fuere. Ejus noctis quum multum processisset, conticiniumque in exercitu esset et tempus maxime concubium, tunc Alexander Amyntae filius, dux et idem rex Macedonum, ad excubias Atheniensium adequitavit, efflagitavitque ut cum ducibus colloqueretur. Id audientes excubitores, plerique quidem remanserunt, nonnulli ad duces concurrerunt: quibus aditis inquirunt quendam equo advehere e castris Medorum: qui nihil aliud proloqueretur, nisi nominatim appellans duces, velle se in colloquium illorum venire.

44. Duces, hoc audito, confestim ad locum excubiarum sequuti sunt. quos

100 CALLIOPE. IX.

Alexander ubi venere, his verbis allo-
 quutus est, ‘ Viri Athenienses, haec ego
 ‘ vobis verba pro deposito trado arcana,
 ‘ ne cui efferatis nisi Pausaniae: ne ob id
 ‘ me perditum eatis. Quae haudquaquam
 ‘ dicerem, nisi de universa Graecia solli-
 ‘ citus essem: quippe qui vetusta origine
 ‘ Graecus sum, nec vellem videre Grae-
 ‘ ciam pro libera servam. Itaque vos
 ‘ certiores facio, Mardonium atque exer-
 ‘ citum litare non posse; alioqui olim jam
 ‘ confligeretis. Is nunc sacrificia valere
 ‘ sinere constituit, et ubi primum illuxe-
 ‘ rit, vobiscum configere: extimescens
 ‘ admodum (quantum ego conjicio) ne
 ‘ plures ad copias vestras accedant. Ad
 ‘ haec vos parati estote. Quod si diffe-
 ‘ ret Mardonius, nec committeret certamen,
 ‘ vos perseverate hîc manere: ad paucos
 ‘ enim dies eis suppeditat commeatus.

νοιοι δὲ ἔλεγε Αλέξανδρος τάδε, Ἐάνδρες
 Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε
 τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιούμενος πρὸς μη-
 δένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Παισανίην,
 μή με καὶ διαφθεῖρητε· ἔδὲ γὰρ ἂν ἔλε-
 γον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπά-
 σης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἑλ-
 λην γένεος εἰμὶ τῶρχαῖον, καὶ ἀντ' ἔλευ-
 θέρης δεδλωμένην ἐκ ἂν ἐθέλοιμι ὄραν
 τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὦν ὅτι Μαρδο-
 νίῳ τε καὶ τῇ στρατῇ τὰ σφάγια εὐδύνα-
 ται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ
 ἂν ἐμάχεσθε· νῦν δὲ οἱ δέδοκται, τὰ
 μὲν σφάγια εἴαν χαίρειν, ἅμ' ἡμέρη δὲ
 διαφαισκύση συμβολὴν ποιέεσθαι. κα-
 τὰρξώδῃκε γὰρ μὴ πλεῦνες συλλεχθῇ-
 τε^ε, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοι-
 μάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν
 συμβολὴν Μαρδόνιος, καὶ μὴ ποιῆται,
 λιπαρέετε μένοντες. ὀλίγων γὰρ σφι
 ἡμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ

^ε μή με διαφθεῖρητε. ^ε συναχθῆτε.

‘ πόλεμος ὅδε καλὰ νόον τελευτήσῃ, μνη-
 ‘ Δῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος
 ‘ πέρι, ὅς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔργον
 ‘ παράβολον⁸ ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίας,
 ‘ ἐθέλων ὑμῖν δηλώσαι τὴν διάνοιαν τὴν
 ‘ Μαρδονίῃ, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν ἐξαίφ-
 ‘ νης· οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω.
 ‘ εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών.’ ὁ μὲν,
 ταῦτα εἶπας, ἀπήλαυνε ὀπίσω ἐς τὸ
 στρατόπεδον καὶ τὴν ἐωϋτὲ τάξιν.

μέ. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων,
 ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας, ἔλεγον Παυ-
 σανίῃ τάπερ ἤκασαν Ἀλεξάνδρῳ. ὁ δὲ,
 τότε τῷ λόγῳ καταρρώδΗΣας τῆς Πέρ-
 σας, ἔλεγε τάδε, ‘ Επεὶ τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ
 ‘ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεῶν ἐστὶ
 ‘ τῆς Ἀθηναίης σῆναι καλὰ τῆς Πέρσας·
 ‘ ἡμέας δὲ καλὰ τῆς Βοιωτῆς τε καὶ τῆς
 ‘ κατ’ ὑμέας τεταγμένῃς Ἑλλήνων, τῶν-
 ‘ δε εἵνεκεν· ὑμεῖς ἐπίστασθε τῆς Μήδης
 ‘ καὶ τὴν μάχην αὐτέων, ἐν Μαραθῶνι^h

⁸ ἕνεκα τῆς τοῦ ἔργου ὕψους παράβολον. ^h αὐτίκων, ἐπὶ Μα-
 ραθῶνι.

‘ Quod si hoc bellum vobis ex sententia
 ‘ finietur, decebit etiam aliquem recor-
 ‘ dari meae liberationis, qui Graecorum
 ‘ causa rem adeo periculosam, libenter
 ‘ tamen feci, ut ad vos consilium Mar-
 ‘ donii deferrem; ne barbari ex improvise
 ‘ vos non expectantes adorirentur. Ego
 ‘ autem sum Alexander Macedo.’ Haec
 loquutus Alexander, ad exercitum se re-
 cepit ad suamque stationem.

45. Duces Atheniensium ad cornu
 dextrum profecti, quae ab Alexandro
 audierant Pausaniae retulere. Hoc ser-
 mone Pausanias in metum Persarum ad-
 ductus, ‘ Quoniam igitur, inquit, sub au-
 ‘ roram proelium fiet, necesse est vos A-
 ‘ thenienses stare in acie adversus Persas;
 ‘ nos autem contra Boeotos et vobis op-
 ‘ positos Graecos, ideo quod Medos cog-
 ‘ noscitis et pugnam eorum, ut qui in

104 CALLIOPE. IX.

‘ Marathone pugnaveritis: nos vero eo-
 ‘ rum fumus inexperti atque ignari; ne-
 ‘ mo enim Spartiata fecit periculum Me-
 ‘ dorum, sed Boeotos et Theſſalos fumus
 ‘ experti. Itaque opus eſt ſumptis armis
 ‘ vos in hoc, nos in ſiniſtrum cornu tran-
 ‘ ſire. Ad haec ita reſponderunt Athe-
 ‘ nienſes, ‘ Nobis quoque olim jam inde
 ‘ ab initio, poſteaquam aſpeximus Perſas
 ‘ adverſus vos eſſe collocatos, fuit in ani-
 ‘ mo iſtud dicere quod vos dicere occu-
 ‘ paſtis: ſed verebamur ne non grata eſſet
 ‘ vobis oratio. nunc quandoquidem ipſi
 ‘ feciſtis hujus rei mentionem, et vobis
 ‘ jucunda oratio eſt, etiam parati ſumus
 ‘ iſtud exequi.’

46. Ubi hoc utriſque placitum eſt,
 ſimul aurora illuxit, ſimul loca permuta-
 verunt; rem vero advertentes Boeoti, ad
 Mardonium detulerunt. Ea audita Mar-

‘μαχεσάμενοι· ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμὲν
 ‘κὴ ἀδαέες τετέων τῶν ἀνδρῶν. Σπαρλῆ-
 ‘τέων γὰρ ὕδεις πεπείρηται Μήδων. ἡ-
 ‘μεῖς δὲ Βοιωτῶν κὴ Θεσσαλῶν ἔμπειροι
 ‘εἰμὲν. ἀλλ’ ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρε-
 ‘ὼν ἔστι ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρασ,
 ‘ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον.’ πρὸς δὲ ταῦ-
 τα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε, ‘Καὶ αὐτοῖσι
 ‘ἡμῖν πάλαι ἀπ’ ἀρχῆς, ἐπεὶ τε εἶδομεν
 ‘κατ’ ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας,
 ‘ἐν νόῳ ἐγένετο εἶπαι ταῦτα τάπερ ὑ-
 ‘μεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἀρρῶ-
 ‘δέομεν μὴ ὑμῖν ἐκ ἡδέες γένωνται οἱ λό-
 ‘γοι. ἐπεὶ δ’ ὧν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ
 ‘ἡδομένοισι ὑμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι, καὶ
 ‘ἐτοῖμοι εἰμὲν ποιεῖν ταῦτα.’

μς’. ‘Ὡς δ’ ἤρεσκε ἀμφοτέροισι ταῦ-
 τα, ἡὼς τε διέφαινε, κὴ διαλλάσσοντο τὰς
 τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμε-
 νον, ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ’ ἐπεὶ τε
 ἤκουσε, αὐτίκα μετίσταναι κὴ αὐτὸς ἐπει-

ῥᾶτο, παράγων τὰς Πέρσας κατὰ τὰς
Λακεδαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τῷτο τοιῷτο
γενόμενον ὁ Πausανίης, γνῶς ὅτι ὁ λαν-
θάνει, ὁπίσω ἤγε τὰς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ
δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὐτως καὶ ὁ Μαρδόνιος
ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ.

μζ'. Επεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρ-
χαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυ-
κα ἐς τὰς Σπαρτιήτας, ἔλεγε τάδε, ' Ω
' Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι
' ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῇδε ἀνθρώπων,
' ἐκπαγλεομένων ὥς ὅτε Φεύγετε ἐκ πό-
' λέως, οὔτε τάξιν ἐκλείπετε· μένοντές
' τε ἢ ἀπόλλυτε τὰς ἐναντίας, ἢ αὐτοὶ
' ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν ὕδεν ἀληθές.
' πρὶν γὰρ ἢ συρμίζαι ἡμέας, ἐς χειρῶν
' τε νόμον ἀπικέσθαι, καὶ δὴ Φεύγοντας καὶ
' σάσιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν· ἐν Α-
' θηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους,
' αὐτὰς τε ἀντία δέλιων τῶν ἡμετέρων
' τασσομένους· ταῦτα ὕδαμῳ^α ἀνδρῶν ἀ-

^α ταῦτα δὲ ὕδαμῳ.

donius extemplo et ipse conatus est Persas contra Lacedaemonios obducere. Pausanias autem hoc fieri intelligens, nec latere factum suum, rursus in dextrum cornu Spartiatas reducit; similiter etiam Mardonius suos in sinistrum.

47. Postquam acies pristino in loco stetero, idem misso caduceatore ad Spartiatas ita inquit, ‘Lacedaemonii, vos vero
 ‘ ab his gentibus mire celebramini esse
 ‘ praestantissimi, qui neque e bello fugiatis, neque ordines deferatis, sed perstantes aut interficiatis hostes, aut ipsi occumbatis. Horum nihil admodum
 ‘ veri est. quippe antequam congressi
 ‘ essemus et manus confererentur, vos
 ‘ cernimus fugientes, locumque deferentes, et delegato Atheniensibus experiendi principio, consistentes ex adverso
 ‘ nostrorum servorum: quod neuiquam
 ‘ est factum praestantium virorum. Ex

‘ quo plurimum de vobis nos fefellit
 ‘ opinio, quos expectabamus pro gloria
 ‘ missuros caduceatorem ad nos, quo pro-
 ‘ vocaretis, quod cum solis Persis, tan-
 ‘ quam ad id parati, pugnare velletis. At
 ‘ nihil tale invenimus vos dicere, sed po-
 ‘ tius esse perterritos. Nunc igitur quo-
 ‘ niam vos non incepistis hoc dicere, sed
 ‘ nos incipimus, quidni vos pro Graecis
 ‘ quia praestantissimi esse existimamini,
 ‘ et nos pro barbaris, dimicavimus toti-
 ‘ dem utrique numero? et, si videatur ut
 ‘ ceteri quoque itidem, et illi postmodum
 ‘ pugnent: sin hoc non videatur, sed satis
 ‘ esse nos solos, nos sane decernamus, et
 ‘ utri e nobis vicerint, ii totum exercitum
 ‘ vicisse censeantur.’

48. Haec fatus caduceator, quum
 aliquamdiu expectasset, nemine quippi-
 am respondente, retro abiit, et rem Mar-

‘γαθῶν ἔργα· ἀλλὰ πλείστον δὴ ἐν ὑμῖν
 ‘ἐφεύδαμεν. προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ
 ‘κλέος, ὡς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα
 ‘προκαλεύμενοι, καὶ βυλόμενοι μένοισι
 ‘Πέρσησι^β μάχεσθαι, ἄρτιοι ἔοντες ποιέ-
 ‘ειν ταῦτα· ἔδεν τοιῷτο λέγονίλας ὑμέας
 ‘εὔρομεν, ἀλλὰ πτώσονίλας μᾶλλον. νῦν
 ‘ὦν ἐπειδὴ ἔκ ὑμεῖς ἤρξατε τέτῃ τῇ λό-
 ‘γῃ, ἀλλ’ ἡμεῖς ἄρχομεν, τί δὴ ἔ πρό
 ‘μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεὶ τε δεδό-
 ‘ξωθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων
 ‘ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσά-
 ‘μεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέοι^γ καὶ τὴς ἄλλης
 ‘μάχεσθαι, οἷδ’ ὦν μετέπειτα μαχέσθων
 ‘ὑστεροί. εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ’ ἡμέας
 ‘μένους ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμε-
 ‘θα. ὁκότεροι δ’ ἂν ἡμέων νικήσωσι, τέ-
 ‘τῃς τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν.’

μή. Ὁ μὲν, ταῦτα εἶπας τε, καὶ ἐπι-
 χῶν χρόνον, ὡς οἱ ἔδεις ἔδεν ὑπεκρίνατο,
 ἀπαλλάσσετο ὀπίσω. ἀπελθὼν δὲ ἐσή-

^β μένοι Πέρσησι. ^γ δοκίμ bis.

μαίνε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ, περιχαρὴς γενόμενος, καὶ ἐπαρθεὶς ψυχρῇ κίτῃ, ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τῆς Ἑλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππότες, ἐσίνοντο πᾶσαν τὴν σφαλὴν τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσακοντίζοντες τε καὶ τοξεύοντες, ὥστε ἱπποτοξόται τε ἔοντες, καὶ προσφέρουσαι ἀποραι^d. τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ σράτευμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἔσαν μὲν ὧν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι μῆνοι τεταγμένοι· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἑλλήσι ἡ μὲν κρήνη πρόσω ἐγένετο, ὡς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς, ἀγχι^e. ἐρυκόμενοι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀσωπῆ, ἔτῳ δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην ἐφοίτεον. ἀπὸ τῆς ποταμῆς γάρ σφι ἕκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι, ὑπὸ τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων.

μθ'. Τύττε δὲ τοιάττε γινόμενα, οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὶ, ἅτε τῆς τε ὕδατος σερηθείσης τῆς στρατίης, καὶ ὑπὸ τῆς ἵππου

^d προσφέρεισθαι εὐποροί.

donio retulit. Ille majorem in modum lactatus, et frigida victoria elatus, equitatum in Graecos immisit. Equites illuc invec̃ti, omnem Graecum exercitum perverabant, jaculis sagittisque incessentes; quippe equites sagittarii, et accessu ad cominus pugnandum difficiles. Itaque fontem Gargaphien, unde cunctus Graecorum aquabatur exercitus, conturbarunt obstruxeruntque. Eum juxta fontem soli Lacedaemonii ordinati erant; ceteri Graeci, ut quique locum nacti erant, procul aberant, Asopus autem in propinquo: sed aquari ex eo ab equitibus missilibusque prohibiti, ita ad fontem pergebant.

49. Hacc quum talia forent, duces Graecorum, quippe aqua exercitu carente, et perturbato ab equitatu, tum his;

tum aliis de caussis frequentes ad Pausaniam in dextrum cornu veniunt. Qui, etsi talis esset rerum status, tamen magisangebatur, quod jam re frumentaria deficiebantur, et illorum servi in Peloponnesum missi frumentatum, intercluderentur ab equitatu quominus ad castra reverterentur.

50. De hoc autem deliberantibus ducibus visum est, si Persae eo die superfederent committere proelium, esse eundum in insulam quae ab Asopo et a fonte Gargaphie, ubi tunc castra habebant, decem stadiis aberat, ante oppidum Plataeense; ita ut insula sit in continente, hunc in modum: Fluvius superne e Cithaerone delabens in campum, divortia facit; intercapedine trium ferme stadiorum sua fluenta separans, et post commiscet in unum. Nomen est Oëroë; quam Asopi

ταρτασομένης, συνελέχθησαν περί αὐτέων
τε τῶν κ' ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Πω-
σανίαν ἐπὶ τὸ^ε δεξιὸν κέρας. ἀλλὰ γὰρ
τῶν τοιούτων ὄντων, μᾶλλον σφρα-
γίσσει. ὅτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἱ τέ
σφρων ὀρέωντες, ἀποπεμφθέντες ἐς Πελο-
πόννησον ὡς ἐπισιτιεύμενοι, ἀπεκεκλεύατο^ε
ὑπὸ τῆς ἱππῆς, ὃ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς
τὸ στρατόπεδον.

ν'. Βαλεωμένοισι δὲ τοῖσι στρατηγεῖσι
ἔδοξε, ἥν ὑπερβάλλονται κείνην τὴν ἡμέραν
οἱ Πέρσαι συμβολὴν ποιούμενοι, ἐς τὴν
νῆσιν ἵεναι. ἡ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τῆς Ασωπῆς καὶ
τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐς τὴν ἐστρα-
τοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα,
πρὸ τῆς Πλαταέων πόλιος. νῆσος δὲ ὅτω
ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· χιζόμενος ὁ ποταμὸς
ἄνωθεν ἐκ τῆς Κιθαιρῶνος, ῥέει κάτω ἐς τὸ
πεδῖον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα
ὅσον περ τρία στάδια· καὶ ἔπειτα συμμί-
γει ἐς τὸ αὐτό. ἔνομα δὲ οἱ Ωερόη. θ'. γα

^ε παρὰ τὸ. ^ε ἀποκεκλεύατο.

τέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ασωπῶ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τῷτον δὴ τὸν χῶρον ἐβλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχῃσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ, καὶ οἱ ἵππεις σφέας μὴ σινοίατο, ὥσπερ κατιθὺ ἑόντων. μετακινεῖσθαι τε ἐδόκεε τότε, ἔπειαν τῆς νυκτὸς ἡ δευτέρῃ Φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ Πέρσαι ἐξορμεωμένους, καὶ σφείας ἐπόμενοι ταραύσοιεν οἱ ἵππόται. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τῷτον, τὸν δὴ ἡ Ασωπὶς Ωερὸν περιχίζεται, ῥέετα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τῆς ἡμίσεας ἀποσέλλειν τῷ στρατοπέδῳ πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς ἀαλάβοιεν τῆς ὀπέωνας ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομένους. ἔσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολελαμμένοι.

να'. Ταῦτα βεβλευσάμενοι, κείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκειμένης τῆς ἵππου, ἔχον πόσιον ἄτρονον· ὥς δὲ ἡ τε ἡμέρη ἔληγε, καὶ οἱ ἵππεις ἐπέπαυτο, νυκτὸς δὴ γινομένης, καὶ ἐύσης τῆς ὥρης ἐς τὴν συνέκει-

filiam esse indigenae ajunt. In hunc locum Graeci transire decreverunt, ut et affatim aquae ad usum haberent, neque ab equitatu, sicuti quum ex adverso erant, infestarentur. Et decreverant transire secunda noctis vigilia, ne ipsos proficiscentes conspicati Persae, insequente equitatu in tumultum venirent. quinetiam quum ad eum locum ventum esset, ubi Asopi filia Oëroë divortio aquarum e Cithaerone cingitur, mitterent sub noctem istam dimidium copiarum in Cithaeronem ad recipienda servitia quae frumentatum concesserant. erant enim illa in Cithaerone interclusa.

51. Haec ubi statuerunt, totum illum diem incessente equitatu immensum laborem pertulerunt. Sub abitum dici digressis equitibus ea noctis hora qua de abeundo convenerat, plerique sublati

116 CALLIOPE. IX.

utenfilibus abfcefferunt, non habentes in animo locum qui convenerat petere. immo illi, ut moveri coeptum est, cupide equitatum effugerunt ad urbem Plataensem, in templumque Junonis fugiendo perveniunt, quod situm est ante urbem, a fonte Gargaphie viginti stadiis distans. Quo ubi pervenere, positis pro templo armis, circa templum ipsum castra posuere.

52. Hos Pausanias cernens ab exercitu digressos, praecepit et ipse Lacedaemoniis, ut sumptis armis irent quâ ceteri praecederent, ratus illos tendere ad locum constitutum. Ibi ad obtemperandum Pausaniae ceteri praefecti parati quum essent, Amompharetus Poliadae filius tribunus cohortis Pitatarum, negare se fugituum peregrinos, neque ultro

τό σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέν-
τες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τὸν
χωρὸν ἐς τὸν συνέκειλο, ἕκ ἐν νόῳ ἔχοντες·
οἱ δὲ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν
ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. φεύ-
γοντες δὲ, ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραῖον.
τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλιός ἐστι τῆς Πλαταιέ-
ων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαρ-
γαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ
τῆς ἱερᾶς τὰ ὅπλα. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡ-
ραῖον ἐστρατοπεδεύοντο.

νβ'. Πausanίης δὲ, ὁρέων σφέας ἀπαλ-
λασσομένους ἐκ τῆς στρατοπέδου, παρήγγελε
καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, ἀναλαβόντας τὰ
ὅπλα, ἵεναι κατὰ τὰς ἄλλας τὰς προϊόν-
τας, νομίσας αὐτὰς ἐς τὸν χωρὸν ἵεναι ἐς
τὸν συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι
ἄρτιοι ἔσαν τῶν ταξιηρχέων πείθεσθαι
Πausanίῃ· Αμομφάρελος δὲ ὁ Πολιάδης,
λοχηγέων^h τῆς Πιττανητέων λόχος, οὐκ
ἔφη τὰς ξείνας φεύξεσθαι, ὅδ' ἐκὼν εἶναι

^h λοχηγετίων.

αἰχυνέειν τὴν Σπάρτην· ἐδωύμαζέ τε
 ὀρέων τὸ ποιούμενον, ἅτε ὃ παραγενόμενος
 τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πausanίης τε καὶ
 ὁ Εὐρυάναξ δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ
 πείθεσθαι ἐκείνον σφίσι, δεινότερον δ' ἔτι,
 κείνους ταῦτ' ἀνανομένους, ἀπολιπεῖν τὸν
 λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ, ἣν ἀπολί-
 πωσι ποιεῦντες τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλ-
 λοισι Ἑλλησι, ἀπόληται ὑπολειφθεὶς αὐ-
 τός τε Αμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτῷ.
 ταῦτα λογιζόμενοι, ἀτρέμας εἶχον τὸ
 στρατόπεδον τὸ Λακωνικόν, καὶ ἐπειρῶντα
 πείθοντές μιν ὥς ὃ χρεὼν εἴη ταῦτα ποι-
 εῖν. καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Αμομφάρετον,
 μῦθόν Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεγετέων
 λελειμμένον.

γ'. Αθηναῖοι δὲ ἐποίουν τοιάδε· εἶχον
 ἀτρέμας σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτάχθησαν,
 ἐπιστάμενοι τὰ Λακεδαιμονίων φρονήμα-
 τα, ὥς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα λεγόν-
 των. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμ-

dedecoraturum esse Spartam: quinetiam mirari id quod fieri cerneret, quippe qui colloquio superiori non interfuisset. Pausanias autem et Euryanax cum indigne ferentes non parere sibi illum, tum indignius cohortem Pitaneensem relictum iri tribuno repugnante: quod erat futurum, si ipsi eos missos facerent, gratia exequendi ea quae cum aliis Graecis constituissent, ut periret desertus Amompharetus et qui cum eo erant. hoc reputantes substiterunt cum Laconicis copiis, conabanturque persuadere homini non id facto opus esse. et alii quidem hortabantur Amompharetum solum ex Lacedaemoniis ac Tegeatis relictum.

53. Athenienses autem hoc sibi faciendum putarunt, ut ubi collocati erant, ibi tranquille sisterent, intelligentes Lacedaemoniorum ingenia aliud sentientium, aliud dicentium. Itaque ubi exerci-

tus movere coepit, equitem e suis miserunt speculatum nunquid Spartiatae tentarent abire, an vero abire prorsus in animo non haberent; sciscitatumque a Pausania quidnam facere oporteret.

54. Nuncius ubi pervenit ad Lacedaemonios, cernit in loco instructos, eorumque primores devenisse ad rixas. Horrantibus enim Amompharetum Euryanacte et Pausania, ne Lacedaemonii soli remanentes periclitarentur, necdum persuadentibus, donec ventum est ad jurgia, intervenit nuncius Atheniensis, Amompharcto inter altercandum fumente ambabus manibus saxum, et illud ante pedes Pausaniae ponente, ac dicente, se illo calculo sententiae suae calculum dare, non fugere peregrinos: appellans barbaros. Eum Pausanias insanum nec potentem mentis vocans, ad nuncium Atheni-

πον σφέων ἱππέα, ὁφόμενόν τε εἰ πορεύ-
εσθαι ἐπιχειρέοιεν οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε
καὶ τοπαράπαν μὴ διανοεῦνται ἀπαλ-
λάσσεσθαι· ἐπείρεσθαι τε Πausανίην τὸ
χρεὼν εἶη ποιεῖν.

νδ'. Ὡς δὲ ἀπῖκετο ὁ κήρυξ ἔς τοὺς
Λακεδαιμονίους, ὥρα τέ σφας κατὰ χώ-
ρην τεταγμένους, καὶ ἔς νείκεα ἀπιγμένους
αὐτέων τῆς πρώτης. ὥς γὰρ δὴ παρηγό-
ρεον τὸν Αμομφάρετον ὅ,τε Εὐρυάναξ καὶ
ὁ Πausανίης, μὴ κινδυνεύειν μένοίλας μέ-
νους Λακεδαιμονίους, ἔκως ἐπειθον· ἔς δ' ἔς
νείκεά τε συμπεσόντες ἀπικέατο, καὶ ὁ
κήρυξ τῶν Αθηναίων παρίστατό σφι ἀπιγ-
μένος. νεικέων δὲ ὁ Αμομφάρετος, λαμ-
βάνει πέτρων ἀμφοτέρησι τῇσι χερσί· καὶ
τιθεὶς πρὸ ποδῶν τῶν Πausανίεω, ταύτῃ
τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη, μὴ φεύγειν
τῆς ξείνης· λέγων τῆς βαρβάρους. ὁ δὲ,
μαινόμενον καὶ ὁ Φρενήρεα καλέων ἐκεῖνον,
πρὸς τε τὸν Αθηναίων κήρυκα ἐπειρω-

τῶντα τὰ ἐντεταλμένα, λέγειν ὁ Πausanίης ἐκέλευε τὰ παρeόντά σφι πρήγματα· ἔχρηζέ τε τῶν Αθηναίων προχωρῆσαί τε πρὸς ἐωϋτὲς, καὶ ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδος τάπερ ἂν καὶ σφέεις.

νέ. Καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσseto ἐς τὰς Αθηναίους· τὰς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινομένους πρὸς ἐωϋτὲς ἡὼς κατελάμβανε, ἐν τῷ τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ Pausanίης, ὃ δοκέων τὸν Αμομφάρετον λείψεσθαι, τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποσειχόντων (τὰ δὴ καὶ ἐγένετο) σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τὰς λοιπὰς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Αθηναῖοι δὲ ταχθέντες ἦϊσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι. οἱ μὲν γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπωρείης τῷ Κιθαιρῶνος, Φοβεόμενοι τὴν ἵππον· Αθηναῖοι δὲ, κάτω τραφέντες ἐς τὸ πεδίον.

15'. Αμομφάρελος δὲ, ἀρχὴν τε ἔδαμά δοκέων Pausanίην τολμήσειν σφέας ἀπο-

ensium, quae jussus erat percontantem, respondit ut illis referret praesentem rerum suarum statum, obsecrans eos ut ad sese venirent, et de discessu eadem quae ipsi agerent

55. Nuncio ad Athenienses reverso, hos inter se altercantes aurora deprehendit. Ad id tempus moratus Pausanias, ratus Amompharetum non deserturum alios Lacedaemonios discedentes, prout et contigit, dato signo ceteros omnes per edita abduxit, Tegeatis sequentibus; Athenienses vero servatis ordinibus in contrarium iverunt Lacedaemoniis; nam hi tenebant praerupta et Cithaeronis radicem metu equitatus, Athenienses vero deorsum ad campum deflexere.

56. Amompharetus autem prorsus non credens ausurum ipsos relinquere

Pausaniam, contendere, ut illic manentes non defererent ordinem. At ubi ii cum Pausania procedebant, tunc ratus ex bellicae artis jure illum deferere, sumptis armis cohortem lento gradu duxit ad reliquum agmen, quod decem circiter stadia digressum ad amnem Moloëntem, in loco qui dicitur Argiopius (ubi situm est templum Cereris Eleusinae) substiterat, opperiens Amomphareti cohortem, eo consilio, ut si Amompharetus cum sua cohorte non discederet loco in quo instructa erat, sed in eo persisteret, retro ad hominem suppetias iret. Itaque et Amompharetus cum suis ad ceteros pervenit, et omnis barbarorum equitatus ingruerat, agens pro sua consuetudine. nam quum inspexissent locum, ubi superioribus diebus habuerant Graeci castra, vacuum, admissis equis assidue ulteriora petens, illos adeptus urgebat.

λιπεῖν, περιείχετο αὐτῷ μένονίης μὴ ἐκ-
 λιπεῖν τὴν τάξιν· προτερέοντων δὲ τῶν
 σὺν Παιυσανίῃ, καταδόξας αὐτὸς ἰθείῃ
 τέχνῃ ἀπολιπεῖν αὐτὸν, ἀναλαβόντα τὸν
 λόχον τὰ^α ὅπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο
 σῖφος. τὸ δὲ, ἀπελθὼν ὅσον τε δέκα στα-
 δία, ἀνέμενε τὸν Αμομφαρέτῃ λόχον περὶ
 ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον, Αργιόπιόν
 τε χῶρον καλεόμενον, τῇ καὶ Δήμητρος
 Ελευσιγίης ἱρὸν ἦσαι. ἀνέμενε δὲ τῷδε εἵ-
 νεκα, ἵνα ἦν μὴ ἀπολίπη τὸν χῶρον ἐν
 τῷ ἐτετάχατο ὁ Αμομφαρέτῃς τε καὶ ὁ
 λόχος, ἀλλ' αὐτῷ μένωσι, βοηθεοὶ ὀπίσω
 παρ' ἐκείνους. καὶ οἱ τε ἀμφὶ τὸν Αμομ-
 φάρετον παρεγένοντό σφι, καὶ ἡ ἵππος ἡ
 τῶν βαρβάρων προσέκειτο πᾶσα· οἱ γὰρ
 ἱππόταται ἐποίεον οἶον καὶ ἐώθεσαν ποιεῖν
 αἰεὶ. ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν ἐν ᾧ
 ἐτετάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι
 ἡμέρησι, ἤλαυνον τὰς ἵππους αἰεὶ τοπρὸς ὧν
 καὶ ἅμα καταλαβόντες, προσεκέατό σφι.

^α ἀναλαβόντα τὰ.

17ζ'. Μαρδόνιος δὲ, ὥς ἐπύθειο τῆς Ἑλ-
 ληνας ἀποικοιχόμενους ὑπὸ νύκτα, εἶδέ τε
 τὸν χῶρον ἐρημον, καλέσας τὸν Ληρισαῖον
 Θώρηκα, καὶ τῆς ἀδελφεῆς αὐτῆς Εὐρύ-
 πυλον καὶ Θρασυδήϊον^β, ἔλεγε, ' Ω παῖ-
 ' δες Αἰεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε ὀρέοντες
 ' ἐρημα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέ-
 ' γετε^γ Λακεδαιμονίους ὃ Φεύγειν ἐκ μά-
 ' χης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια
 ' πρώτους· τῆς πρότερόν τε μετισταμένους
 ' ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν
 ' παροικοιχόμενην νύκτα, καὶ οἱ πάντες ὀρέ-
 ' ομεν διαδράντας. διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας
 ' ἔδεε πρὸς τῆς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώ-
 ' πων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι ὕδενες ἄρα
 ' ἔόντες ἐν ὕδαμοῖσι ἔῃσι Ἑλλησι ἑναπε-
 ' δεικνύατο. καὶ ὑμῖν μὲν ἔῃσι Περσέων
 ' ἀπείροισι, πολλὴ ἔκ γε ἐμεῦ ἐγίνετο
 ' συγνώμη, ἐπαινεόντων τέτῃς, τοῖσί τι
 ' καὶ συνηδέαται· Αἰταβάζ^δ δὲ θῶμα
 ' καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην, τὸ καὶ καταρ-

^β Θρασυδίων. ^γ λίγιστοι.

57. Mardonius quoque cognito Graecorum nocturno abitu, inspectoque loco deserto, accitis Thorace Larissaco et fratribus ejus Eurypylo et Thrasydejo, inquit, ' Filii Aleuae, quidnam dicetis ad-
 ' huc, quum haec deserta cernatis a Lacedaemoniis, quos negabatis vos finitimi
 ' ex acie fugere, sed viros summos esse
 ' in re bellica? quos et prius vidistis locum
 ' cum in acie immutare, et nunc proxima nocte se fuga proripuisse videmus
 ' omnes: ostenderuntque quia illos oportebat
 ' cum iis proelio decernere, qui non falso sunt
 ' hominum praestantissimi, nullius sese pretii,
 ' inter Graecos, et ipsos nullius pretii viros,
 ' demonstrari. Ceterum vobis Persarum inexpertis,
 ' sane quam facile ignoscebam, quum laudaretis
 ' istos in quibus aliquid etiam notum simul erat:
 ' Artabazum autem vehementius admirabar
 ' formidare Lace-

' daemonios, et prae formidine sententi-
 ' am dicere ignavissimam, expedire ex his
 ' castris nos in urbem Thebanorum con-
 ' cedere obsidendos. quam sententiam
 ' ipse rex ex me audiet. Sed de hoc alias
 ' dicetur. Nunc autem istis ita facienti-
 ' bus non est concedendum, sed instan-
 ' dum, donec intercepti nobis dent poenas
 ' eorum omnium quae in Persas perpe-
 ' trarunt.'

58. Haec loquutus, Persas Asopo
 transmissio cursim ducit per vestigia Grae-
 corum, tanquam fugam capeissentium; et
 in Lacedaemonios ac Tegeatas solos in-
 gruebat. nam Athenienses subter prae-
 rupta in planum digressos non cernebat.
 Ceteri autem barbarorum agminum prae-
 feeti Persas moventes ad Graecos inse-
 quendos conspicati, sublatis confestim et
 ipsi signis cuncti insequuntur, pro se quis-
 que accelerantes, nulla disciplina nullo-

ῥῶδῃσαι Λακεδαιμονίῃς· κατὰ ῥῶδῃσαν-
 τά τε, ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτά-
 την, ὡς χρεὼν εἴη ἀναζεύξαντας τὸ στρα-
 τόπεδον, ἵεναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστυ πο-
 λιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασι-
 λεὺς πεύσεται. καὶ τεττέων μὲν ἐτέρωθι
 ἔσαι λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποι-
 εῦσι ἔκ ἐπιτρεπτέα ἐστὶ, ἀλλὰ διωκίεοι
 εἰσί· ἐς δὲ κατὰ λαμφθέντες, δώσσοι ἡμῖν
 τῶν δὴ ἐποίησαν^d Πέρσας πάντων δίκας.

νή. Ταῦτα εἶπας, ἤγε τὰς Πέρσας,
 δρόμῳ διαβάντας Ασωπὸν κατὰ στίβον τῶν
 Ἑλλήνων, ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων· ἐπεῖ-
 χέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίῃς τε καὶ Τεγεήταις
 μένους. Αθηναίῃς γὰρ τραπομένους ἐς τὸ
 πεδῖον, ὑπὸ τῶν ὄχθων κατὰ ῥα. Πέρ-
 σας δὲ ὀρέοντες ὠρμημένους διώκειν τοὺς
 Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τε-
 λέων ἄρχοντες, αὐτίκα πάντες ἦσαν τὰ
 σημήϊα, καὶ ἐδίωκον ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶ-
 χον, ἔτε κόσμῳ ἑδενὶ κοσμηθέντες, ἔτε

^d ἐποίησαντο.

τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὁμίλῳ
ἐπήϊσαν, ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἑλ-
ληνας·

νθ'. Πausanίης δὲ, ὥς προσέκειτο ἡ
ἵππος, πέμψας πρὸς τὰς Ἀθηναίους ἱπ-
πέα, λέγει τάδε, Ἐνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶ-
νος μεγίστος προκειμένης, ἐλευθέρην εἶναι
ἡ δεδωλωμένην τὴν Ἑλλάδα, προδεδό-
μεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ
Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι,
ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράν-
των. νῦν ὦν δέδοκται τοενθεῦτεν τὸ ποιη-
τέον ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα
ἄριστα περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν
ἐς ὑμέας ὥρμησε ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν
δὴ ἡμέας τε καὶ τὰς μετ' ἡμέας τὴν Ἑλ-
λάδα ὁ προδιδόντας Τεγεέτας, βοηθέειν
ὑμῖν· νῦν δὲ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπαντα κε-
χώρηκε, δίκαιοι ἔσε ὑμεῖς πρὸς τὴν πίε-
ζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνέοντες
ἵεναι. εἰ δ' ἄρα αὐτὰς ὑμέας καταλα-

que compositi ordine. Et isti quidem cum vociferatione ac turba instabant Graecis, tanquam rapturi.

59. Pausanias autem, ubi equitatu premi coepit, equite ad Athenienses misso, haec dicit, ‘ Viri Athenienses, proposita dimicatione maxima, ut aut libera Graecia sit aut servituti obnoxia, prodimur a sociis nocte praeterita elapsis et nos Lacedaemonii et vos Athenienses. Inde igitur ita nobis visum est esse faciendum, ut quam strenuissime possumus defensantes, mutuo simus auxilio. Ac si quidem in vos prorsus impetum dedisset equitatus, oporteret sane nos, et qui post nos stant, Tegeatas Graeciam non prodentes, subsidio vobis venire: nunc, quoniam totus in nos contendit, justum est vos ad partem maxime laborantem suppetias ferre. Quod si vobis ipsis aliquo discrimine occupatis

132 CALLIOPE. IX.

‘ fas non est subsidio venire, saltem hoc
 ‘ gratificamini nobis, ut sagittarios mit-
 ‘ tatis: quos agnoscimus longe omnium
 ‘ qui in hoc bello sunt promptissimos
 ‘ esse ut etiam haec exaudiant.’

60. Haec ubi audiere Athenienses,
 moverunt ad ferendam opem, et strenuif-
 sime propugnandum. At hos jam ince-
 dentes ea pars Graecorum qui partes re-
 gias sequebantur ex adverso instructi, in-
 vadit, ut amplius auxilium ferre non
 possent; nam quod objiciebatur negoti-
 um, eos dolore afficiebat. Ita destituti
 Lacedaemonii, numero cum levi arma-
 tura quinquaginta millia, et Tegeatae
 numero tria millia (hi enim nusquam ab
 Lacedaemoniis dirimebantur) sacrificave-
 runt tanquam conflicturi cum Mardonio
 praesentibusque copiis: et quum litare
 non possent, multi eorum interea cade-

ἔλαβηκε ἀδύνατόν τι βοηθέειν, ὑμεῖς
 ὃ ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες
 χάριν θέαθε· συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ
 τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἔσσι πολ-
 λὸν προθυμοτάτοις, ὥς τε καὶ ταῦτα
 ἔσακχείν.

ξ'. Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὥς ἐπύθοντο,
 ὠρμέατο βοηθέειν, καὶ τὰ μάλιστα ἐπα-
 μύνειν. καὶ σφί ἤδη σείχῃσι ἐπιτίθενται
 οἱ ἀντιταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ
 βασιλῆος γενομένων, ὥς τε μηκέτι δύνασθαι
 βοηθῆσαι. τὸ γὰρ προκείμενον σφέας ἐλύ-
 πεε. οὕτω δὴ μνησθέντες Λακεδαιμόνιοι
 καὶ Τεγεῆται, ἔόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθ-
 μόν, οἱ μὲν, πεντακισμύριοι, Τεγεῆται
 δὲ, τριχίλιοι· (ἔτοι γὰρ ἑδαιμά ἀπεχί-
 ζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων) ἐσφαγιάζοντο,
 ὥς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρα-
 τίῃ τῇ παρεῖση. καὶ ὃ γάρ σφί ἐγίνετο
 τὰ σφάγια χρησά, ἐπιπτον δὲ αὐτῶν ἐν
 τῷ χρόνῳ πολλοί, καὶ πολλῶ πλεῦ-

νες ἐτρωματίζοντο. Φράζαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι, ἀπίεσαν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως ἔτω, ὥς πεπιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων, καὶ τῶν σφαγίων ἔγινομένων, ἀποβλέψαντα τὸν Παισανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταιέων, ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν, χρήζοντα μηδαμῶς σφεας ψευδοῖναι τῆς ἐλπίδος.

Ξα'. Ταῦτα δ' ἔτι τότε ἐπικαλεωμένοι, προεξανασάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆταις ἐχώρεον ἐς τὴν βαρβάρους. καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοις αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Παισανίῳ, ἐγένετο θυομένοις τὰ σφάγια χρυσά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ ἔτοι ἐπὶ τὴν Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι, τὰ τόξα μετέντες. ἐγένετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη· ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγένετο ἡ μάχη ἰχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπύκοντο ἐς ὠθισμόν. τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανό-

bant, multo plures vulnerabantur. Confertis enim gerris Persae ingentem vim sagittarum emittebant, adeo instanter, ut laborantibus Spartiatis, et quia litare non poterant, respiciens ad templum Junonis Plataeensium Pausanias, imploraverit deam, obsecraveritque ne spes sua ipsos frustraretur.

61. Adhuc eo deam his verbis invocante, Tegeatae prius exsurgentes in barbaros tendunt: statimque post Pausaniae preces sacrificantibus Lacedaemoniis expulchra extitere: qui aliquanto post et ipsi in Persas eunt. Persae omissis arcubus ex adverso steterunt. Ad quorum gerra primum pugna commissa est; quae quum cecidissent, jam atrox pugna constitit juxta ipsum Cereris templum, eaque pertinax, donec ad propulsionem ventum est. Siquidem barbari prehensantes lanceas con-

fringeabant, nec audacia nec robore inferiores: sed inermes erant et praeterea imperiti, nec hostibus prudentia pares. qui etsi in singulos deni pluresve aut pauciores irruebant, tamen quia incidebant in Spartiatis, conficiebantur.

62. Mardonius, qua parte ipse ex equo albo ciens pugnam, mille delectis Persarum praestantissimis stipatus erat, ea maxime parte hostem urgebat. qui quamdiu superfuit, Persae resistentes seseque defensantes, stravere multos Lacedaemoniorum. Postea vero quàm Mardonius mortuus fuit, et agmen quod circa illum robustissimum erat occubuit, tum demum alii quoque terga vertentes cessere Lacedaemoniis; quippe eis plurimum officiebat vestis armis vacans: inermes

μενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήμματι
 μὲν νυν καὶ ῥώμη ἔκ' ἑσθονες ἔσαν οἱ Πέρ-
 σαι, ἄνοπλοι δὲ ἑόντες, καὶ πρὸς, ἀνεπι-
 στήμονες ἔσαν, καὶ ἔκ' ὁμοῖοι τοῖσι ἐναν-
 τίοισι σοφίην. προεξαΐσσοντες δὲ κατ' ἓνα,
 καὶ δέκα, καὶ πλευνές τε καὶ ἐλάσσονες
 συσρεφόμενοι, ἐσέπιπτον ἐς τὰς Σπαρτή-
 τας, καὶ διεφθείροντο.

ξβ'. Τῇ δὲ ἐτύλχανε αὐτὸς ἑὼν Μαρ-
 δόνιος, ἀπ' ἱππῶν τε μαχόμενος λευκῷ,
 ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων
 τὰς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὴ καὶ μάλιστα
 τὰς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρό-
 νον Μαρδόνιος περιῆν, οἷδε ἀντεῖχον, καὶ
 ἀμυνόμενοι κατεβάλλοντο πολλὰς τῶν
 Λακεδαιμονίων· ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέ-
 θανε, καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἑὸν
 ἰχυρότατον ἔπεσε, ἔτῳ δὴ καὶ οἱ ἄλλοι
 ἐτράποντο, καὶ εἶζαν τοῖσι Λακεδαιμο-
 νίοισι. πλεῖστον γάρ σφας ἐδηλέετο ἢ
 ἐσθλὸς ἐρῆμος ἐῤσα ὅπλων. πρὸς γὰρ ὅπ-

λίτας ἑόντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο.

ξγ'. Ενθαῦτα ἥ τε δίκη τῷ Φόντι τῷ Λεωνίδεω, καὶ τὸ χρηστήριον, τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίῃς ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Πausanίης ὁ Κλεομβρότης τῷ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ ἐνόμαλα εἴρηται ἐς Λεωνίδην· ὧν τοὶ γὰρ σφι τυγχάνουσι ἑόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Αἰμινῆς, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου· ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ, ἔχων ἀνδρας τριηκοσίους, συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ, πολέμου ἑόντος, Μεσσηνίοισι τε πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι.

ξδ'. Εν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι ὥς ἐτράποντο^ε ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον ἑδὲνα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐωϋτῶν, καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποιήσαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαίδι. θῶμα δέ μοι ὅπως παρὰ^ε τῆς Δήμητρος τὸ ἄλ-

^ε ἐτράπησαν. ^ε περὶ.

enim cum armatis proelium faciebant.

63. Ibi et ultio necis Leonidae de Mardonio peracta est, secundum oraculum Spartiatum redditum: et victoria omnium quas unquam novimus speciosissima potitus est Pausanias Cleombroti filius, Anaxandridae nepos. Hujus autem superiorum majorum nomina in Leonida recensui. illius enim iidem qui et Pausaniae majores fuere. Oppetiit autem Mardonius ab Aeimnesto, viro inter Spartiatas eximio: qui aliquamdiu post bellum Medicum trecentos viros secum habens, apud Stenyclerum belli tempore cum omnibus Messeniis conflixit, ubi ipse et trecenti illi occubuere.

64. Ad Plataeas autem Persae, postquam a Lacedaemoniis in fugam versi sunt, nullo ordine ad castra sua contendunt, et ad murum ligneum quem fecerant in parte agri Thebani. Tenet autem me admiratio, quum juxta lucum Cereris

dimicaretur, ne unum quidem Persarum visum esse intrasse fanum, neque circa templum occubuisse, sed plerosque in profano: sed opinor (siquid de rebus divinis opinari oportet) deam ipsam eos non recepisse, qui sacrum quod est in Eleusine Anaëtorum concremaverant. Haëtenus pugna haec gesta est.

65. Artabazus autem Pharnacis filius, cui jam inde ab initio displicuerat Mardonium relinqui ab rege, quique multis verbis pugnam dissuadens nec finens praeliari nihil profecerat, hoc sibi agendum putavit. Is, quod sibi non placerent quae a Mardonio fiebant, eos quibus praeerat (praeerat autem non parvis copiis, sed ad quadraginta usque millibus hominum) illos, inquam, dum proelium fiebat, quid futurum e proelio esset probe intelligens, quum parasset, ibat, tessera

σος μαχομένων, ὃδὲ εἷς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος, οὔτε ἐναποθανὼν περὶ τὸ ἱρὸν, οἱ δὲ πλείους ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δὲ, (εἴ τι περὶ τῶν θεῶν πρηγμάτων δοκέειν δεῖ) ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας ἔκ ἐδέκετο^β, ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ελευσίνι ἀνάκτορον^η. αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσούτον ἐγένετο.

ξέ'. Αρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκειος αὐτίκα τε ἔκ ἀρέσκειο, κατ' ἀρχὰς λιπομένης Μαρδονίᾳ ἀπὸ βασιλῆος καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορεύων, ὃδὲν ἦννε, συμβάλλειν ἔκ ἐῶν. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε, ὡς ἔκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρηγμασι τοῖσι ἔκ Μαρδονίᾳ ποιευμένοις τῶν ἐσρατήγειε ὁ Αρτάβαζος· εἶχε δὲ δύναμιν ἔκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἐωυτόν· τέττας ὅκως ἢ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος τὰ ἔμελλέ ἀποδοῖσθαι ἀπὸ τῆς μάχης,

^β ἰδίξατο. ^η ἀνακτόριον.

ἢ¹ κατηρτισμένος, παραγγείλας κατ' αὐτὸ ἵεναι πάντας τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγέηται, ὅπως ἂν αὐτὰν ὀρέωσι σπυδοῦς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας, ὥς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατόν. προτερεύων δὲ τῆς ὁδοῦ, ὥρα δὴ καὶ Φεύγονίας τῆς Πέρσας. ἔτω δὴ ἔκετι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε Φεύγων, ἔτε ἐς τὸ ξύλινον ἔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέλων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι. καὶ δὴ ἔτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο.

ξς'. Τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλῆος ἐθελοκακέοντων, Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμάχεσαν το χρόνον ἐπὶ συχρόν. οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, ἔτοι ἔχον προθυμίην ἐκ ὀλίγην, μαχεόμενοί τε καὶ ἐκ ἐθελοκακέοντες ἔτω, ὥς τε τριηκόσιοι αὐτέων οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἐπεσον ὑπὸ Ἀθηναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ ἔτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας,

¹ ἔγι.

data, ut omnes irent quacunq̃ ipse duceret, et quâ viderent ipsum festinantem. Sic iussas tanquam ad pugnam copias scilicet ducens, sed paullum progressus cernit Persas fugientes. ita non servato amplius eodem ducendi ordine, sed repente effuso cursu fugae se dedit, non ligneum murum versus, aut Thebana moenia, sed ad Phocenses, animo celerrime perveniendi ad Hellespontum. et hi quidem istuc iter intenderunt.

66. Ceteris autem Graecis qui stabant a regis partibus, ignaviter de industria agentibus, Bocoti tamen perdiu cum Atheniensibus decertaverunt. Nam ex Thebanis ii qui cum Medis sentiebant, non parva strenuitate utebantur, pugnantisque et non ignaviter agentes, ita ut trecenti primores eorum ac fortissimi illic ab Atheniensibus occisi fuerint. Ubi autem et isti terga dederunt, fugerunt non

quo Persae et aliorum sociorum universa multitudo, quae et cum nemine pugnaverat, et nihil forte demonstraverat, sed Thebas versus fugerunt.

67. Omnem autem barbarorum rem pependisse a Persis, inde mihi fides fit, quod tunc et ipsi, antequam etiam cum hoste congredierentur, fugae se mandaverunt, quod Persas quoque cernebant fugientes. atque ita cuncti fugam capesserunt, praeter equitatum, tum alium, tum Boeotium: qui haecenus profuit fugientibus, ut assidue hostibus proximus iret arcens amicos fugientes ab Graecis, qui quidem sane victores sequebantur urgendo Xerxianos atque interficiendo.

68. Inter hunc coedis tumultum nunciatur reliquis Graecis qui circa templum Junonis constituti erant, et a proelio abfuerant, peractum esse proelium et Pausaniam cum suis vincere. Ea re au-

ὅκ ἤπερ οἱ Πέρσαι, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὄμιλος, οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενί, οὔτε ἀποδεξάμενός τι, ἔφευγον.

ξζ'. Δηλοῖ τέ μοι ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε ἔτοι, πρὶν ἢ καὶ συμμίξαι τοῖσι πολεμίοισι, ἔφευγον, ὅτι καὶ τὸς Πέρσας ἐώρων. ἔτω τε πάντες ἔφευγον, πλὴν τῆς ἱππυ τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτῆς. αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τὸς Φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἄγχιςα ἔσσα, ἀπείργεσά τε τὸς Φιλίους Φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο, τὸς Ξέρξεω διώκοντες καὶ Φονεύοντες.

ξη'. Ἐν δὲ τῷ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡράϊον, καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε, καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Πανσανίῳ. οἱ

δὲ, ἀκέσαντες ταῦτα, ὕδνα κόσμον ταχ-
θέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους, ἐτράποντο
διὰ τῆς ὑπώρεης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν
φέρσαν ἄνω, ἰθὺ τῷ ἰρῷ τῆς Δήμητρος·
οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους,
διὰ τῷ πεδίῳ τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν.
ἐπεὶ τε δὲ ἀγχι τῶν πολεμίων ἐγίνοντο
οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφε-
ας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππότες ἐπειγομέ-
νους ὕδνα κόσμον, ἤλαυνον ἐπ' αὐτὰς τὰς
ἵππους, τῶν ἱππάρχειε Ασωπόδωρος ὁ
Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεσφόρεσαν
αὐτέων ἑξακοσίους, τὰς δὲ λοιπὰς κατήρ-
ραξαν διώκοντες εἰς τὸν Κιθαιρῶνα. ἔτοι-
μεν οὐκ ἐν ὕδνι λόγῳ ἀπώλοντο.

ξυ'. Οἱ δὲ Πέρσαι, καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος,
ὥς κατέφυγον εἰς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἐφ-
θησαν ἐπὶ τὰς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ
τὰς Λακεδαιμονίους ἀπικέοθαι· ἀναβάντες
δὲ, ἐφράξαντο ὥς ἡδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖ-
χος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονί-

ditæ, Corinthii nullo ordine eunt per radicem montis et per colles viam in altam ferentem recta qua itur ad Cereris templum: Megarenſes et Phliasii per campum, quæ planiſſima viarum erat. Quos utroſque jam hoſti propinquos nullo ordine irruere conſpicati Thebanorum equites, quorum præfectus erat Aſopodorus Timandri filius, equos in illos incitaverunt, et inveſti ſexcentos iſtorum ſtraverunt: ceteros ad Cithaeronem impulerunt perſequendo. Et hi quidem nulla cum laude perierunt.

69. At Perſæ ceteraque multitudo poſtquam ad ligneum murum fugerunt, turres, antequam Lacedaemonii advenirent, aſcendere occupant. Illis conſenſis quamoptime poſſunt murum præſtruunt. ex quo ſubeuntibus mox Lacedaemoniis,

acrior extitit muri oppugnatio. Nam quoad Athenienses abfuere, non modo sese defendebant, sed etiam Lacedaemoniis multo antecellebant, utpote ignavis murorum oppugnandorum: ut vero Athenienses supervenire, tum atrox circa murum pugna extitit, eaque magno temporis spatio: sed tandem virtute et pertinacia Athenienses murum transcenderunt, subrueruntque, atque ea parte Graeci infundebantur, quorum Tegeatae introire principes; iidemque sunt, qui tentorium Mardonii diripuerunt, et ex eo cum alia, tum vero equorum praesepe ex aere totum, spectatu dignum: quod praesepe Mardonii Tegeatae in templo Aleae Minervae reposuerunt. nam cetera quae cepere, in unum cum ceterorum Graecorum praeda contulerunt. Proruto muro barbari non amplius catervam cogere, nemo strenuitatis memor esse; et erant

ων, κατεσθήκεέ σφι τειχομαχίη ἐρρώμε-
 τεσέρη. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι,
 οἷδ' ἡμύνοντο, καὶ πολλῶ πλέον ἔχον τῶν
 Λακεδαιμονίων, ὥς ἐκ ἐπισαμένων τει-
 χομαχέειν· ὡς δέ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσ-
 ῆλθον, ἔτω δὴ ἰχυρὴ ἐγίνετο τειχομα-
 χίη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δέ,
 ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι
 τῷ τείχεος, καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο
 οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆ-
 ται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τῷ Μαρ-
 δονίῃ ἔτοι ἔσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε
 ἄλλα ἐξ αὐτῆς, καὶ τὴν Φάτνην τῶν ἵπ-
 πων ἔσσαν χαλκὴν πᾶσαν, καὶ θέης ἀξίην.
 τὴν μὲν νυν Φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίῃ
 ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης
 Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τῷτο ὅσα περ
 ἔλαβον ἐσῆνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ
 βάρβαροι ὕδεν ἔτι σῖφος ἐποιήσαντο πε-
 σόντος τῷ τείχεος, ἔτε τις αὐτέων ἀλ-
 κῆς ἐμέμνητο· ἀλύκταζόν τε οἶα ἐν ὀλί-

γῶ χρόνῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλαὶ
 μυριάδες καίειλημμένοι ἀνθρώπων. παρῆν
 τε τοῖσι Ἑλλησι φονεύειν ἔτω, ὥς τε τριή-
 κοντα μυριάδων στρατῷ, καταδεσέων τεσ-
 σέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφευγε, τῶν
 λοιπῶν μηδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι.
 Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέ-
 θανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ, εἰς καὶ
 ἑννεήκοντα. Τεγεατέων δὲ, ἑκαίδεκα·
 Αθηναίων δὲ, δύο καὶ πεντήκοντα.

ο'. Ἡρίστεισε δὲ τῶν βαρβάρων πε-
 ζὺς μὲν, ὁ Περσέων, ἵππος δὲ, ἡ Σα-
 κέων· ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλ-
 λήνων δὲ ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεα-
 τέων καὶ Αθηναίων, ὑπερεβάλλοντο ἀρε-
 τῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν ἔδενι ἔχω
 ἀποσημῆνασθαι· ἅπαντες γὰρ ἔτοι τὴς
 κατ' ἐωϋτὴς ἐνίκων. ὅτι δὲ κατὰ τὸ
 ἰχυρότατον προσηνείχθησαν, καὶ τεττέων
 ἐκράτησαν, καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ
 Αριςτόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας·

stupefacti, quippe intra exiguum tempus exterriti et multae myriades hominum interceptae. Quos tam licite Graeci trucidabant, ut ex trecentis millibus militum (exceptis quadraginta cum quibus Artabazus aufugit) reliquorum ne tria quidem millia caedi superfuerint. E Lacedaemoniis autem qui Spartani essent, unus et nonaginta sunt omnino desiderati: Tegeatarum, sedecim: Atheniensium, duo et quinquaginta.

70. Porro inter barbaros strenuissimi extiterunt, e peditibus quidem Persae, ex equitibus autem Sacae, e viris vero, Mardonius: inter Graecos autem cum Tegeatae Atheniensesque multum eminuerunt, tum virtute superaverunt Lacedaemonii. Quod nulla alia re possum ostendere, nisi quod omnes hi eos qui sibi oblati sunt vicerunt: Lacedaemonii vero quod robustissimum fuit hostilis exercitus superaverunt. Quorum longe praestantissimus

extitit mea sententia Aristodemus, is qui solus trecentorum, quod ex Thermopylis evasisset, dedecus ignominiamque acceperat. Secundum hunc navavere operam Posidonius et Philocyon et Amomphareus Spartiata. Quanquam quum sermo haberetur quisnam eorum praestantissimus extitisset, ii Spartiatae qui adfuere, censuerunt, Aristodemum, quum vellet mori propalam ex inflicta ipsi criminatione, furibundum et deferendo ordinem praeclara facinora edidisse: Posidonium vero, qui perire noluisset, ob id extitisse tanto praestabiliorem virum. verum id quidem etiam livore dixerimus. Quos hac in pugna mortem oppetisse edidi, omnes honore affecti sunt, praeter Aristodemum: qui ideo caruit honore, quod ob causam praedictam sibi occumbendum putavit.

71. Hi sunt qui ad Plataeas nobilissimi extitere. nam Callicrates extra proe-

ὅς ἐκ Θερμοπυλέων μῆνος τῶν τριηκο-
σίων σωθεὶς, ἔχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην.
μετὰ δὲ τῷτον^α, ἤρϊσευσαν Ποσειδῶ-
νός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Αμομφάρετος
Σπαρτιήτης. καίτοι γενομένης λέσχης
ὅς γένοιτο αὐτέων ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ
παραγενόμενοι Σπαρτιητέων, Αριζόδη-
μον μὲν βελλόμενον φανερώς ἀποθανεῖν
ἐκ τῆς παρεύσης οἱ αἰτίας, λυσῶντά
τε καὶ ἐκλείποντα τὴν τάξιν, ἔργα ἀ-
ποδέξασθαι μεγάλα. Ποσειδώνιον δὲ, ὃ
βελλόμενον ἀποθνήσκειν, ἄνδρα γενέσθαι
ἀγαθόν· τοσούτῳ τῷτον εἶναι ἀμείνω.
ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ φθάνω ἂν εἴποι-
μεν^β. ὅτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντας,
πλὴν Αριζοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν
ταύτῃ τῇ μάχῃ, τίμιοι ἐγένοντο. Αρι-
ζόδημος δὲ, βελλόμενος ἀποθανεῖν διὰ
τὴν προειρημένην αἰτίην, ὅκ ἐτιμήθη.

οα'. Οὔτοι μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι
ὀνομαζόμενοι ἐγένοντο. Καλλικράτης γὰρ

^α MS. τῷτον. ^β ἀποιεν.

ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλ-
 λιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλή-
 νων, ὃ μόνον αὐτέων Λακεδαιμονίων, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. ὅς, ἐπειδὴ ἐσφα-
 γιάζετο Πausανίης, καλῆμενος ἐν τῇ τάξι,
 ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά· καὶ
 δὴ οἱ μὲν ἐμάχοντο, ὃ δ' ἐξενηνεγμένος ἐδυ-
 στανάτεέ τε, καὶ ἔλεγε πρὸς Αριμνησον^ς,
 ἄνδρα Πλαταιέα, ὃ μέλειν οἱ ὅτι πρὸ
 τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι ὃς
 ἐχρήσατο τῇ χειρὶ, καὶ ὅτι ὅδ' ἐστὶ οἱ
 ἀποδεδεγμένον ἔργον ἐωϋτῷ ἄξιον προθυ-
 μευμένῃ ἀποδέξασθαι.

οβ'. Αθηναίων δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι
 Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐκ δήμου Δεκε-
 λῆθεν· Δεκελέων δὲ τῶν πότε ἐργασα-
 μένων ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρό-
 νον, ὡς αὐτοὶ Αθηναῖοι λέγουσι. ὡς γὰρ
 δὴ τοπάλαι κατὰ Ἑλένης κομιδὴν Τυν-
 δαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Αττικὴν
 σὺν στρατῷ πλήθει, καὶ ἀνίσασαν τοὺς

^ς Αρίμνησον.

lium occubuit: quo nemo tunc in castra Graecorum praestantior venerat, non modo ipsorum Lacedaemoniorum, sed etiam aliorum Graecorum. Hic, quum Pausanias sacrificaret, sedens in ordine, sagitta latera ictus est: et aliis pugnantibus ipse exportatus, sese morientem miserabatur, ad Arimnestum virum Plataensem inquires, non se curare quod pro Graecia periret, sed quod nihil manu usus esset, nullamque operam navasset dignam se et sua cupiditate navandi.

72. Ex Atheniensibus eminuisse fertur Sophanes Eutychidis filius, e populo Decelenfi: Decelenses autem rem aliquando gesserunt, ut ipsi Athenienses ajunt, in omne aevum fructuosam. siquidem quum olim ad reportandam Helenam Tyndaridae cum magnis copiis oram Atticam invasissent, et populos e

sedibus suis ejicerant, ignari quonam loci subducta Helena esset, tunc Decelenses feruntur, et (ut quidam volunt) ipse Decelus, tum dolore contumeliae, quam Theseus intulisset, tum metu totius Atheniensium soli, ne vastaretur, exposuisse illis omnem rem gestam, eosque deduxisse ad Aphidnas, quas Titacus indigena Tyn-
daridis proderet. Quo ex facto Decelensibus permanfit ad hanc usque memoriam in Sparta immunitas vectigalium, et dignitas praesidendi: adeo quidem ut bello quod multis postea annis inter Athenienses atque Peloponneses gestum est, Lacedaemonii quum ceteram Atticam popularentur, a Decelea temperaverint.

73. Ex hoc populo ortus Sophanes, et praeclarissime tunc inter Athenienses navata opera, ancipiti sermone celebratur: uno, fertur gestasse ferream ancoram e balteo thoracis catena alligatam, quam, quoties adventantibus hostibus propin-

δήμους, ἔκ εἰδότες ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ Ἐ-
λένη, τότε λέγῃσι καὶ τῷ Δεκελείᾳς,
οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον, ἀχθόμενόν τε τῇ
Θησέος ὕβρι, καὶ δειμαίνοντα περὶ πάσῃ
τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγησάμενόν σφι
τὸ πᾶν πρῆγμα, κατηγήσατο ἐπὶ τὰς
Αφίδνας, τὰς δὲ Τιτακὸς ἐὼν αὐτόχθων
καταπροδιδῶι Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δε-
κελεῦσι ἀπὸ τῶν τῷ ἔργῳ ἐν Σπάρτῃ
ἀτελείῃ τε καὶ προεδρίῃ διατελέει ἐς τὸδε
αἰεὶ ἔτι ἔσσω ἔτω, ὥς καὶ ἐς τὸν πόλε-
μον τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τῶν γε-
νόμενον Ἀθηναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι,
σιννομένων τὴν ἄλλην Ἀττικὴν Λακεδαι-
μονίων, Δεκελὲς ἀπέχεσθαι.

οἷ. Τῶν τῷ δήμῳ ἐὼν ὁ Σωφάνης,
καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθηναίων, διζὺς λόγους
λεγομένους ἔχει· τὸν μὲν, ὡς ἐκ τῷ ζω-
στῆρος τῷ θώρηκος ἐφόρει χαλκὴν ἀλύσι
δεδεμένην ἀγκυραν σιδηρῆν. τὴν, ὅπως
πελάσειε ἀπικνεόμενος τοῖσι πολεμίοισι,

βαλλέσκετο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέμιοι ἐκ-
 πίπτοντες, ἐκ τῆς τάξις μετακινήσαι μὴ
 δυνάατο. γινομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναν-
 τίων, δέδοκτο, τὴν ἄγκυραν ἀναλαβόντα,
 ἔτῳ διώκειν. οὗτος μὲν ἔτῳ λέγεται. ὁ
 δ' ἕτερος τῶν λόγων, τῷ πρότερον λεχ-
 θέντι ἀμφισβητέων^d, λέγεται ὡς ἐπ' ἀσ-
 πίδος αἰεὶ περιθέσης^e καὶ ἔδαμᾶ ἀτρεμι-
 ζῆσης ἐφόρει ἄγκυραν, καὶ ἐκ ἐκ τῆ θώρηκος
 δεδεμένην σιδηρέην.

οδ'. Εἴς δὲ καὶ ἕτερον Σωφάνει λαμ-
 πρὸν ἔργον ἐξεργασμένον· ὅτι περικατη-
 μένων Αθηναίων Αἰγιναν, Εὐρυβάτην τὸν
 Αργεῖον ἄνδρα πεντάεθλον ἐκ προκλή-
 σιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ Σωφάνεα χρόνῳ
 ὕστερον τέττεων κατέλαβε, ἄνδρα γενόμε-
 νον ἀγαθόν, Αθηναίων στρατηγέοντα ἅμα
 Λεάγρῳ τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ
 Ἡδωνῶν ἐν Δάτρῳ, περὶ τῶν μετάλλων
 τῶν χρυσέων μαχεόμενον.

οε'. Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλησι ἐν Πλαται-

^d ἀμφισβητέων. ^e ἀσπίδος περιθέσης.

quus erat, objiciebat, ne illi irruentes, ipsum ex ordine summovere possent: rursus eisdem in fugam se vertentibus, resumpta ancora ita fugientes insequabatur. Altero sermone a superiori differente fertur gestasse ancoram non ferream ex thorace alligatam, sed insignitam in scuto, quod nunquam quiescens, assidue rotabatur.

74. Extat et alterum Sophanis praeclarum facinus, quod obsidentibus Aeginam Atheniensibus, Eurybatem virum Argivum quinquentionem ex provocatone interemit. Sed aliquanto post haec gesta virum egregium exhibens, dum Atheniensium unà cum Leagro Glauconis filio dux esset, ac de metallis aureis decertaret, contigit ut ab Edonis apud Daton occumberet.

75. Postquam barbari ab Graecis ad

Plataeas strati sunt, accessit illuc ad hos mulier quaedam transfugiens, quae quum accepisset Persas periisse et Graecos victores, pallaca Pharandatis filii Teaspis, viri Persae, multo auro ornata, tum ipsa, tum ancillae, et cum veste speciosissima prae omnibus quae aderant; descendens ex carpento pergīt ad Lacedaemonios adhuc in caede occupatos: et intuita Pausaniam illa omnia administrantem, cujus et nomen jam pridem et patriam noscebat, ut quod utrumque fane audierat, cognovit Pausaniam: Ejus genua amplectens, ‘ Spartae rex, inquit, libera me sup-
 ‘ plicem captivitatis servitute, quam etiam
 ‘ hoc facto demeritus es quod istos ex-
 ‘ tinxisti neque daemonum neque deorum
 ‘ respectum habentes. Equidem genere
 ‘ sum Coa, Hegetoridae filia, Antagorae
 ‘ neptis, quam vi raptam ex Co Persa ha-
 buit. Huic respondens Pausanias, ‘ Bono,

ἦσι κατέφρωντο οἱ βάρβαροι, ἐνθαῦτά σφι
ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἥ ἐπειδὴ ἔμαθε
ἀπολωλότας τὲς Πέρσας, καὶ νικῶντας
τὲς Ἕλληνας, ἔββα παλλακὴ Φαρανδά-
τεος τῷ Τεάσπιος, ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσ-
μησάμενη χρυσῷ πολλῷ καὶ αὐτὴ καὶ
ἀμφίπολοι, καὶ ἑοῦντι τῇ καλλίσῃ τῶν^ε
παρεσβέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἀρμαμά-
ξης, ἐχώρεε ἐς τὲς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν
τῇσι φονῇσι ἑόντας^ς. ὁρῶσα δὲ πάντα
ἐκείνα διέποντα Πausανίην, πρότερόν τε
τὸ ὄνομα ἐξεπισαμένη καὶ τὴν πάτρην,
ὥς πολλὰκις ἀκέσασα, ἔγνω τε τὸν
Πausανίην, καὶ λαβομένη τῶν γυνάτων,
ἔλεγε τάδε, ‘ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, λυ-
‘σαί με τὴν ἰκέτιν αἰχμαλώτη δελο-
‘σύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὤνησας, τὲς-
‘δε ἀπολέσας τὲς ὅτε δαιμόνων ὅτε θεῶν
‘ὅπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κώη,
‘θυγάτηρ δὲ Ἠγητορίδew τῷ Ανταγό-
‘ρεw. βίη δὲ με λαβὼν ἐν Κῷ ἔχε^ο

^ε καλλίστη ἐκ τῶν. g Vocem ἑόντας non agnoscit MS.

Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται ^α τοῖσδε, ‘ Γύ-
 ‘ ναι, θάρσει, καὶ ὥς ἰκέτις, καὶ εἰ δὴ πρὸς
 ‘ τῷ τυγχάνεις ἀληθέα λέγῃσα, καὶ
 ‘ εἰ θυγάτηρ Ἠγητορίδῃ τοῦ Κῶς, ὅς
 ‘ ἐμοὶ ξείνος μάλισα τυγχάνει ἐὼν τῶν
 ‘ περὶ ἐκείνης τοὺς χώρας οἰκομένων.’
 ταῦτα δὲ εἶπας, τότε μὲν ἐπέτρεψε
 τῶν Εφόρων τοῖσι παρευῶσι, ὕστερον δὲ
 ἀπέπεμψε ἐς Αἴγιναν, ἐς τὴν αὐτὴ ἤθελε
 ἀπικέσθαι.

ος’. Μετὰ δὲ τὴν ἀπίξιν τῆς γυναι-
 κὸς, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἀπίκοντο Μαν-
 τινέες ἐπ’ ἐξεργασμένοισι. μαθόντες δὲ ὅτι
 ὕστεροι ἦκας τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐ-
 ποιεῦντο μεγάλην, ἄξιοί τε ἔφασαν εἶναι
 σφέας ζημιῶσαι. πυρθανόμενοι δὲ τῆς Μή-
 δος τῆς μετὰ Ἀρταβάζου Φεύγοντας, τῆς
 ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας. Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ ἐκ ἐὼν Φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ
 ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἐωῦτῶν, τῆς ἡγε-
 μόνας τῆς στρατῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς.

^α ἀμείβετο.

CALLIOPE. IX. 163

‘inquit, o mulier, animo esto, tum quia
 ‘supplex, tum si insuper loqueris illa vera,
 ‘et filia es Hegetoridae Coi, mihi inter
 ‘omnes qui illa circa loca incolunt hos-
 ‘pitis praecipui.’ Haec loquutus, eam im-
 praesentiarum Ephoris qui aderant com-
 mendavit: postmodum in Aeginam, quo
 illa voluit, dimisit.

76. Post hujus mulieris digressum
 continuo Mantineenses supervenerunt re-
 bus confectis: qui se animadvertentes ve-
 nisse fero ad pugnam, magnae jaëturæ
 loco id sibi esse putaverunt, sed idoneos
 se esse ad sumendas de ipsis poenas dixe-
 re. Itaque cognito, Medos qui cum Ar-
 tabazo erant, fugae se mandasse, eos in
 Thessaliam usque persecuti sunt, etsi
 vetantibus Lacedaemoniis insequi fugien-
 tes. Iidem postea domum reversi, duces

suos exilio multaverunt. Post Mantinenſes venire Elei, qui itidem ut Mantinenſes magno id ſibi detrimento exiſtımantes, diſceſſerunt, ſuoſque et ipſi duces exilio multaverunt. Haſtenus de Mantinenſibus et Eleis.

77. Erat autem apud Plataeas in exercitu Aeginetarum e primoribus Lampon Pythēi filius, qui Pauſaniam adiens, infandiffima uſus eſt oratione, inquiens,
 ‘ Fili Cleombroti, rem tu mirificam et
 ‘ magnitudine et fulgore geſſiſti, cui deus
 ‘ tribuit ut liberata Graecia, omnes quos
 ‘ novimus Graecos gloria ſupergredereris.
 ‘ quod ſupereſt in hac re, agas ita, ut et
 ‘ tu majore fama celebreris, et aliquis
 ‘ barbarorum poſthac caveat nefanda
 ‘ facinora inchoare in Graecos. Etenim
 ‘ Leonidae apud Thermopylas interempti

μετὰ δὲ Μαντινέας, ἦκον Ηλεῖοι. καὶ
ὥσαύτως οἱ Ηλεῖοι τοῖσι Μανθινεῦσι συμ-
φορὴν ποιησάμενοι, ἀπαλλάσσοντο· ἀπελ-
θόντες δὲ καὶ ἔτοι, τῆς ἡγεμόνας ἐδίωξαν.
τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ηλεῖς
τοσαῦτα.

οζ'. Εν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατο-
πέδῳ τῶν Αἰγινητέων ἦν Λάμπων ὁ Πύ-
θεω, Αἰγινητέων τὰ πρῶτα φέρων^b. ὃς
ἀνοσιώτατον λόγον ἔχων, ἔετο πρὸς Παυ-
σανίην. ἀπικόμενος δὲ σπυδῇ, ἔλεγε τά-
δε, 'Ω παῖ^c Κλεομβρότης, ἔργον ἔργα-
'σαι τοι ὑπερφυές, μέγαθός τε καὶ κίλ-
'λος. καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ῥυσάμενον
'τὴν Ἑλλάδα, κλέος καταθέσθαι μέ-
'γιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ
'καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τέτοισι ποιήσον,
'ὅπως λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων, καί
'τις ὕψερρον φυλάσσειαι τῶν βαρβάρων
'μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων
'ἐς τῆς Ἑλλήνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθα-

^b Haec vox φέρων non est in M3. ^c ἔλεγε, Ω παῖ.

166 ΚΑΛΛΙΟΠΗ. Θ.

‘ νόνιος ἐν Θερμοπύλῃσι, Μαρδονίος τε
 ‘ καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν
 ‘ ἀνεσαύρωσαν. τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀπο-
 ‘ διδὼς, ἔπαινον ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ τῶν
 ‘ Σπαρτιητέων πάντων, αὐτὶς δὲ καὶ
 ‘ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Μαρδόνιον
 ‘ γὰρ ἀνασκολοπίσας, τετιμώρησαι ἐς
 ‘ πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην.’ ὁ μὲν, δο-
 κέων χαρίζεσθαι, ἔλεγε τάδε·

οή. ‘Ο δ’ ἀνταμείβετο τοῖσδε, ‘Ω
 ‘ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὖνοεῖν τε καὶ
 ‘ προορᾶν, ἀγαμαί σεῦ· γνώμης μέντοι
 ‘ ἡμάρηκας χρηστῆς. ἐξάρας γάρ με ὑψῶ,
 ‘ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν
 ‘ κατέβαλες, παραινέων νεκρῶ λυμαίνε-
 ‘ σθαι· καὶ, ἦν ταῦτα ποίεω, Φᾶς ἄμοι-
 ‘ νόν με ἀκέσεσθαι, τὰ πρέπει μᾶλλον
 ‘ βαρβάροισι ποιεῖν ἢ περ Ἑλλήσι, καί-
 ‘ κείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ’ ὦν τέτις
 ‘ εἵνεκα μήτε Αἰγινῆτησι ἄδοιμι, μήτε
 ‘ τοῖσι ταῦτα ἀρέσκεται· ἀποχρᾶ δέ

' reciso capite Mardonius ac Xerxes trun-
 ' cum in crucem sustulerunt: cui si vicem
 ' reddes, laudem nancifceris, primum ab
 ' omnibus Spartiatis, secundo loco ab u-
 ' niverſis Graecis, ſiquidem ſuffixo Mar-
 ' donio, Leonidam patrum tuum fueris
 ' ultus.' Haec Lampon gratiam ſe initu-
 rum ratus apud Pauſaniam dicebat.

78. Cui reſpondens Pauſanias, ' Tu-
 ' am, inquit, hoſpes Aegineta, benevo-
 ' lentiam atque providentiam amplector:
 ' tamen ab aequitate judicandi decerſas.
 ' nam qui et me et patriam in altum ex-
 ' tulifti et haec geſta, ad nihilum redigis,
 ' quum ſuades mihi ſaevire in mortuum,
 ' aiſque me auditurum melius, ſi iſtud
 ' fecero, quod barbaros decet potius fa-
 ' cere quam Graecos, quodque in illis
 ' exprobramus. quare ego neque Aegi-
 ' netis, neque iis quibus iſta probantur
 ' aſſentior: contentuſque ſum Spartiatis

' placere ut in negociis dictisq; fas tuear.
 ' Leonidae autem, cui me jubes paren-
 ' tare, affirmo magnifice esse parentatum;
 ' nam funeribus horum innumerabilibus
 ' vindicatus est et ipse et ceteri, qui apud
 ' Thermopylas occubuerunt. Tu vero
 ' posthac haerens in hac eadem cogitati-
 ' one ne me adieris: quod tibi impune
 ' esse, loco beneficii ponas.'

79. Hoc quum ille audisset, abiit.
 Pausanias autem quum praeconio edixisset,
 nequis de praeda quid tangeret, jussit
 helotas omnem comportare pecuniam.
 Illi per castra dispersi inveniunt tentoria
 auro et argento ornata, lectosque ex auro
 et argento, crateras etiam aureos, phialasque,
 et alia vasa potoria, nec non saccos
 super plaustra, interlucentibus intus
 inclusis ex auro et argento lebetibus.
 Quinetiam caesorum cadavera spoliabant

‘μοι, Σπαρτιήτησι ἀρεσκόμενον, ὅσια μὲν
 ‘ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδῃ δὲ,
 ‘τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, Φημί μεγά-
 ‘λως τετιμωρῆσθαι. ψυχῇσι τε τῶνδε
 ‘ἀναριθμήτοισι τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ
 ‘ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι τελευτήσαν-
 ‘τες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε,
 ‘μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε, μήτε συμβαλεύ-
 ‘ῃς· χάριν τε ἰᾶσι, ἐὼν ἀπαθής.’

οθ’. Ὁ μὲν, ταῦτα ἀκέσας, ἀπαλ-
 λάσσειο. Πausανίης δὲ κήρυγμα ποιησά-
 μενος, μηδένα ἄπτεσθαι τῆς ληΐης, συγ-
 κομίζειν ἐκέλευε τὰς εἰλωτας τὰ χρή-
 ματα. οἱ δὲ, ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνά-
 μενοι, εὗρισκον σκηνὰς κατεσκευασμένας
 χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλῖνας τε ἐπιχρύσας
 καὶ ἐπαργύρας· κρητῆράς τε χρυσέας, καὶ
 φιάλας τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα· σάκκας
 τε ἐπ’ ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες
 ἐφάνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργύρεοι.
 ἀπὸ τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον

φέλλιά τε καὶ σρεπίδης, καὶ τῆς ἀκινάκας,
 ἔοντας χρυσέας· ἐπεὶ ἑοῦτος γε ποικί-
 λης λόγος ἐγένετο ἑδείς. ἐνθαῦτα πολλὰ
 μὲν κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τῆς Αἰγι-
 νήτας οἱ εἰλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδεί-
 κνυσαν, ὅσα αὐτέων ἐκ οἷά τε ἦν κρύψαι·
 ὥστε Αἰγινήτησι οἱ μεγάλοι πλῆτοι ἀρ-
 χὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἳ τὸν χρυσὸν, ἅτε
 ἔοντα χαλκὸν δῆθεν, παρὰ τῶν εἰλωτέων
 ὠνέοντο.

π'. Συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα, καὶ
 δεκάτην ἐξελόντες τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ,
 ἀπ' ἧς ὁ τρίπας ὁ χρύσεος ἀνετέθη, ὁ ἐπὶ
 τῷ τρικαρῆνι ὄφεος τῷ χαλκῷ ἐπεσεὺς
 ἄγχιςα τῷ βωμῷ· καὶ τῷ ἐν Ολυμπίῃ
 θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλ-
 κeon Δία ἀνέθηκαν· καὶ τῷ ἐν Ἰοσμῷ θεῷ,
 ἀπ' ἧς ἐπιάπηχυν χάλκεος Ποσειδέων
 ἐξεγένετο. ταῦτα ἐξελόντες, τὰ λοιπὰ
 διαρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι, τῶν ἄξιοι ἔσαν,
 καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων, καὶ τὰς

armillis et torquibus, sed et acinaces aureos tollebant. Nam diversicolora vestimenta nullius momenti habebantur. Ibi tum multa furto subtrahentes helotæ Aeginetis venundabant; multa, quæ occultare non poterant, monstrabant: prorsus ut inde extiterint ingentes divitiæ Aeginetis, utpote aurum ab helotis pro aere mercantibus.

80. Collata autem pecunia decimam selegerunt deo, qui Delphis est, ex qua tum tripes aureus ibi repositus est, insistent super tricipiti ex aere colubro, proxime aram: tum deo qui est in Olympia, æreus decem cubitorum Jupiter: tum deo qui est in Isthmo, æreus septem cubitorum Neptunus. Hac parte selecta, ceteras inter se distribuerunt, pro suo quisque merito accipientes: itemque pallacas Persarum, et aurum et argentum et reliquas

172 CALLIOPE. IX.

opes cum jumentis. Quae autem eximia data sint iis qui optimam operam navaverant ad Plataeas, refertur a nemine, data tamen illis fuisse arbitror: certe Pausaniae sunt ex omnibus dena, et ea delecta, dono data, ex mulieribus, equis, talentis, camelis, et item ex ceteris rebus.

81. Feruntur autem haec quoque acta esse: Xerxem, dum e Graecia fugit, omnem apparatus suum Mardonio reliquisse: et Pausaniam dum eum apparatus videt, ex auro argentoque et velariis diversicoloribus confectum, jussisse pistorum et coquos coenam sibi uti Mardonio instruere. quod quum illi ex jussu fecissent, tum Pausaniam lectos intuentem aureos argenteosque probe stratos, mensas etiam aurcas ac argenteas, magnifi-

χρυσὸν, καὶ τὸν ἄργυρον, καὶ ἄλλα χρήμα-
τά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μὲν νυν ἐξαίρετα
τοῖσι ἀριστεύουσι αὐτέων ἐν Πλαταιῇσι
ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς ἑδαμῶν, δοκέω
δ' ἔγωγε καὶ τέτοισι δοθῆναι. Πωσανίη
δὲ πάντα δέκα ἐξαίρεθ' τε καὶ ἐδόθη, γυ-
ναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς δὲ
αὐτως καὶ τὰλλα χρήματα.

πα'. Λέγεται δὲ καὶ τάδε γενέσθαι, ὥς
Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος, Μαρ-
δονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν
ἐωυτῷ. Πωσανίην ὦν ὀρέοντα τὴν Μαρ-
δονίῳ κατασκευὴν χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ
καὶ παραπετάσμασι ποικίλοισι κατεσκευ-
ασμένην, κελεῦσαι τῆς τε ἀρτοκόπης καὶ
τῆς ὀφοποιῆς κατὰ ταῦτα καθὼς Μαρ-
δονίῳ δεῖπνον παρασκευάζειν. ὥς δὲ κε-
λευόμενοι ἔστοι ἐποίουν ταῦτα, ἐνθαῦτα
τὸν Πωσανίην ἰδόντα κλῖνας τε χρυσέας
καὶ ἀργυρέας εὖ ἐσρωμένας, καὶ τραπέζας
χρυσέας καὶ ἀργυρέας, καὶ παρασκευὴν με-

γαλοπρεπέα τῷ δείπνῃ, ἐκπλαγέλια τὰ προκείμενα ἀγαθὰ, κελεύσαι ἐπὶ γέλωτι τῆς ἐωϋτῇ διηκόνους παρασκευάσαι Λακωνικὸν δεῖπνον. ὥς δὲ τῆς θοίνης ποιηθείσης ἦν πολλὸν τὸ μέσον, τὸν Πausανίην γελάσαντα μέγαπέμψασθαι τῶν Ἑλλήνων τῆς στρατηγῆς· συνελθόντων δὲ τεττέων, εἶπαι τὸν Πausανίην, δεικνύοντα ἐς ἑκατέρην τῷ δείπνῃ τὴν παρασκευὴν, Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήλαγον, βεβλόμενος ὑμῖν τῷδε τῷ Μήδων βασιλῆος τὴν ἀφροσύνην δεῖξαι· ὅς τοιήνδε δίαίαν ἔχων, ἦλθε ἐς ἡμέας ἔττω οἰζυρὴν ἔχοντα ἀπαιρησόμενος· ταῦτα μὲν Πausανίην λέγεται εἶπαι πρὸς τῆς στρατηγῆς τῶν Ἑλλήνων.

πβ'. Ὑσέρῳ μέντοι χρόνῳ μεία ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συχνοὶ θήκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη δὲ καὶ τότε ὕστερον ἐπὶ τεττέων τῶν νεκρῶν περιφιλωθέντων τὰς

cumque coenae apparatus, propositis bonis stupefactum, imperasse ad risum suis ministris ut Laconicam instruerent coenam. Ea quum esset parata et pateret magnum intervallum, ibi eundem cachinnantem arcessivisse Graecorum duces, eisque ubi convenerunt, inter ostendendum utrumque coenae apparatus, dixisse, ‘ Viri Graeci, hac ego vos de caussa convocavi, quod volebam vobis amentiam hujus Medorum regis ostendere, qui quum talem vitam duceret, ad nos spoliandos venit qui tam misere victitamus.’ Haec Pausanias apud Graecorum duces dixisse fertur.

82. Interjecto deinde tempore complures Plataensium reppererunt loculos auri argentique et aliarum pecuniarum. Hoc quoque rei apparuit postmodum in his cadaveribus carne nudatis, ut quum eorum ossa comportarent unum in locum

Plataeenses, inventum sit caput nullam futuram habens, sed ex uno osse solidum; item maxilla, cum eo quod super maxillam est, habens dentes, etsi distinctos, tamen ex uno osse universos tam molares quam ceteros. quinetiam ossa viri quinque cubitorum.

83. Postquam vero cadaver Mardonii altero die subductum fuit, a quo hominum certum non habeo dicere, audivi tamen jam multos, immo omnigenas sepelisse Mardonium; et ob id multos scio ingentia dona ab Artonta Mardonii filio accepisse. Sed quis illorum curam suscepit cadaveris Mardonii subtrahendi et humandi, pro comperto non possum sciscitari. habet tamen nonnihil famae Dionysiosophanes vir Ephesius sepelisse Mardonium. At hic quidem hoc modo tumultatus est.

σάρκας· συνεφόρεον γὰρ τὰ ὅσ' εἰα οἱ Πλα-
ταίεες ἐς ἓνα χῶρον· εὐρέθη κεφαλὴ ἔκ
ἔχουσα ῥαφὴν ὑδεμίνην, ἀλλὰ ἐξ ἑνὸς ἔῤυσα
ὅσ' εἰς. ἐφάνη δὲ καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω^d
τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας μενοφυέας, ἐξ
ἐνὸς ὅσ' εἰς πάντας τὰς τε ὀδόντας καὶ τὰς
γομφίους· καὶ πενταπήχεος ἀνδρὸς ὅσ' εἰς
ἐφάνη.

πγ'. Επεῖτε δὲ Μαρδόνις δευτέρῃ
ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς ἠφάνιστο^e, ὑπὸ ὅτῳ μὲν
ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες ἔκ ἔχω εἶπαι·
πολλὰς δὲ τινὰς ἤδη καὶ παντοδαπὰς ἤκ-
ουσα θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα
οἶδα λαβόντας πολλὰς παρὰ Ἀρτόντῳ
τῷ Μαρδόνις παιδὸς διὰ τῆτο τὸ ἔργον·
ὅσ' εἰς μὲντοι ἦν αὐτέων ὁ ὑπελόμενός τε
καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδόνις, καὶ
δύναμαι ἀτρεκέως πυθέσθαι. ἔχει δὲ
τινα Φάτιν καὶ Διονυσιοφάνης, ἀνὴρ Ε-
φέσιος, θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν τρό-
πῳ τοῖσ' ἐτάφη.

^d τὸ ἰσχυρὸν.

^e ἠφάνισται.

πρ'. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὡς ἐν Πλαταιῇσι τὴν λήϊν διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἐϋϋτῶν, χωρὶς ἑκάστοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τριζὰς ἐποίησαντο θήκας. ἔνθα μὲν τὸς ἱρέας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος καὶ Ἀμομφάρετος ἔσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλικράτης. ἐν μὲν δὴ ἐνὶ τῶν τάφων ἔσαν οἱ ἱρέες, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ, οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ, οἱ εἴλωτες. ἔτοι μὲν ἔτῳ ἔθαπλον· Τεγεῆται δὲ χωρὶς πάντας ἀλέας^ε· καὶ Ἀθηναῖοι τὸς ἐϋϋτῶν ὁμῶς, καὶ Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τὸς ὑπὸ τῆς ἵππου διαφθαρέντας. τεττέων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο οἱ τάφοι. τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλαταιῇσι ἑόντες τάφοι, τέτρες δὴ, ὡς ἐγὼ πυθάνομαι, ἀπαιχνομένους^ς τῇ ἀπεσθῇ τῆς μάχης, ἐκάστας χώματα χῶσαι κοινὰ, τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκα ἀνθρώπων. ἐπεὶ καὶ Αἰγινήτεων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκῶα

^ε πᾶσις ἔθαψαν ἀλίας. ^ς ἐπαιχνομένους.

84. Graeci vero, posteaquam praedam Plataeensem dispertierunt, tacitos se paratim quisque suos tumularunt. Lacedaemonii, tribus sepulcris effectis, in eorum uno sacerdotes, e quibus fuere Posidonius et Amompharetus et Philocyon et Callicrates. In uno igitur sepulchrorum fuerunt sacerdotes; in altero reliqui Spartiatae, in tertio helotae. Sic quidem illi humaverunt: Tegeatae vero seorsum omnes confertos, et Athenienses suos simul, nec non Megarenses atque Phliasii suos ab equitatu interemptos. Horum igitur quidem omnium sepulcra fuerunt repleta. At aliorum sepulcra quotquot ad Plataeas ostenduntur, illi sunt (quantum ego accipio) tumuli ab iis singulis excitati communiter, qui erubescabant se a pugna abfuisse, respectu posterorum hominum. Quippe tumulus illic est etiam qui dicitur Aeginetarum: quem ego au-

dio vel decem post hanc pugnam annis rogatu Aeginetarum a Cleade Autodici filio, viro Plataeensi, illorum hospite aggeratum fuisse.

85. Graecis statim a caesorum humatione in agro Plataeensi, inito consilio visum est bellum Thebis inferendum, exposcendumque eos qui cum Medis sensissent: et in primis Timegenidem et Attaginum, qui principes factionis inter primos extitissent; et, ni eos dedidissent, non prius ab urbe discedendum quam eam evertissent. Hoc ubi decrevere, undecimo a pugna die moventes obsedere Thebanos, jubentes dedere quos diximus viros. Abnuentibus dedere Thebanis, agrum eorum populabantur, murumque adoriebantur.

86. Quorum ager quum continenter vastaretur, vicesimo die Timegenides ad populares ita inquit: ' Viri Thebani,

ἡ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα, δεηθέντων Αἰγινητέων, χῶσαι Κλεάδην^α τὸν Αὐτοδίκην, ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἔοντα ἐωϋπῶν.

πέ'. Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τὸς νεκρὸς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βελευομένοισί σφι ἔδόκεε στρατεύειν^β ἐπὶ τὰς Θήβας, ἡ ἐξαλίειν αὐτέων τὸς μηδίσαντας· ἐν πρώτοισι δὲ αὐτέων, Τιμηγενίδην, ἡ Ατλαγῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἔσαν· ἦν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δέ σφι ταῦτα ἔδοξε, ἔτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τὸς ἄνδρας. ὃ βελομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι, τὴν τε γῆν αὐτέων ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος.

πς'. Καί, ὃ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε, ὁ ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ

^α MS. Αλεάδην. ^β στρατεύεσθαι.

ἔτῳ δέδοκται τοῖσι Ἑλλησι, μὴ πρότε-
 ρον ἀπανασῆναι πολιορκέοντας, πρὶν^c ἢ
 ἐξέλωσι Θήβας, ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παρα-
 δῶτε, νῦν ὧν ἡμέων εἵνεκα γῇ ἢ Βοιω-
 τίνῃ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ^d. ἀλλ' εἰ μὲν
 χρημάτων χρήζοντες, πρόχρημα ἡμέας
 ἐξαυτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τῆ
 κοινῆ. σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμνηδίσαμεν,
 ὃ δὴ μῆνοι ἡμέες. εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως
 δεόμενοι πολιορκέεσσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτὰς
 ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρη τε ἔδοξε
 εὐ λέγειν, καὶ ἐς καιρόν· αὐτίκα τε ἐπεκη-
 ρυκεύοντο πρὸς Παισανίην οἱ Θηβαῖοι, θέ-
 λοντες ἐκδιδόναι τὰς ἀνδρας.

πζ'. Ὡς δὲ ὠμολόγησαν ἐπὶ τέτοιαι,
 Ἀτλαγῖνος μὲν ἐκδιδρῆσκει ἐκ τῆ ἄσσεως,
 παῖδας δὲ αὐτῆ ἀπαχθέντας Παισανίης
 ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, Φὰς τοῦ μνηδισμού
 παῖδας ὅδεν εἶναι μεταίτιος. τὰς δὲ ἄλ-
 λας ἀνδρας τὰς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ
 μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν, καὶ

^c Vox ista prò non est in MS. ^d ἀναπλήσι.

' quandoquidem Graecis ita constitutum
 ' est, non prius abscedere ab oppugna-
 ' tione Thebarum, quam aut eas expug-
 'naverint, aut nos illis dedideritis, absit
 ' ut nostra causa Boeoti ager amplius
 ' vexetur: sed si per causam deposcen-
 ' di nos, pecunias cupiunt, pecunias eis
 ' e publico demus: nam et publice cum
 ' Medis sensimus, non autem nos soli.
 ' si vera deposcentes nos urbem ob-
 ' sident, nos ipsi nos in disceptationem
 ' exhibemus.' Eum Thebani sane probe
 et opportune loquutum arbitantes, e
 vestigio caduceatorem ad Pausaniam mi-
 fere, velle se viros dedere.

87. Ea re inter eos conventa, Atta-
 ginus ex urbe profugit: cujus liberos ad
 se Pausanias adductos culpa absolvit, ne-
 gans pueros factionis Medicae esse parti-
 cipes. Ceteri quos Thebani dedidere, ipsi
 quidem putabant se adepturos disceptati-

onem, atque etiam intellexerant pecunia disiectum iri. Pausanias autem hoc ipsum suspicans fore, ubi accepit, dimissis omnibus sociorum copiis, etiam illos Corinthum deductos supplicio affecit.

88. Haec haecenus quae ad Plataeas et ad Thebas gesta sunt. Artabazum autem Pharnacis filium, ut e Plataeis fugiens porro se proripuerat, Thessali, quum ad ipsos venit, hospitio invitatum interrogabant de reliquo exercitu, ignari prorsus rei ad Plataeas gestae. Iste intelligens, si omnem veritatem pugnarum illis referret, aditurum se vitae discrimen cum suo exercitu; fore enim ut unusquisque cognita re ipsum adoriretur: haec considerans, nec apud Phocenses retulerat quippiam, et tunc ad Thessalos ita loquutus est: ‘ Equidem, viri Thessali, maturo (ut cernitis) quam celerrime pervenire in

δὴ χρήμασι ἐπεπύθεον^c διωθέεσθαι. ὁ δὲ, ὡς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων, τὴν στρατιὴν τὴν τῶν συμμάχων ἀπασαν ἀπῆκε, καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν εἰς Κόρινθον διέφθειρε.

πή. Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβησι γινόμενα. Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, Φεύγων ἐκ Πλαταίων, καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας, ἐπὶ τε ξείνια ἐκάλεον, καὶ ἀνθρώτευν περὶ τῆς στρατίης τῆς ἄλλης, ὅθεν ἐπισάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαζος, γνὼς ὅτι εἰ ἐθέλοι σφι πᾶσαν τὴν ἀληθινήν τῶν ἀγώνων εἶπαι, αὐτός τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτῷ στρατός· ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἶετο πυνθανόμενον τὰ γεγονότα· ταῦτα ἐκλογιζόμενος, οὔτε πρὸς τῆς Φωκέας ἐξηγόρευε ὅθεν, πρὸς τε τῆς Θεσσαλίας ἔλεγε τάδε, 'Εγὼ μὲν, ἢ ὡς ἄνδρες Θεσσαλοὶ, ὡς ὁρᾶτε, ἐπείγο-

^c ἐπιπύθεον.

'μαί τε κατὰ τὴν ταχίστην ἑλῶν^α ἔς
 'Θρηίκην, καὶ σπεδὴν ἔχω, πεμφθεὶς
 'καλὰ τι πρῆγμα ἐκ τῆς στρατοπέδου μείλ'
 'τῶνδε. αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος, καὶ ὁ
 'στρατὸς αὐτῆς ἔστος κατὰ πόδας ἐμεῦ^β
 'ἐλαύνων, προσδόκιμός ἐστι. τῆτον^γ καὶ χει-
 'νίζετε^δ, καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνοσθε. ἔ γάρ
 'ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμε-
 'λήσει.' ταῦτα δὲ εἶπας, ἀπέλαυνε σπε-
 δὴ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μα-
 κεδονίης ἰθὺ τῆς Θρηίκης, ὥς ἀληθέως
 ἐπειγόμενος, καὶ τὴν μεσόγαλαν τάμνων
 τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον,
 καταλιπὼν τῆς στρατῆς τῆς ἐωυτῆς συχνὰς
 ὑπὸ Θρηίκων τε καλακοπέντας κατ' ὁδόν,
 καὶ λιμῶν συσάντας καὶ καμάτω. ἐκ Βυζαν-
 τίης δὲ διέβη πλοίοισι. αὐτὸς μὲν ἔτι ἀ-
 πενόησε ἐς τὴν Ἀσίην.

πθ'. Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν
 Πλαταιῇσι τὸ τρῶμα ἐγένετο, συνεκώ-
 ρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης.

^α ἑλῶν. ^β πόδας μου. ^γ τῆτον ἐπιτίθεται.

‘Thraciam, idque operam do missus ex
 ‘castris cum hac exercitus parte ad quod-
 ‘dam negotium. Mardonius autem ipse
 ‘cum suo exercitu, meis vestigiis insistens,
 ‘expectandus est, cui et hospitium et of-
 ‘ficiū praestate. non enim vos in tem-
 ‘pus haec praestitisse poenitebit.’ Haec
 fatus, copias festinabundus per Thessali-
 am Macedoniamque agebat, recta Thra-
 ciam versus, tanquam vere properans: ac
 regionem mediterraneam viae praecidens
 pervenit Byzantium, permultis sui exerci-
 tus in itinere relictis, qui vel a Thracibus
 obtruncati fuerunt, vel fame atque labo-
 re enecti. Ex Byzantio navigiū transmi-
 sit. Hunc in modum iste quidem rediit
 in Asiam.

89. Quo autem die ad Plataeas vul-
 nus illatum est, ea die contigit et apud
 Mycalen Ioniae inferri: quum apud De-

Ion Graeci considerent, ii qui una cum Leutychide Lacedaemonio navibus venerant, eo appulsi sunt e Samo legati, Lampon Thrasyclis et Athenagoras Archedratidae et Hegesistratus Aristagorae filii, missi a Samiis clam Persis ac tyranno Theomestore Androdamantis filio, quem Persae tyrannum Sami constituerant. Hi quum adierunt duces, verba fecit Hegesistratus multa et varia: Fore enim ut si tantummodo viderent hos Iones, a Persis deficerent, nec barbari manerent: etiam, ut manerent, tamen fore ut non aliam praedam talem isti reperirent. Praeterea deos communes invocans obsecrabat, ut Graecos Graeci liberarent ex servitute, ulciscerenturque barbarum. quae facilia eis dicebat factu esse, quia naves illorum segnes essent ad cursum, nec pares Graecis ad proelium. Siquid vero apud hos

ἐπεὶ δὲ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ ἐκατέαλο οἱ Ἕλ-
ληνες, οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ
τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἤλθόν σφι
ἄγγελοι ἀπὸ Σάμῃ, Λάμπων τε Θρα-
συκλῆος, καὶ Αθηναγόρης Ἀρχεστρατίδῃ,
καὶ Ἡγησίφρατος Ἀρισταγόρῃ, πεμφθέν-
τες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τῶν τε Περσέων
καὶ τῷ τυράννῃ Θεομήτορος^δ τῷ Ἀνδρο-
δάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμῃ τύραννον
οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τῆς
στρατηγῆς, ἔλεγε Ἡγησίφρατος πολλὰ
καὶ παντοῖα· ὥς ἦν μῦθον ἰδόντας αὐτῆς
οἱ Ἴωνες, ἀποσήσωνται ἀπὸ Περσέων, καὶ
ὥς οἱ βάρβαροι ἐκ ὑπομενέσσι^ε ἦν δὲ καὶ
ἄρα ὑπομείνωσι^ε, ἐκ ἐτέρῃν ἄγρην τοιαύ-
την εὑρεῖν ἂν αὐτῆς. θεὸς τε κοινὸς ἀνα-
καλέων, προέτρεπε αὐτῆς ῥύσασθαι ἄν-
δρας Ἕλληνας ἐκ δελοσύνης, καὶ ἀπαμῦναι
τὸν βάρβαρον· εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη
ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νῆας αὐ-
τέων κακῶς πλέειν, καὶ ἐκ ἀξιομάχης

^δ MS. Θεομήτορος. ^ε ὑπομίνεσι.

κείνοισι εἶναι. αὐτοί τε εἴ τι ὑποπλεύσει
μὴ δόλῳ αὐτὰς προάγοιεν, ἐν τῇσι νηυσὶ
ἐτῶμοι εἶναι τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὄμηροι
εἶναι.

Ζ'. Ὡς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ
Ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἴρειο Λευτυχίδης, (εἴτε
κληδόνος εἵνεκε θέλων πυθέσθαι, εἴτε καὶ
κατὰ συντυχίην, θεῶ ποιεῦνός) ‘Ω ξεῖνε
‘Σάμιε, τί τοι τὸ ἔνομα; ὁ δὲ εἶπε, ‘Ἡ-
‘γησίφρατος.’ ὁ δὲ, ὑπαρπάσας τὸν ἐπί-
λοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ
‘Ἡγησίφρατος, εἶπε, ‘Δέχομαι τὸν οἶω-
‘νὸν τὸν ‘Ἡγησιφράτη, ὃ ξεῖνε Σάμιε·
‘σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅπως αὐτὸς τε δὲς πί-
‘σιν ἀποπλεύσσαι, καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔόντες
‘οἶδε, ἢ μὴν Σαμίης ἡμῖν προθύμως ἔσε-
‘σθαι συμμαχῶς.’

Ζα'. Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ τὸ
ἔργον προσῆγε. αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι
πίσιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης
πέρι πρὸς τὰς Ἑλλήνας. ταῦτα δὲ ποιή-

suspicionis subesset, ne dolo ipsos deducerent, dicere paratos esse se ut in horum navibus pro obsidibus veherentur.

90. In his obsecrandis quum multus esset hospes Samius, sciscitabatur Leuty-chides, (sive ominis gratia volens audire, sive casu, deo agente) ‘ Samie hospes, ‘ quod est tibi nomen? Ille respondet, ‘ Hegesistrato.’ Leuty-chides interpellata reliqua oratione, si quam instituerat, ‘ Ac- ‘ cipio, inquit, omen Hegesistrati, hospes ‘ Samie; effice tu, ut et ipse fide data ‘ abnaviges, et isti qui tecum sunt, certe ‘ Samios promptos fore nobis socios.’

91. Haec loquutus, et rem pariter exequi aggressus est. nam quum Samii extemplo fidem interposito etiam jureju-rando dedissent de societate cum Graecis,

Leutyichides dimissis domum ceteris legatis, iussit eum, cujus nomen pro augurio acceperat, secum navigare. Graeci eum illic diem commorati, postridie pulchre litavere, haruspice Deiphono Euenii filio Apolloniata, ex Apollonia quae est in sinu Ionio.

92. Hujus patri Euenio res hujusmodi contigit. Sunt in hac Apollonia sacrae solis oves, quae interdum secundum flumen pascuntur, quod e monte Lacmone per Apolloniatem agrum fluit in mare juxta Oricum portum. noctu autem delecti viri, divitiis et genere inter populares suos splendidissimi, illi custodiunt singulis annis singuli; nam ex oraculo quodam Apolloniatae eas oves permagni faciunt. Stabulantur autem in antro procul ab urbe. Ibi Euenius hic, quum aliquando delectus ad custodiendas

σαντες, οἱ μὲν ἀπέπλεον· (μεῖα σφρων γὰρ
ἐκέλευε πλέειν^ε τὸν Ἠγησίφρατον, οἶωνόν
τὸ ἔνομα ποιεύμενος) οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπι-
χόντες ταύτην τὴν ἡμέρην, τῇ ὕστεραίῃ
ἐκαλλιερέοντο, μαντευομένους σφί Δηϊφόντα
τῷ Εὐηνίῳ, ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολ-
λωνίης δὲ τῆς ἐν τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ.

Ἠ'. Τύττε τὸν πατέρα κατέλαβε
Εὐήνιον πρῆγμα τοιόνδε· ἔσι ἐν τῇ Ἀπολ-
λωνίῃ ταύτῃ ἰρὰ ἡλίῃ πρόβατα, τὰ τὰς
μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμὸν, ὃς
ἐκ Λάκμωνος ἔρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλω-
νίης χώρας ἐς θάλασσαν, παρ' Ὀρικον
λιμένα· τὰς δὲ νύκτας ἀραιρημένοι ἄνδρες
οἱ πλῆττω τε καὶ γένει δοκιμώτατοι τῶν
ἄσων, ἔτοι φυλάσσει ἑνιαυτὸν ἕκαστος.
περὶ πολλῷ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλω-
νιῆται τὰ πρόβατα ταῦτα, ἐκ θεοπροπί-
τινός. ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζονται ἀπὸ τῆς
πόλιος ἕκας. ἔνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος ἔτος
ἀραιρημένος ἐφύλασσε· καὶ κοτε αὐτῷ

^ε ποιέειν.

κατακοιμήσαντος τὴν φυλακὴν, παρελθόντες λύκοι εἰς τὸ ἄντρον, διέφθειραν τῶν προβάτων ὡς ἐξήκοντα. ὁ δὲ, ὡς ἐπήϊσε, εἶχε σιγῇ, καὶ ἔφραζε ὕδενι, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικαταστήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ ὃ γὰρ ἔλαθε τὰς Απολλωνιήτας ταῦτα γενόμενα· ἀλλ' ὡς ἐπύθοντο, ὑπαγαγόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον^β, κατέκριναν, ὡς τὴν φυλακὴν κατακοιμήσαντα, τῆς ὀφίος ξερηθῆναι. ἐπεὶ τε δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὅτε πρόβατά σφι ἔτικτε, ὅτε γῇ ἔφερε ὁμοίως καρπὸν. πρόφαντα δὲ σφι ἐν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι ἐγίνετο. ἔπειτα ἐπειρώτευσεν τὰς προφῆτας τὸ αἷτιον τῷ παρόντος κακῷ. οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον ὅτι ἀδίκως τὸν Φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς ὀφίος ἐξέρησαν. αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τὰς λύκους· ὃ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ, πρὶν ἢ δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν, ταύτας τὰς

^β εἰς τὸ δικαστήριον.

oves non excubaret vigilans, sed obdormisset, ingressi antrum lupi oves circiter sexaginta trucidarunt. Id ubi iste animadvertit, rem suppressit, neminique aperuit, habens in animo totidem mercari, quas substitueret. at Apolloniatae ubi acceperunt (neque enim eos quod gestum erat latuit) adductum in iudicium Euenium condemnauerunt, ut, quia vigiliam edormisset, visu privaretur. Quem posteaquam excaecaverunt, mox eis neque pecora foetificabant, neque humus pro consuetudine fructum ferebat. Erant autem illis praedicta et in Dodona et in Delphis. Interrogati mox prophetae de causa mali praesentis, responderunt illis causam esse, quia custodem sacrarum ovium Euenium inique luminibus orbassent. se enim immisisse lupos: nec prius ab illius ultione cessaturos quam ei satisfacissent de iis quae in eum perpetrassent, prout ipse sibi suo

196 CALLIOPE. IX.

arbitrio satisfactum putaret. His perfectis, daturus se Euenio tale donum, quod habentem plerique hominum putarent beatum.

93. Haec Apolloniatis sunt reddita oracula. Quae Apolloniatae silentio suppressantes, quibusdam e civibus exequenda delegaverunt. Isti hunc in modum putarunt exequenda: Euenium in sella sedentem adeunt, eique assidentes aliis de rebus verba faciunt, donec deveniunt ad miserandam hominis calamitatem. Ita introducta ejus rei mentione, percontantur quam multam ejus injuriae optaret, si eam promitterent pendere Apolloniatae. Hic, qui oraculum non audisset, se optare dixit duo praedia civium, quos nominabat, quorum patrimonia, omnium Apolloniatarum putabat esse pulcherrima, et praeterea domicilium quod in urbe sciebat esse optimum. Horum si compos ef-

ἂν αὐτὸς ἔληται καὶ δικαιοῖ. τετέων δὲ τελεομένων, αὐτοὶ δώσιν Εὐηνίῳ δόσιν τοιαύτην τὴν πολλὰς μιν μακαριεῖν ἀνθρώπων ἔχοντα.

Λγ'. Τὰ μὲν χρησθήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη. οἱ δὲ Απολλωνιῆται, ἀπόρρητα ποιησάμενοι, προέθεσαν τῶν ἀσέων ἀνδράσι διαπρῆσαι. οἱ δὲ σφι διέπρηξαν ὧδε· κατημένε Εὐηνίε ἐν θώκῳ, ἐλθόντες οἱ παρίζοντο, καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο· ἐς ὃ κατέβαινον συλλυπεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες, ἡρώτεον τίνα δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Απολλωνιῆται δίκας ὑποσῆναι δώσιν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ, ἔκ ἀκηχοῦς τὸ θεοπρόπιον, εἶλετο, εἶπας, εἴ τίς οἱ δοίῃ ἀγρὺς τῶν ἀσῶν ὀνομάσας, τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίσους δύο κλήρους τῶν ἐν τῇ Απολλωνίῃ· καὶ οἴκησιν πρὸς τέτοισι, τὴν ἥδεε καλλίστην ἔδσαν τῶν ἐν τῇ πόλει. τετέων δὲ ἔφη ἐπήβολος γε-

νόμενος, τῷ λοιπῷ ἀμήνιτος εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην. καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε. οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπολαβόντες, ‘ Εὐήνιε, ταύτην ‘ δίκην Ἀπολλωνιῇται τῆς ἐκτυφλώσιος ‘ ἐκτίναςσί τοι κατὰ τὰ θεοπρόπια τὰ ‘ γεγόμενα.’ ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα, δεινὰ ἐποίεετο, ἐνθεῦτεν πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἔξαπατηθεῖς. οἱ δὲ, πριάμενοι παρὰ τῶν ἐκτημένων, διδῶσί οἱ τὰ εἶλετο. καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε καὶ ὕνομας ὅς γενέσθαι.

48. Τέττε δὴ ὁ Δηίφορος ἐὼν παῖς τῷ Εὐηνίᾳ, ἀγόντων Κορινθίων, ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τότε ἤκασα, ὡς ὁ Δηίφορος ἐπιβατεύων τῷ Εὐηνίᾳ ὕνοματος, ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, ἐκ ἐὼν Εὐηνίᾳ παῖς.

49. Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὡς ἑκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς

fectus esset, non infensum se posthac fore dicebat, sed hac satisfactione contentum. Hoc quum respondisset Euenius, tum ii qui ei assidebant, excipientes, ‘Eueni, in-
 ‘quiunt, hanc tibi satisfactionem Apol-
 ‘loniatae pro ereptis oculis rependunt,
 ‘ex oraculis redditis.’ Euenius, ubi omnem rem audivit, indigno animo tulit sese fuisse deceptum. At cives ea praedia a dominis mercati, huic illa quae optaret dedere: qui mox deinde insitam divinationem obtinuit, unde celebratus fuit.

9 4. Hujus Euenii filius fuit Deiphonus, qui ductus a Corinthiis exercitui vaticinabatur. Jam vero illud quoque audivi, Deiphono negotium in Graecia fuisse exhibitum, quod se filium Euenii, cujus non esset, nuncuparet.

9 5. Ceterum postquam litavere Graeci, classem e Delo Samum versus solve-

runt: et quum Samum venissent ad Calamisa, illi quidem istic applicantes circa templum Junonis sese ad proelium navale parabant. Eos adnavigare quum Persae audivissent, et ipsi ceteras naves ad continentem reducunt, nisi quod Phoenicum naves abire permiserunt. deliberantes enim censebant pugnam navalem sibi non esse capeffendam, quum pares hosti non esse sibi viderentur. In continentem igitur abnavigabant, ut essent sub suo pedestri exercitu qui in Mycale tendebat, ex mandato Xerxis ab aliis copiis relictus ad Ioniam tutandam, numero sexaginta milium, duce Tigrane, Persarum et specie et statura eminentissimo. Ad hunc exercitum constituerunt refugere duces classis, subductisque navibus, munimenta circumdare, in illarum praesidium suumque refugium,

τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σα-
μῆς πρὸς Καλαμίσοις, οἱ μὲν αὐτῷ
ὀρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραῖον τὸ ταύ-
τη, παρεσκευάζοντο ὡς^a ἐς ναυμαχίην·
οἱ δὲ Πέρσαι, πυθόμενοί σφας προσ-
πλέειν, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡ-
πειρον τὰς νῆας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοι-
νίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βεβαιομένοισι
γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιεέσθαι·
ὃ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὁμοῖοι εἶναι. ἐς δὲ τὴν
ἡπειρον ἀπέπλεον^b, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν
πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον, ἔοντα ἐν τῇ
Μυκάλῃ· ὃς, κελεύσαντος Ξέρξεω, κα-
ταλειμμένος τῷ ἄλλῳ στρατῷ, Ἰωνίην
ἐφύλασσε. τῷ πλῆθος μὲν ἦν ἑξ μυριάδων·
ἐστρατήγεε δὲ αὐτῷ Τιγράνης, κάλλει τε
καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τῷ-
τον^c μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβελεύσαντο κατα-
φυγόντες οἱ τῷ ναυτικῷ στρατηγοὶ ἀνειρύ-
σαι τὰς νῆας, καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος, ἔρμα
τῶν νεῶν, καὶ σφέων αὐτέων χρησφύγετον.

^a Vocula ὡς abest ab MS. ^b Hoc verbum ἀπέπλεον quoque
abest a MS. ^c ἐν τῷ τῷ.

45'. Ταῦτα βελευσάμενοι ἀνήγοντο.
 ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων
 ἱρὸν τῆς Μυκάλης ἐς Γαίσωνα τε καὶ
 Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ελευσινίης
 ἱρὸν, τὸ Φίλιςος ὁ Πασικλῆος ἰδρύσατο,
 Νείλεω τῷ Κόδρῳ ἐπισπόμενος ἐπὶ Μι-
 λήτε κτισὺν ἐνθαῦτα τάς τε νῆας ἀνεί-
 ρυσαν, καὶ περιεβάλλοντο ἔρκος καὶ λίθων
 καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμερα, καὶ
 σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ
 παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι, καὶ ὡς
 νικήσοντες. ἐπ' ἀμφοτέρα ἐπιλεγόμενοι
 γὰρ παρεσκευάδατο.

46'. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο
 οἰχωκότας τὰς βαρβάρους ἐς τὴν ἡπειρον,
 ἤχθοντο ὡς ἐκπεφευγόντων. ἀπορίῃ τε εἵ-
 χοντο ὅ,τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσωνται
 ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόν-
 τας. τέλος δ' ἔδοξε τῶν μὲν μηδέτερα
 ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἡπειρον.
 παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ

96. Hoc inito consilio, profecti sunt, et evecti prope Venerandarum templum Mycales ad Gaesonem et Scolopoëntem (ubi Cereris Eleusinae cernitur templum, quod Philistus Pasiclis filius condidit, sequutus Neleum Codri filium ad Miletum condendam) ibi subductas naves munimento circumdederunt e saxis stipitibusque mitium arborum, quas exciderant, et circum munitionem depactis fudibus. Ita se instruxerunt, tanquam et obsidendi et victoria potituri. in utrumque enim casum ratione inita sese parabant.

97. Barbaros abiisse in continentem postquam accepere Graeci, tanquam qui effugissent, aegre ferebant, incerti quid agerent, retrone se reciperent, an procederent in Hellespontum. Tandem neutrum horum visum est faciendum esse, sed navigandum versus continentem. Praeparatis igitur ad pugnam navalem et de-

scensuum tabulis, aliisque quibuscunque opus erat, ad Mycalen navigant: et quum prope castra hostium fuere, neminem ex adverso obviam navigare vident, sed naves intra murum subductas, et magnam vim peditatus pro litore dispositam. Ibi primum Leutychides in nave praetervehens, litori appropinquans quammaxime, Ionibus per praeconem imperabat, in-
 ‘quiens, ‘Viri Iones, quicumque e vobis
 ‘me exauditis, intelligite quae dico. nihil
 ‘enim horum quae vobis mando intelli-
 ‘gent Persae. Ubi pugnam conserueri-
 ‘mus, primo quidem debetis reminisci
 ‘libertatis omnium: deinde tesserae He-
 ‘bes. Atque hoc qui e vobis non audiit,
 ‘ab eo qui audiit discat.’ Facti autem
 eadem ista mens fuit quae Themistoclis
 ad Artemisium: quod videlicet haec ver-
 ba, si laterent barbaros, persuasura Ioni-

ἀποβάθρας καὶ ἄλλα ὅσων ἔδεε, ἔπλεον ἐπὶ
 τῆς Μυκάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχῶ τε ἐγίνοντο
 τῷ στρατοπέδῳ, καὶ ὕδεις ἐφαίνετό σφι ἐπα-
 ναγόμενος, ἀλλὰ ὥρων νῆας ἀνελκυσμένας
 ἔσω τῷ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρα-
 κεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ἐνθαῦτα
 πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγ-
 χρίμψας^δ τῷ αἰγιαλῷ ταμάλις Λευ-
 τυχίδης, ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι
 Ἰωσι, λέγων, ‘ Ἄνδρες Ἴωνες, οἱ ὑμέων
 ‘ τυγχάνετε ἐπακρόντες, μάθετε τὰ λέγω.
 ‘ πάντως γὰρ ὕδεν συνήσασι Πέρσαι τῶν
 ‘ ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσ-
 ‘ γωμεν, μεμνησθαι τίνα χρὴ ἐλευθερίας
 ‘ μὲν πάντων πρῶτον· μετὰ δὲ, τῷ συν-
 ‘ θήματος Ἡβης. καὶ τάδε ἴσω καὶ ὁ μὴ
 ‘ ἀκέσας ὑμέων πρὸς τῷ ἀκέσαντος.’ Ὡ-
 τὸς δὲ ἔτος ἐὼν τυγχάνει νόος τῷ πρήγ-
 ματος καὶ ὁ Θεμισοκλῆς ὁ ἐπ’ Ἀρτεμι-
 σίῳ. ἣ γὰρ δὴ λαθόντα τὰ ῥήματα τὸς
 βαρβάρους ἐμελλε τὸς Ἴωνας πείσειν, ἣ

^δ ἐγχρίμψας.

ἔπειτα ἀνενειχθέντα ἐς τὰς βαρβάρους, ποιήσῃν ἀπίστους τοῖσι Ἕλλησι.

Ζή. Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθε-
 μένους, δεύτερα δὴ τάδε^ε ἐποίεον οἱ Ἕλλη-
 νες· προχόντες τὰς νῆας, ἀπέβησαν ἐς
 τὸν αἰγιαλόν. καὶ ὅτοι μὲν ἐτάσσοντο. οἱ
 δὲ Πέρσαι ὡς εἶδον τὰς Ἕλληνας παρα-
 σκευαζομένους ἐς μάχην, καὶ τοῖσι Ἰωσι πα-
 ραινέσαντας, τῷτο μὲν, ὑπονοήσαντες τὰς
 Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν, ἀπαιρέ-
 ονται τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὧν Σάμιοι, ἀπι-
 κομένων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι
 νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τὰς ἔλαβον ἀνὰ τὴν
 Ἀττικήν λελειμμένους οἱ Ξέρξεω, τέττας
 λυσάμενοι πάντας, ἀποπέμπουσι ἐποδιά-
 σαντες ἐς τὰς Ἀθήνας. τῶν εἵνεκεν ἔκ ἤκι-
 σα ὑποψίην ἔχον, πεντακοσίας κεφαλὰς
 τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τῷτο
 δὲ, τὰς διόδους τὰς ἐς κορυφὰς τῆς Μυκά-
 λης φερέσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησί-
 οισι φυλάσσειν, ὡς ἐπισταμένοισι δῆθεν μά-

^ε δεύτερα τάδε.

bus essent; sin mox delata ad barbaros, redditura malefidos Graecis.

98. His per Leutychidem admonitis, secundum opus Graecorum fuit, ut naves litori admoventes in litus egrederentur. Et hi sese ad pugnandum instruebant. Quod facientes Graecos quum cernerent Persae, et scirent Ionas fuisse adhortatos, arma Samiis adimunt, suspicati illos sentire cum Graecis. Quippe Samii devectoros illuc classe barbarorum Athenienses captivos, quos exceperat circa Atticam relictos miles Xerxis, redemerant eos omnes, Athenasque cum viatico remiserant. Quo nomine non minimum suspicionis attraxerant, qui quingenta capita hostium Xerxis liberaverant. Praeterea Milesiis, tanquam maxime loci istius gnaris, Persae imperant, ut tramites qui ad cacumina Mycales ferunt custodiant; eo consilio id facientes, ut Milesii extra exercitum es-

sent. Hunc in modum ab iis Ionibus qui aliquid rerum novarum molituri videbantur, si facultatem nacti essent, Persae sibi praecaverunt. Iidem facto ex scutis vimineis sepimento sese constipaverant.

99. Graeci, ubi instructi fuere, ire in barbaros tendunt: quibus euntibus advolavit in universum exercitum rumor, caduceumque supra fluctus positum apparuit. Rumor autem hujusmodi ad eos ferebatur, Graecos acie in Boeotia superasse Mardonii copias. Multis nempe signis res quae divinitus fiunt, declarantur. si etiam tunc eodem die procedente utriusque cladis, et ejus quae ad Plataeas, et ejus quae ad Mycalen futura erat, fama huc ad Graecos venit, ita ut reddiderit eos multo ferociores, et ad sub-

λιστα τὴν χώραν. ἐποίευν δὲ τῷτ' εἶνεκεν,
ἵνα ἔκτος τῷ στρατοπέδῳ ἔωσι. τῷτ' ἄρ' ἐμὲν
Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἂν τι
ποιέειν, δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποι-
σι τοῖσι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι.
αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέγραφα ἔρκος εἶ-
ναί σφι.

Λθ'. Ὡς δὲ ἄρα παρσκευάδατο τοῖσι
Ἕλλησι, προσήϊσαν^ε πρὸς τὴν βαρβάρην.
ἴδουσι δὲ σφι Φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρα-
τόπεδον πᾶν, καὶ κηρυκὴν ἐφάνη ἐπὶ
τῆς κυματώγης κείμενον. ἡ δὲ Φήμη δι-
ῆλθέ σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρ-
δονίην στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχό-
μενοι. δῆλα δὲ πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐσι
τὰ θεῖα τῶν πραγμάτων· εἰ καὶ τότε
τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπίπτει, τῷ τε
ἐν Πλαταιῇσι καὶ τῷ ἐν Μυκάλῃ μέλ-
λοντος ἔσεσθαι τρώμας Φήμη τοῖσι Ἕλ-
λησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκειτο, ὥστε θαρ-
σῆσαί τε τὴν στρατιὴν πολλῷ μᾶλλον,
^ε προσήϊσαν.

καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν.

ρ'. Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δῆμητρος τεμένεα Ελευσινίης παρα-
 ἄμφοτέρας τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ
 δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δη-
 μήτριον, ὃ ἐγένετο (ὡς καὶ πρότερόν μοι
 εἴρηται) ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἐμελλε
 ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν
 μετὰ Παυσανίῳ Ἑλλήνων, ὁρθῶς σφι ἡ
 Φήμη συνέβαινε ἐλθῆσα. τὸ μὲν γὰρ ἐν
 Πλαταιῇσι πρῶτ' ἐτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο·
 τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ, περὶ δείλῃν. ὅτι δὲ τῆς
 αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι, μηνός
 τε τῷ αὐτῷ, χρόνῳ δὲ πολλῷ σφι ὕστερον
 δῆλα ἀναμνησάντες ἐγένετο. ἦν δὲ ἀρρῶ-
 δίη σφι πρὶν τὴν Φήμην ἐσαπικέσθαι, ὅτε
 περὶ σφέων αὐτέων ἔτω, ὡς τῶν Ἑλλή-
 νων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πλάισι ἡ Ἑλλάς.
 ὡς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπματο,
 μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοον
 ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρ-

eundem ultro periculum alacriores.

100. Alterum etiam quiddam concurrere contigit, ut prope ad utramque pugnam fuerint Cereris Eleusinae templa. nam et apud ipsum Cereris fanum (ut a me superius demonstratum est) in agro Plataeensi pugna facta est, et similiter in Mycale futura pugna erat, ut non abs re venerit ad istos fama victoriae ab Graecis, qui cum Pausania erant, paratae. nam pugna ad Plataeas diluculo diei gesta est, apud Mycalen vesperi. quarum utramque eodem ejusdem mensis die gestam esse, non diu post ab his rem cognoscentibus declaratum est. Ante rumoris autem adventum subibat istos timor non tam de seipsis quam de Graecis, ne in Mardonio offenderet Graecia: at ubi fama haec ad eos advolavit, impensius atque prope- rantius ad congregiendum processerunt. Attamen Graeci ac barbari in pugnam

festinarunt, tanquam et insulae eis et Helleſpontus propoſita praemia eſſent.

101. Athenienſes porro, et qui juxta erant inſtructi, paene dimidium copiarum, iter tenebant per litus atque planitiem; Lacedaemonii autem, et deinceps collocati, per confragoſa et montes. Quae dum Lacedaemonii circuibant, interim Athenienſes in altero cornu jam proeliabantur. Perſae, quoad ipsis ſepimenta manſere recta, ſeſe deſenſavere, et nihilo inferiores in pugna erant: poſtea vero quam Athenienſium et eorum qui cum Athenienſibus erant copiae adnixae ſunt vehementius, ſe mutuo adhortantes, ut laus operis ipſorum eſſet, non Lacedaemoniorum, tum commutari jam res, et deſectis ſepimentis Graeci conſertim impreſſionem facere in Perſas. Illi excepto impetu per diu reſtitere, ad poſtremum in

βαροι ἔσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἀέθλα προέκειτο.

ρα'. Τοῖσι μὲν νυν Αθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τέτοισι τεταγμένοισι, μέχρι καὶ τῶν^α ἡμισέων, ἡ ὁδὸς ἐγένετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἀπέδον χῶρον· τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι, καὶ τοῖσι ἐπέξῃς τέτοισι τεταγμένοισι, κατὰ τε χαράδρην καὶ ἔρεα, ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήϊσαν, ἔτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει^β ἔτι καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν ταῖσι Πέρσησι ὀρθία ἦν τὰ γέρρα, ἡμύνοντό τε, καὶ οὐδὲν ἔλασσαν εἶχον τῇ μάχῃ. ἐπεὶ δὲ τῶν Αθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐαυτῶν γένοιτο τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι, ἔργα εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροῖστο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα ἔτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τὰς Πέρτας. οἱ δὲ ἀεζάμενοι, καὶ χρόνον συχνὸν ἀμυνόμενοι,

^α μέχρι κατὰ τῶν. ^β κέραϊ.

τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Αθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (ἔ-
 τοι γὰρ ἔσαν ἐπεξῆς τέταγμένοι) συνεπι-
 σπόμενοι, συνεισέπιπλον^ε ἐς τὸ τεῖχος. ὥς
 δὲ καὶ τὸ^δ τεῖχος ἀραίρητο, ἔτε τι πρὸς
 ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν
 τε ὁρμέατο οἱ ἄλλοι, πλὴν Περτέων. ἔτοι
 δὲ κατ' ὀλίγας γιγόμενοι, ἐμάχοιτο τοῖσι
 αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων
 καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν
 ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Αρταύ-
 ντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης^ε τῇ ναυτικῇ στρατη-
 γέοντες, ἀποφεύγουσι· Μαρδόντης δὲ, καὶ ὁ
 τῇ πεζῇ στρατηγὸς Τιγράνης, μαχόμενοι
 τελευτῶσι.

ρβ'. Ἐτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων,
 ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι, καὶ οἱ μετ' αὐτέ-
 ων, καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ
 καὶ αὐτέων τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῶ-
 τα· ἄλλοι τε καὶ Σικυώνιοι, καὶ στρατηγὸς
 Περίλεος. τῶν τε Σαμίων οἱ στρατευόμε-

^ε συνίσπικτον. ^δ ὥς δὲ τὸ. ^ε Ἰθαμίτρης.

murum refugere: cum quibus pariter ir-
ruperunt Athenienses et Corinthii et Si-
cyonii et Troezenii. ita enim erant ii
iunctim in acie collocati. Ubi vero et
murus captus est, ibi barbari non robo-
ris memores esse, sed fugae, praeter-
quam Persae: hi autem ad paucos redacti
pugnabant, Graecis assidue in murum
irruentibus. Et Persici duo classarii du-
ces, Artayntes et Ithamitres, effugerunt:
totidem pugnares occubuerunt, Mar-
dones, et pedestrium copiarum dux Ti-
granes.

102. Adhuc autem dimicantibus
Persis supervenere Lacedaemonii ac socii,
qui eos qui supererant trucidaverunt. Ip-
sorum quoque Graecorum complures
illic cecidere, et cum alii ex Sicyoniis,
tum eorum dux Perilaus. Quinetiam Sa-

mii qui in exercitu Medorum militabant, quibus adempta arma fuerant, ubi viderunt statim ab initio pugnam pertinaciorē, quoad poterant Graecis suppetias iere. Quos inchoasse cernentes alii Iones, ita et ipsi a Persis deficientes adorti sunt barbaros.

103. Milesiis autem praeceptum erat ut exitus viarum custodirent, Persarum salutis gratia, ut si quis casus, qualis accidit, eos deprehendisset, Milesiis ducibus salutem sibi ad Mycales cacumina compararent. hujus quidem rei causa Milesii illic collocati fuerant, neve si exercitui adessent, aliquid innovarent. At illi e contrario prorsus quam jussi fuerant fecere: qui et per alias quae ad hostem ferebant vias illos in fugam versos deduxere, et ad extremum in eis mactandis omnium extitere maxime hostiles. Hunc in

νοι, ἔόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ,
καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὡς εἶδον αὐ-
τίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκεία
τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσω-
φελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλησι. Σαμίς
δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, ἔτω
δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποσάντες ἀπὸ Περσέων,
ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροις.

ργ'. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν
τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν, σωτηρίας
εἵνεκά σφι· ὡς ἦν ἄρα σφέας καταλαμβά-
νῃ οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας,
σώζωνται ἐς τὰς κορυφαὺς τῆς Μυκάλης.
ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τῷτο τὸ πρῆγμα
οἱ Μιλήσιοι τῶν γε εἵνεκα, καὶ ἵνα μὴ
παρέοντες τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν
ποιέοιεν. οἱ δὲ πᾶν τῆναντίον τῷ προς-
τεταγμένῳ ἐποίεον. ἄλλας τε κατηγεό-
μενοί σφι ὁδὸς Φεύγῃσι, αὐτὰρ δὴ ἔφερον ἐς
τοὺς πολεμίους· καὶ τέλος, αὐτοὶ σφι
ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. ἔτω δὴ

τοδεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.
 ρδ'. Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων
 ἠρίψουσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων, Ἐρ-
 μόλυκος ὁ Εὐθόνης, ἀνὴρ παγκράτιον ἐ-
 πασκήσας τῷτον δὲ τὸν Ἐρμόλυκον κα-
 τέλαβε ὕψερρον τετέων, πολέμῳ ἐόντος
 Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυσίοισι, ἐν Κύρῳ
 τῆς Καρυσίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μά-
 χῃ, κείσθαι ἐπὶ Γεραιῶ. μετὰ δὲ Ἀθη-
 ναίης, Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώ-
 νιοι ἠρίψουσαν.

ρέ'. Επεὶ τε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἑλ-
 ληνες τὰς πολλὰς, τὰς μὲν μαχομένους,
 τὰς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς
 νῆας ἐνέπρησαν, καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν,
 τὴν ληϊήν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγια-
 λόν· καὶ θησαυρὰς τινὰς χρημάτων εὗρον.
 ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νῆας,
 ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ
 Ἕλληνες, ἐβλαλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς
 Ἰωνίης, καὶ ὅπη χρεῶν εἶη τῆς Ἑλλάδος

ἡ Εὐθόνη. ἡ οὖν χρεὼν.

modum Ionia iterum defecit a Persis.

104. In hoc proelio praeclarissimam inter Graecos operam navaverunt Athenienses, et ex Atheniensibus Hermolycus Euthoni filius, vir in pancratio celebris; cui postea contigit, ut bello inter Athenienses et Carystios, in pugna apud Cynum agri Carystii occisus in Geraesto sepeliretur. Secundum autem Athenienses egregii extitere Corinthii Troezenique ac Sicyonii.

105. Graeci vero plerisque barbarorum aliis in pugna, aliis in fuga interfecit, eorum naves incenderunt, totumque murum, ante egesta illinc in litus praeda, et quosdam pecuniarum thesauros reppererunt. Ubi murum atque naves cremavere, vela fecerunt. et quum Samum appulsi sunt, consultabant de gente Ionica transferenda, et ubinam in Graec

cia illam locari oporteret, cujus ipsi imperium obtinerent; Ioniam autem barbaris relinquerent. Neque enim videbatur eis fieri posse, ut per omne tempus Ionibus tutandis praeessent; sin autem non tutarentur, sperare non poterant, ut Iones a Persis defecisse gauderent. Ad haec magistratus Peloponnesium censebant emporia nationum Graecarum quae cum Medis sensissent, ejectis incolis danda cum agro Ionibus habitanda. Athenienses nullo pacto sedibus summovendos esse Iones censebant, nec Peloponnesibus de ipsorum coloniis consultandum; et quum in hoc contenderent Athenienses, libenter eis cessere Peloponneses: atque ita Samios et Chios et Lesbios ac ceteros insulanos, qui secum militabant, ad societatis foedus adsciverunt, data acceptaque fide cum iurjurando, se permanfuros in societate, nec ab ea defecturos. Hoc iur-

κατοικίσαι^α, τῆς αὐτοὶ ἐγκρατεές ἔσαν·
τὴν δὲ Ἰωνὴν ἀφεῖναι τοῖσι βαρβάροισι.
ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἐωϋ-
τὲς τε ἰώνων προκατῆσθαι, Φρυγέοντας
τὸν πάντα χρόνον· καὶ ἐωϋτῶν μὴ προ-
κατημένων, Ἴωνας ὑδεμῖν ἐλπίδα ἔχον
χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλά-
ξιν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν
τοῖσι ἐν τέλεσι ἐδόκεε^β τῶν μηδισάντων
ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξα-
ναστήσαντας, δῆναι τὴν χώραν Ἰωσι ἐνοι-
κῆσαι· Ἀθηναίοισι δὲ ἔκ ἐδόκεε ἀρχὴν,
Ἰωνὴν γενέσθαι ἀνάστατον, ὃδὲ Πελοπον-
νησίοισι περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων
βυλεύειν. ἀνιτεινόντων δὲ τεττέων, προ-
θύμως εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι· καὶ ἔτω
δὴ Σαμίς τε καὶ Χίος καὶ Λεσβίς, καὶ
τὲς ἄλλες νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρα-
τευόμενοι τοῖσι Ἑλλησι, ἐς τὸ συμμα-
χικὸν ἐποίησαντο, πίστι καταλαβόντες^γ
καὶ ὀρκίοισι, ἐμμένειν τε καὶ μὴ ἀπο-

^α κατοικῆσαι. ^β τέλεσι ἴσοι ἰδούαι. ^γ πίστι τε καταλα-
βόντες.

σήσεσθαι. τέττες δὲ καταλαβόντες ὄρκι-
οῖσι, ἔπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες. ἔτι
γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένας εὐρήσειν. ἔτοσ
μὲν δὴ ἐπ' Ἑλλησπόντῃ ἔπλεον.

ρς'. Τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων,
εἰς τὰ ἄκρα τῆς Μυκάλης κατειληθέν-
των, ἑόντων ὃ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ εἰς
Σάρδεις· πορευομένων δὲ κατ' ὁδόν, Μα-
σίσης ὁ Δαρεῖς παρατυχὼν τῷ πάθει
τῷ γεγονότι, τὸν στρατηγὸν Ἀρταύνην
ἔλεγε πολλά τε καὶ κακὰ, ἀλλὰ τε
καὶ γυναικὸς κακίῳ Φᾶς αὐτὸν εἶναι,
τοιαῦτα στρατηγήσαντα· καὶ ἄξιον εἶναι
παντὸς κακῶ, τὸν βασιλῆος οἶκον κακώ-
σαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρσησι, γυναικὸς
κακίῳ ἀκῶσαι, δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ δὲ,
ἐπεὶ πολλὰ ἤκασε, δεινὰ ποιούμενος^d,
σπᾶται ἐπὶ τὸν Μασίσην τὸν ἀκινάκῃα,
ἀποκτεῖναι θέλων. καὶ μιν ἐπιθέοντα
Φθᾶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλεω, ἀνὴρ Ἀ-
λικαρνησεὺς, ὅπιαδε ἔσεώς αὐτῷ Ἀρ-

^d ποιούμενος.

jurando perfecto, ad pontes solvendos navigaverunt, rati adhuc illos intentos se esse inventuros. Et quidem in Hellespontum navigabant.

106. Ii vero barbari qui effugerant, quum ad cacumina Mycales venissent, non ita multi se Sardes recipiebant. Qui dum iter faciunt, Masistes Darii filius, qui pugnae male gestae adfuerat, conviciari praefecto Artayntae cum aliis multis probris; tum vero dicere, illum muliere esse ignaviorem, qui ita ducis munere fuisset functus, dignumque omni malo esse qui de regia domo male meritus esset. Apud Persas autem summo opprobrio datur, audire se muliere esse ignaviorem. Artayntes igitur, ubi multa audiit, indigne ferens, acinacem in Masistem stringit, interficiendi avidus. quem irruentem praeveniens Xenagoras Praxilai filius, vir Halicarnassensis, ut stabat a tergo Artayntae,

hominem medium rapit, sublatumque humi allidit. intereaque satellites Masistis adfuere. Eo facto Xenagoras et ipse Masistis gratiam meruit, et Xerxis, cujus fratrem servasset, ita ut ab eo ob hanc rem totius Ciliciae praefectura donatus sit. Nihil hoc amplius inter viam barbari egerunt, Sardesque pervenerunt, ubi rex erat ex eo tempore, quo Athenis proelio navali male gesto, illuc profugerat.

107. Sardibus autem tunc agens, adamabat uxorem Masistis, quae et ipsa illic erat. ea quum potiri non posset, neque donis missitandis, neque vim afferre vellet, fratris Masistis respectu: quae res et mulierem retinebat, probe gnaram non se coactum iri vi. ibi Xerxes ceteris pro-

ταῦντεω, ἀρπάζει μέσον· καὶ ἐξάρας, παίει ἐς τὴν γῆν. καὶ ἐν τῷ οἱ δορυφόροι Μασίτew προέβησαν. ὁ δὲ Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο, χάριτα αὐτῷ τε Μασίτew τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκείνῃ· καὶ διὰ τῷ τὸ ἔργον Ξειναγόρης πάσης ἤρξε Κιλικίης, δόντος βασιλῆος. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων βαρβάρων^e, οὐδὲν ἔτι πλέον ἐγένετο τεττέων^f, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἐὼν βασιλεὺς ἐξ ἐκείνῃ τῷ χρόνῳ, ἐπεὶ τε ἐξ Ἀθηναίων προσπταίσας τῇ ναυμαχίῃ, φυγὼν ἀπίκετο.

ρζ'. Τότε δὲ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρξ, ἦρα τῆς Μασίτew γυναικὸς, ἐύσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα· ὡς δὲ οἱ προσπέμτοντι ἐκ ἐδύνατο καλεργασθῆναι, οὐδὲ βίην προσ-
εφέρετο, προμηθεύμενος τὸν ἀδελφεὸν
Μασίτην· (τῷτὸ δὲ τῷ ἔχε καὶ τὴν
γυναικᾶ· εὐ τε γὰρ ἐπίστατο βίης ὁ τευ-

^e Haec vox βαρβάρων non est in MS. ^f Etiam haec vox τεττέων abest ab MS.

ζομένη) ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης ἐργόμενος τῶν ἄλλων, πρήσσει τὸν γάμον τῆτον τῷ παιδὶ τῷ ἐωϋτῷ Δαρείῳ θυγατέρα τῆς γυναικὸς ταύτης καὶ Μασίσειω· δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψουσαι ἢ ταῦτα ποιήσῃ. ἀρμόσας δέ, καὶ τὰ νομιζόμενα ποιήσας, ἀπήλαυνε ἐς Σῶσα· ἐπεὶ δὲ ἐκείσε ἀπίκετο, καὶ ἡγάγετο ἐς ἐωϋτῷ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, ὅτῳ δὴ τῆς Μασίσειω μὲν γυναικὸς ἐπέπαυτο· ὁ δέ, διαμειψάμενος, ἦρα τε καὶ ἐτύγχανε τῆς Δαρείας μὲν γυναικὸς, Μασίσειω δὲ θυγατρός· ὄνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ ἦν Ἀρταῦντη.

ρή. Χρόνου δὲ προϊόντος, ἀνάπυστα γίνεται τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφίνασα Ἀμητρὶς ἢ Ξέρξεω γυνὴ Φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον κὴ θέης ἄξιον, διδοῖ Ξέρξη. ὁ δέ, ἡσθεὶς, περιβάλλεται τε καὶ ἔρχεται παρὰ τὴν Ἀρταῦντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ, ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτῆσαι

hibitus, huc evasit, ut filio suo Dario in matrimonium daret filiam hujus mulieris ac Masistis; existimans, si hoc fecisset, commodius se illa potiturum. Contracto matrimonio, aliisque ex consuetudine celebratis, Susa profectus est. eo postquam pervenit, et uxorem Dario domum duxit, ita demum ab uxoris Masistis amore cessavit; sed mutato amore ambiit et potitus fuit Darii quidem sui uxore, sed Masistae filia, cui nomen erat Artayntae.

108. Qua quum potiretur, processu temporis res patefacta est, hunc in modum: Amestris uxor Xerxis, amiculum quod ipsa texuerat, grande atque variegatum, et spectatu dignum, viro donavit. Quo ille delectatus atque amictus, ad Artayntam se confert: atque ubi se oblectavit cum ea, jussit a se petere mulierem quae optaret sibi fieri pro bene de

ipso meritis. omnia enim quae peteret, impetraturam. Ad hoc illa respondens, (debebatur enim toti familiae infortunium) ‘Dabisne, inquit, mihi quicquid a te petiero?’ Xerxes, omnia alia potius eam petituram ratus, cum jurejurando promisit. Qui postquam juravit, mulier intrepide amiculum poposcit. Xerxes enimvero recusare, non ob aliud quam quod vereretur Amestrin, ne sic illa rem quae agebatur, jampridem suspicata, deprehenderet: sed offerre ei et urbes, et immensam vim auri, et copias militum, quibus nemo praeter illam esset imperaturus. Eximium autem donum est apud Persas, exercitu donari. Verum quum non posset persuadere mulieri, amiculum dedit. Quo dono illa supra modum laeta, eo gestando gestiebat.

109. Amestris ubi mulierem habere amiculum scivit, et rem gestam, non in puellam concepit odium, sed in illius ma-

τι βέλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐ-
τῷ ὑπεργημένων. πάντα γὰρ τεύξεσθαι
αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς γὰρ ἔδεε πα-
νοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε· Ξέρ-
ξης, ‘ Δώσεις μοι τὸ ἂν σε αἰτήσω;’ ὁ
δὲ, πᾶν μᾶλλον δοκέων ἐκείνην αἰτῇ-
σαι, ὑπὸ χνέετο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ, ὡς
ὤμοσε, ἀδεῶς αἰτέει τὸ Φᾶρος. Ξέρξης
δὲ, παντοῖος ἐγένετο, ὃ βυλόμενος δῆναι
κατ’ ἄλλο μὲν ἔδεν, φοβεόμενος δὲ Α-
μησριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζέσῃ τὰ
γινόμενα, ἔτῳ ἐπευρεθῇ πρήσων. ἀλλὰ
πόλις τε ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἀπλετον,
καὶ στρατὸν τῷ ἐμελλε εἰδείς ἄρξειν ἀλλ’
ἢ ἐκείνη· (Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ στρατὸς
δῶρον) ἀλλ’ ὃ γὰρ ἐπειθε. διδοῖ τὸ Φᾶ-
ρος. ἡ δὲ, περιχαρὴς ἔβουσα τῷ δώρῳ,
ἐφόρεέ τε καὶ ἠγάλλετο.

ρθ’. Καὶ ἡ Αμησρις πυνθάνεται μιν
ἔχουσαν. μαθῶσα δὲ τὸ ποιεύμενον, τῇ μὲν
γυναικὶ ταύτῃ ὃν ἔχε ἐγκοῖον· ἡ δὲ, ἐλ-

8 ἴται.

πίτρυσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι αἰτίην,
 καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ Μασίτσει
 γυναικὶ ἐβόλευε ὄλεθρον. φυλάσσασα δὲ
 τὸν ἄνδρα τὸν ἐωϋτῆς Ξέρξην βασιλῆϊον
 δεῖπνον προτιθέμενον· τῷτο δὲ τὸ δεῖπνον
 παρασκευάζει· ἅπαξ τῷ ἐνιαυτῷ, ἡμέρην
 τῇ ἐγένετο βασιλεύς. ὄνομα δὲ τῷ δεῖπνῳ
 τῷτω, Περσις μὲν, τυκία· καὶ δὲ τὴν
 Ἑλλήνων γλῶσσαν, τέλειον. τότε καὶ
 τὴν κεφαλὴν σμᾶται μῦνον βασιλεὺς, καὶ
 Πέρσας^α δωρέεται. ταύτην δὲ τὴν ἡμέ-
 ρην φυλάσσασα ἡ Αμηςρις, χρήζει τοῦ
 Ξέρξεω, δοθῆναί οἱ τὴν Μασίτσει γυναῖ-
 κα. ὁ δὲ δεινὸν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο,
 τῷτο μὲν, ἀδελφεῷ γυναῖκα παραδῆναι,
 τῷτο δὲ, ἀναιτίην ἔδσαν τῷ πράγματι
 τῷτω. συνῆκε γὰρ τῷ εἵνεκεν ἐδέετο.

ρί. Τέλος μέντοι, ἐκείνης τε λιπαρέε-
 σης, καὶ ὑπὸ τῷ νόμῳ ἐξεργόμενος, (ὅτι
 ἀτυχῆσαι τὸν χρήζοντα, ὅ σφι δυνατόν
 ἐστι βασιλῆϊς δεῖπνον προκειμένον) κάρτα

^α Πέρσαις.

trem, penes quam culpam et quam hujus rei autorem esse credebat, exitium machinatur. Observato itaque tempore quo vir suus Xerxes regalem instrueret coenam, quae coena semel quotannis eo die quo rex creatus est instruebatur: (coenae nomen Persice Τύετα, Graece τέλειον, id est, perfecta: in qua rex solum caput ornatur, Persasque strenis donat) hoc die observato Amestris a Xerxe petiit, ut se Masistae uxore donaret. Xerxes id indignum factu nefariumque arbitrari, uxorem germani dono dari, eamque insontem negotii illius cujus causa uxor sua eam flagitaret.

110. Tandem hujus precibus evictus, et instituto, quo nefas est regia coenā proposita orantem non exorare, invitus admodum annuit: tradensque uxori, ac

jubens facere quod liberet, germano ad
 se arcessito, ita inquit, ‘Masista, tu Darii
 ‘ filius es, idemque mihi frater, praeterea
 ‘ vir eximius: tamen istam mulierem, cum
 ‘ qua nunc domum communicas, noli
 ‘ habere: in cuius locum do tibi filiam
 ‘ meam, cum qua domum communices.
 ‘ Istam autem quam in matrimonio ha-
 ‘ bes (non enim mihi videtur habenda)
 ‘ missam facias.’ His verbis stupefactus
 Masistes, ‘Domine, inquit, quam tu me-
 ‘ cum orationem habes importunam: qui
 ‘ uxorem, ex qua liberi mihi sunt ado-
 ‘ lescentes tres, et filiae, (quarum unam
 ‘ tu filio tuo duxisti uxorem) jubes me
 ‘ relinquere, quae mihi est ex animi mei
 ‘ sententia, ut filiam tuam in matrimonio
 ‘ ducam? Equidem, rex, etsi magni facio
 ‘ me dignari conjugio filiae tuae, tamen

δὴ ἀέκων καλανεύει. καὶ παραδὸς, ποιεῖ
 τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βέλεια·
 ὁ δὲ, μεταπεμφόμενος τὸν ἀδελφεόν, λέ-
 γει τάδε, ‘ Μασίσα σὺ εἰς Δαρεῖς τε
 ‘ παῖς, καὶ ἐμὸς ἀδελφεός· πρὸς ὃ ἔτι τέ-
 ‘ τοισι, καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὲ
 ‘ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις, μὴ συνοίκεε·
 ‘ ἀλλὰ τοι ἀντ’ αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγα-
 ‘ τέρα τὴν ἐμήν. ταύτῃ συνοίκεε. τὴν δὲ
 νῦν ἔχεις (ὃ γὰρ δοκέει ἐμοὶ) μὴ ἔχε γυ-
 ναικα. ὁ δὲ Μασίσης ἀποθωυμάσας τὰ
 λεγόμενα, λέγει τάδε, ‘ Ω δέσποια, τίνα
 ‘ μοι λόγον λέγεις ἄχρησον, κελεύων μοι
 ‘ γυναικα, ἐκ τῆς μοι παῖδες νεηνῖαι τε
 ‘ εἰσὶ τρεῖς, καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίην
 ‘ τῷ παιδὶ τῷ σεωυτῷ ἡγάγεο γυναικα·
 ‘ αὕτη τέ μοι καλὰ νόον τυγχάνει κάρτα
 ‘ ἔῃσα· ταύτην με κελεύεις μεθέλθαι, θυ-
 ‘ γατέρα τὴν σεωυτοῦ γῆμαι; ἐγὼ δὲ,
 ‘ βασιλεῦ, μεγάλα μὲν ποιεῦμαι, ἀξιεύ-
 ‘ μενος θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μὲν τοι

‘ τρεῖν ἑδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιά
 ‘ πρήγμαλος τοῖσδε δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε
 ‘ σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ
 ‘ ἑδὲν ἦσσω, ἐμέ τε ἕα γυναικὶ τῇ ἐμῇ
 ‘ συνοικήειν. ὁ μὲν δὴ τοῖστοισι ἀμείβεται.
 Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε, ‘ Οὕτω
 ‘ δὴ τοι Μασίσα πέπρηκται. ἔτε γὰρ ἂν
 ‘ τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, ἔτε
 ‘ ἐκείνη ἔτι^β πλεῦνα χρόνον συνοικήσεις·
 ὡς μάθης τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δὲ, ὡς
 ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε, ἐχώρει ἔξω,
 ‘ Δέσποια, ἃ δὴ καὶ με ἀπώλεσας.

ριά. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ διὰ μέσων χρόνῳ
 ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ
 Ἀμηςρις μεταπεμφαμένη τῆς δορυφόρου
 τῆς Ξέρξεω, διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα
 τὴν Μασίσει· τῆς τε μαζῆς ἀποταμῶ-
 σα, κυσὶ προέβαλε· καὶ ῥίνα, καὶ ὦτα, καὶ
 χεῖλα, καὶ γλῶσσαν ἐκταμῶσα, ἐς οἶκόν
 μιν ἀποπέμπει διαλελυμασμένην.

ριβ. Ὁ δὲ Μασίσης, ἑδὲν καὶ ἀκηκῶς

^β Vocula ἔτι, non est in MS.

' neutrum istorum faciam. tu vero, qui
 ' nequaquam necesse habes, noli ad hoc
 ' rei me cogere. alius non inferior me
 ' existet maritus filiae tuae: sine me meae
 ' uxoris consuetudine frui.' Haec ille
 quum respondisset, percitus ira Xerxes,
 ' Atqui, inquit, ita tecum, Masista, age-
 ' tur, ut neque jam tibi filiam meam
 ' nuptum dem, neque tu consuetudine
 ' tuae diutius fruaris: ut discas accipere
 ' oblata.' Masistes his auditis, exiit, hac-
 tenus loquutus, ' Domine, nondum me
 ' interemisti.'

I I I. Hoc interim tempore dum
 Xerxes cum fratre colloquitur, Amestris
 accitis satellitibus Xerxis, uxorem Masis-
 tae excarnificat, mammas praecidit, eas-
 que canibus objicit: praecidit nares, au-
 res, labra, linguam: atque ita excarnifi-
 catam remittit domum.

I I 2. Harum rerum quum nihil au-

236 CALLIOPE. IX.

diffet Masistes, metuens tamen aliquid sibi esse mali, cursu se domum proripiebat. ubi vero mutilatam uxorem vidit, confestim inito cum liberis consilio, abiit Bactra cum illis et aliis quibusdam, tanquam praefecturam Bactriam ad defectionem inducturus, et plurimum mali regi factururus. Quod et contigisset (ut mihi videtur) si occupasset ad Bactrios et ad Sacas ascendere. etenim praeses erat Bactriorum, a provincialibusque diligebatur. Sed enim haec eum perpetraturum Xerxes audiens, missis adversus hominem copiis, et ipsum et liberos et copias in itinere trucidavit. De amore Xerxis et nece Masistae haec haftenus.

113. Graeci a Mycale profecti Hellespontum versus, primum circa Lecton stationem habuerunt, a ventis intercepti.

τρετέων, ἐλπόμενος δέ τί οἱ κακὸν εἶναι,
ἐσπίπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία· ἰδὼν δὲ διε-
φθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ
ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ, ἐ-
πορεύετο ἐς Βάκτρα σύν τε τοῖσι ἐωϋτῆ υἱ-
οῖσι, καὶ δὴ καὶ τισὶ καὶ ἄλλοισι, ὥς ἀποσῆσων
νομὸν τὸν Βάκτριον, καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα
κακῶν βασιλῆα. τὰ περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς
ἐμοὶ δοκέει, εἴ περ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς
Βακτρίους, καὶ τῆς Σάκας· καὶ γὰρ ἐσερ-
γὸν τέ μιν, καὶ ἦν ὑπαρχὸς τῶν Βακτριῶν.
ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα ἐκεί-
νον πρήσονται, πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρα-
τιήν, ἐν τῇ ὁδῷ κατέκλεινεν αὐτόν τε ἐκεί-
νον καὶ τῆς παῖδας αὐτῆς, καὶ τὴν στρατιήν
τὴν ἐκείνη. κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρ-
ξεω, καὶ τὸν Μασίξεω θάνατον, τοσαῦτα
ἐγένετο.

ριγ'. Οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης ὀρμηθέντες
Ἕλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντῃ, πρῶτον μὲν
περὶ Λεκτὸν ὥρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπο-

λαμφθέντες· ἐνθεῦτεν δὲ ἀπὶ κοῖλον ἐς Αἶον, καὶ τὰς γεφύρας εὖρον διαλελυμένας, τὰς ἐδόκεον εὐρήσειν ἔτι ἐντέλειάμενας· καὶ τρυτέων ἕκ ἡκιστα ἕνεκα ἐς τὸν Ἑλλησποῖον ἀπὶ κοῖλο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδα Πελοποννησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα· Αθηναίοισι δὲ, καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ, αὐτῷ ὑπομείναντας, πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον. Αθηναῖοι δὲ, ἐκ τῆς Αἰόδος διαβάντες ἐς τὴν Χερσόνησον, Σησὸν ἐπολιόρχεον.

ριδ'. Ες δὲ τὴν Σησὸν ταύτην, ὡς εἶναι τοῦ ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτης, συνῆλθον, ὡς ἡκιστα παρεῖναι τὰς Ἑλληνας ἐς τὸν Ἑλλησποῖον, ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιουκίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρδίας πόλιος, Οἰύδαζος, ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυρέων ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικώς. ἔχον δὲ ταύτην ἐπιχώριοι Αἰόλεις, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν

inde Abydum tenuerunt: et quum pontes, quorum praecipue causa illuc ierant, credentes se adhuc eos intentos esse inventuros, reperissent solutos, deliberabant. Leutychidi et qui cum eo erant Lacedaemoniis, videbatur in Graeciam redeundum: Atheniensibus autem et eorum duci Xanthippo, illic manendum, ut Chersonesum tentarent. Itaque illi quidem abire: Athenienses autem Abydo in Chersonesum trajicientes, Sestum obsidebant.

114. Huc, postquam auditum est Graecos in Hellesponto adesse, tanquam ad omnium ejus tractus munimentum validissimum, convenere cum alii ex aliis circa locis, quae incolebantur, tum ex Cardia urbe Oeobazus, vir Persa, qui arma e pontibus illuc comportaverat. Tenebant autem id oppidum indigenae Aeolenses, junctis Persis pariter et mag-

na sociorum frequentia.

115. Tyrannidem illius praefecturae obtinebat Xerxis praetor Artayctes, vir ille quidem Persa, sed dirus tamen et facinorosus, qui et Xerxem Athenas tendentem circumvenit, subreptis Protefilai Iphiclo geniti ex Elaeunte pecuniis. Et enim est in Elaeunte Chersonesi sepulcrum Protefilai, et ei fanum circumjectum, ubi inerat ingens vis pecuniae, nec non phialae aurcae argenteaeque, et aes, et vestis, aliaque donaria, quae Artayctes rege donante compilavit, his verbis eum circumveniens, ‘ Here, est hoc in loco
 ‘ domus viri Gracci, qui cum militum
 ‘ copiis terram tuam adortus, meritis
 ‘ morte poenas dedit: ejus mihi domum
 ‘ dato, ut discant alii non militare adversus
 ‘ regionem tuam.’ Haec dicendo facile erat persuasurus Xerxi ut largiretur sibi domum ejus viri, de quo nihil suspi-

ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος.

ριέ. Ετυράννευε δὲ τέττα τῷ νομῷ Ξέρ-
 ξεω ὑπαρχος Αρταύκτης, ἀνὴρ μὲν Πέρ-
 σης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος· ὃς καὶ βασι-
 λῆα ἐλαύνοντα ἐπ' Αθήνας ἐξηπάτησε,
 τὰ Πρωτεσίλεω τῷ Ιφίκλῳ χρήματα ἐξ
 Ελαιῶντος^c ὑφελθόμενος. ἐν γὰρ Ελαιῶντι
 τῆς Χέρσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλεω τάφος
 τε, καὶ τέμενος περὶ αὐτὸν, ἔνθα ἦν
 χρήματα πολλὰ, καὶ Φιάλαι χρύσειαι
 καὶ ἀργύραι, καὶ χαλκός, καὶ ἑοδῆς,
 καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Αρταύκτης
 ἐσύλησε, βασιλῆος δόντος. λέγων δὲ τοιά-
 δε, Ξέρξεα διεβάλετο, ' Δέσποτα, ἔστι
 ' οἶκος ἀνδρὸς Ἑλλήνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ
 ' γῆν σὴν στρατευσάμενος^d, δίκης κυρή-
 ' σας, ἀπέθανε· τέττα μοι δὸς τὸν οἶκον,
 ' ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν μὴ
 ' στρατεύεσθαι.' ταῦτα λέγων, εὐπετέως
 ἔμελλε ἀναπείσειν Ξέρξεα δοῦναι ἀνδρὸς
 οἶκον, οὐδὲν ὑποτοπηθέντα τῶν ἐκεῖνος

^c Ελεῖντος et Ελεῖντι et Ελεῖντα. ^d στρατευόμενος.

ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλῆος στρα-
τεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε, νοέων τοι-
άδε· τὴν Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἐωϋτῶν
Πέρσαι εἶναι, καὶ τῷ αἰεὶ βασιλεύοντος.
ἐπεὶ δὲ ἐδόθη τὰ χρήματα, ἐξ Ελαιῶν-
τος ἐς Σησὸν ἐξεφόρησε, καὶ τέμενος ἔ-
σπειρε, καὶ ἐνέμετο· αὐτός τε ὅκως ἀπί-
κοιτο ἐς Ελαιῶνλα, ἐν τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ
ἐμίσγειο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ Ἀ-
θηναίων, ὅτε παρεσκευασμένος ἐς πολι-
ορκίην, ὅτε προσδεχόμενος τῆς Ἑλληνας
ἀφύκτως δέ κως αὐτῷ ἐπέπεσον.

ρις'. Ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισι σφι
Φθινόπωρον ἐπεγένετο, καὶ ἦχαλον οἱ
Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς ἐωϋτῶν ἀποδημέ-
οντες, καὶ ὃ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖ-
χος, ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅκως
ἀπαγάγοιεν^ε σφέας ὀπίσω. οἱ δὲ ὅκ' ἔφα-
σαν, πρὶν ἢ ἐξέλωσι, ἢ τὸ Ἀθηναίων
κοινὸν σφέας μεταπέμψηται. ὅτω δὲ ἔ-
σεργον τὰ παρεόντα.

cabatur eorum quae iste statueret. Enimvero dicebat Artayctes Protefilaum in terram regis militasse, quod videlicet Persae omnem Asiam suam esse arbitrabantur, et ejus semper qui potitur regno. Hic, postquam pecuniis ab rege donatus est, eas ab Elaeunte Seston exportavit, fanumque sevit et coluit: et quoties Elaeuntem pergebat, in penetrali cum mulieribus concumbebat. Tunc autem ab Atheniensibus obsidebatur, neque paratus ad obsidionem, neque expectans Graecos qui ex improvise illum invaserunt.

116. Illi, posteaquam obsidione advenerat autumnus, tum et gravari peregrinam a patria expeditionem, et quoniam castellum expugnare non poterant, orare duces suos ut se illinc reducerent. Duces negare se prius id facturos quam aut castellum expugnassent, aut ipsos respublica Atheniensium arcessivisset: ita illi praesentem rerum statum boni consulebant.

144 CALLIOPE. IX.

117. At ii qui cum Artaycte intra muros erant, in omnem adducti calamitatem, adeo ut funibus lectorum elixis vescerentur; ubi jam ne hos quidem habebant, ita sub noctem capefferunt fugam cum alii Persae, tum Artayctes et Oeobazus, delapsi ab tergo castelli, quod praecipue destitutum ab hostibus erat. Postquam illuxit, Chersonesitae e turribus rem indicavere Atheniensibus, portasque patefecere, quorum plerisque fugientes Persas persequentibus, alii urbem tenuere.

118. Oeobazum in Thraciam fuga elapsum, Thraces Apsinthii exceptum, Pleistoro indigenae deo, ritu suo immolaverunt; ceterum ejus comites aliter interfecerunt. Artayctes autem cum suis inita posterius fuga, quum pauci deprehenderentur supra Caprae fluentia, quum

ριζ'. Οἱ δ' ἐν τῷ τείχεϊ ἀμφὶ τὸν
 Ἀρταῦκτα^f ἐς πᾶν ἤδη κακῶς ἀπυγμέ-
 νοι ἔσαν ἔτῳ, ὥστε τὰς τόνους ἔχοντες
 τῶν κλινέων, ἐσιτέοντο. ἐπεὶ τε δὲ ὁδὲ
 ταῦτα ἔτι ἔχον, ἔτῳ δὴ ὑπὸ νύκτα οἴ-
 χονται ἀποδράντες οἱ τε Πέρσαι, καὶ
 ὁ Ἀρταῦκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὅππῃδε
 τῷ τείχεος καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότα-
 τον πολεμίων. ὥς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, οἱ
 Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσήμη-
 ναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονός, καὶ τὰς
 πύλας ἀνοίξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῖνες
 ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν πόλιν ἔχον.

ριή'. Οἰόβαζον μὲν νυν ἐκφεύγοντα ἐς
 τὴν Θρηίκην, Θρηήικες Ἀψίνθιοι λαβόν-
 τες, ἔθυσαν Πλεισώρῳ ἐπιχωρίῳ θεῷ,
 τρόπῳ τῷ σφετέρῳ· τὰς δὲ μετ' ἐκείνους,
 ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν
 Ἀρταῦκτην, ὕστεροι ὀρμηθέντες φεύγειν,
 ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγοι ἔόντες ὑπὲρ
 Αἰγὸς ποταμῶν^g, ἀλεζόμενοι χρόνον ἐπὶ

^f Hac tres voces ἀμφὶ τὸν Ἀρταῦκτα non sunt in MS.
^g ποταμῶ.

συχνόν, οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ, ζῶντες
ἐλάμφθησαν. καὶ συνδήσαντές σφεας οἱ
Ἕλληνες, ἦγον ἐς Σησόον· μετ' αὐτέων
δὲ καὶ Ἀρταῦκτην δεδεμένον, αὐτόν τε καὶ
τὸν παῖδα αὐτῆς.

ριβ'. Καί τεω τῶν Φυλασόνων λέ-
γεται ὑπὸ Χερσονησιωτέων ταρίχης ὀπ-
τῶντι, τέρας γενέσθαι τοιόνδε· οἱ τάρι-
χοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε
καὶ ἔσπαιρον, ὅπως περ ἰχθύες νεάλω-
τοι. καὶ οἱ μὲν, περιχυθέντες, ἐθωῦμα-
ζον. ὁ δὲ Ἀρταῦκτης ὡς εἶδε τὸ τέρας,
καλέσας τὸν ὀπτῶντα τῆς ταρίχης, ἔφη,
‘Ξεῖνε Αθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας
‘τῆτο. ὃ γάρ σοι πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ ση-
‘μαίνει ὁ ἐν Ελαιῶντι Πρωτεσίλεως,
‘ὅτι καὶ τεθνεὺς, καὶ τάριχος ἐὼν, δύ-
‘ναμιν πρὸς θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα
‘τίνεσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ τάδε ἐθέλω
‘ἐπιθεῖναι· ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν
‘ἔλαβον ἐκ τῆς ἰσθμῆς, ἑκατὸν τάλαντα κα-

perdiu sese defensassent, partim occubuerunt, partim vivi sunt capti. Quos Graeci alligatos Sestum duxerunt, interque eos Artayctem cum filio suo aequè ligatum.

119. Tunc uni eorum qui istos servabant fertur ab Chersonesitis, dum falsamenta torret, tale ostentum extitisse: falsamenta igni imposita resiluèrunt palpitaveruntque quemadmodum pisces recens capti. Qua de re quum circumfusi admirarentur, Artayctes ostentum ut vidit, accito viro qui falsamenta parabat, 'Hospes, inquit, Atheniensis, non est
' quod istud metuas ostentum; quod non
' tua causa effulsit, sed mihi Protesilaus
' qui est Elaeunte, signum dat, quanto-
' pere mortuus ac sale conditus, habeat
' a diis potestatem, eum, a quo injuriam
' accepit, puniendi. Nunc igitur ei prae-
' mia redemptionis ista tribuere in animo
' habeo: pro pecuniis quidem quas e tem-

248 CALLIOPE. IX.

‘ plo fustuli, huic deo centum talenta pen-
 ‘ dam: pro mea vero ipsius salute ac filii,
 ‘ ducenta talenta Atheniensibus.’ Haec
 pollicens Xanthippum Atheniensium du-
 cem non mitigavit, tum sua sponte ani-
 matum, tum ab Elaeusiis exoratum, quo
 Protefilaum ulciscerentur, ut hominem
 interimeret. Itaque adductum hunc in
 litus in quo Xerxes trajectum junxerat,
 (ut alii ajunt, in tumulum urbi Madyto
 imminentem) depacto humi affere suffix-
 erunt, filio ante patris oculos lapidibus
 obruto.

§ 20. His actis Athenienses in Grae-
 ciam remeaverunt, portantes tum alias
 pecunias, tum vero arma pontium, tan-
 quam apud templa reposituri. Nec aliud
 praeterea quippiam gestum est per eum
 annum.

§ 21. Hujus autem Artayctae, qui

‘ ταθεῖναι τῷ θεῷ· ἀντὶ δ’ ἐμεωῦτῃ καὶ
 ‘ τῇ παιδὸς, ἀποδώσω τάλαν’λα διηκόσια
 ‘ Ἀθηναίοισι περιγενόμενος.’ ταῦτα ὑπο-
 χόμενος, τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον ἐκ
 ἔπειθε. οἱ γὰρ Ελαίεσσι^β τῷ Πρωτεσι-
 λάῳ τιμωρέοντες, ἐδέοντό μιν καταχρη-
 σθῆναι, καὶ αὐτῇ τῇ στρατηγῇ ταύτῃ ὁ
 νόος ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν εἰς τὴν
 ἀκτὴν εἰς τὴν Ξέρξης ἔζευξε τὸν πόρον,
 (οἱ δὲ λέγῃσι, ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν ὑπὲρ
 Μαδύτης πόλεως) σανίδα προσπασα-
 λεύσαντες, ἀνεκρέμασαν· τὸν δὲ παῖδα
 ἐν ὀφθαλμοῖσι τῇ Ἀρταῦκτew κατελευ-
 σαν.

ρχ’. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον
 εἰς τὴν Ἑλλάδα, τά τε ἄλλα χρήματα
 ἄγοντες, καὶ δὴ καὶ τὰ ὄπλα τῶν γε-
 φυρέων, ὡς ἀναθήσοντες εἰς ἱρά· καὶ κατὰ
 τὸ ἔτος τῷτο, ὕδεν ἔτι πλέον τρυτέων
 ἐγένετο.

ρχά’. Τῷτο δὲ τῇ Ἀρταῦκτew τῇ α’.

^β Ελαίεσσι.

νακρεμασθέντος προπάτωρ Ἀρτεμβάρης
 ἐστὶ, ὃ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος λόγον, τὸν
 ἐκεῖνοι ὑπολαβόντες, Κύρῳ προσήνεικαν,
 λέγοντάς τ' αὖτε, 'Επεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡ-
 ' γεμονίην δίδοι, ἀνδρῶν δὲ σοὶ Κῦρε, κα-
 ' τελῶν Ἀσυσάγεια, Φέρε, γῆν γὰρ ἐκτῆ-
 ' μεθα ὀλίγην, καὶ ταύτην τρηχέην, με-
 ' τανασάντες ἐκ ταύτης ἄλλην ἔχωμεν
 ' ἀμείνω· εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀσυγεί-
 ' τνες, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκαστέρῳ τῶν
 ' μίην χόντες πλέοσι ἐσόμεθα θωῦμασ-
 ' τερρι. εἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἄνδρας τοι-
 ' αῦτα ποίειν. κότε γὰρ δὴ καὶ παρέξει
 ' κάλλιον, ἢ ὅτε γε ἀνθρώπων τε πολ-
 ' λῶν ἄρχομεν, πάσης τε τῆς Ἀσιῆς;
 Κῦρος δὲ ταῦτα ἀκέσας, καὶ ὃ θωῦμά-
 σας τὸν λόγον, ἐκέλευε ποίειν ταῦτα.
 ἔτω δὲ αὐτοῖσι παρήνεε κελεύων παρα-
 σκευάζεσθαι ὥς ἐκέτι ἄρζοντας, ἀλλ'
 ἀρζομένους· φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν
 χώρων μαλακὸς γίνεσθαι, ὃ γάρ τοι τῆς

suspensus est, avus paternus fuit Artemba-
 res, qui orationem quandam habuit apud
 Persas, quam excipientes Persae, ad Cy-
 rum detulerunt in haec verba, ‘ Quan-
 ‘ doquidem Persis Jupiter principatum
 ‘ dedit, et ex viris tibi Cyre, Astyage de-
 ‘ jecto, agedum demigrantes ex hac re-
 ‘ gione, quam exiguam habemus et as-
 ‘ peram, obtineamus meliorem aliam.
 ‘ Multae sunt nobis confines, multae lon-
 ‘ ginae: quarum unam incolentes, effi-
 ‘ ciemur pluribus admirabiliores. Decet
 ‘ autem hoc eos viros facere qui imperant.
 ‘ nam quando facultas nobis praestabitur
 ‘ melior, quam dum multorum hominum
 ‘ imperium habemus, et universae Asiae?’
 Hac oratione audita, Cyrus haudqua-
 quam admiratus, jussit eos illud facere:
 sed ita ut jubendo admoneret, se posthac
 praepararent non ad imperandum aliis
 amplius, sed aliis parendum. natura enim

252 CALLIOPE. IX.

comparatum esse, ut e mollibus regionibus molles viri existant, neve ex eadem terra admirandae fruges et egregii bello viri gignantur. Hac Cyri sententia Persae superati, discefferunt suam damnantes: praeoptaruntque exile solum incolentes, imperare aliis, quam campestre colentes, aliis servire.

CALLIOPE,
SIVE
NONI LIBRORUM HERODOTA
FINIS.

αὐτῆς γῆς εἶναι, καρπὸν τε θωῦμασόν
 Φύειν, καὶ ἄνδρας ἀγαθὸς τὰ πολέμια.
 ὥς τε συγγινόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀπο-
 ράντες, ἐσσωθέντες τῇ γνώμῃ πρὸς Κύρῳ.
 ἄρχειν τε εἶλοντο, λυπρὴν οἰκέοντες,
 μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπείροντες, ἄλλοισι
 δαλεύειν.

ΤΟ ΤΗΣ
 ΚΑΛΔΙΟΠΗΣ,
 ἢ
 ΤΟΥ ΕΝΝΑΤΟΥ ΤΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ,
 ΤΕΛΟΣ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

ΟΜΗΡΟΥ

ΓΕΝΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΤΗΣ.

Ε Ξ Η Γ Η Σ Ι Σ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ

Ο Μ Η Ρ Ο Υ

ΓΕΝΕΣΙΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΤΗΣ.

ἩΡΟΔΟΤΟΣ ὁ Ἀλικαρνασσεύς περὶ Ὀμήρου γενέσιος καὶ ἡλικίης καὶ βιοτῆς τὰδε ἰσόρηκε, ζητήσας ἐπέξελθεῖν εἰς τὸ ἀτρεκέστατον. ἐπεὶ γὰρ ἡ πάλας Αἰολῶτις Κύμη ἐκτίξῃο, συνηλθον ἐν ταυτῷ παντοδαπὰ ἔθνεα Ἑλληνικά, καὶ δὴ καὶ ἐκ Μαγνησίας, ἄλλοι τέτινες, καὶ Μελάνωπος ὁ Ἰθαγενέος τῷ Κρίθωνος, ὃ πολύφορτος^α, ἀλλὰ βραχέα τῷ βίῃ ἔχων. οὗτος δὲ ὁ Μελάνωπος ἔγημεν ἐν τῇ Κύμῃ τὴν θυγατέρα Ομύρητος, καὶ αὐτῷ γένεσθαι ἐκ κοίτης θῆλυ τέκνον, ᾧ ὄνομα τίθεισθαι Κριθῆς. καὶ αὐτὸς μὲν ὁ Μελάνωπος καὶ ἡ γυνὴ αὐτῷ ἐτελεύτησαν τὸν βίον· τὴν δὲ θυγατέρα ἐπιτρέπει ἀνδρὶ ᾧ ἐχρῆτο μάλισα, Κλεάνακι τῷ Ἀργεῖῳ.

β'. Χρόνῳ δὲ προϊόντος, συνέβη τὴν παῖδα μιγῆσαν ἀνδρὶ λαθραίως, ἐν γαστρὶ χεῖν. τὰ μὲν ἔν πρῶτα ἐλάνθανεν. ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο ὁ Κλεάναξ, ἤχθετο τῇ συμφορῇ, καὶ καλεσάμενος τὴν Κριθῆϊδα χωρὶς πάντων, ἐν αἰτῇ μεγάλη εἶχεν, ἐπιλεγόμενος τὴν αἰχύνῃ τὴν πρὸς τὴς πολίτας, προβυλεύεισθαι δὲ περὶ^β αὐτῆς τὰ-

^α MS. Ox. πολύφορτα. ^β Pal. ἔν περὶ.

E N A R R A T I O

D E

H O M E R I

G E N E R E E T V I T A.

HERODOTUS Halicarnassæus de natalibus, ætate atque vita Homeri ista in historiam contulit, conatus quam verissime referre. Quum enim illa quondam Aeolum civitas Cyme conderetur, eodem cum aliae omnis Graeci generis gentes confluerunt, tum e Magnesia et alii, et inter hos Melanopus Ithagene Crithonis filio genitus, homo fortunæ non perinde amplae, sed arctæ et expeditæ. Hic Melanopus in ista Cyme Omyretis filiam duxit uxorem; procreavitque inde femineam prolem, cui nomen indidit Critheidem. Et ipse Melanopus quidem una cum uxore vita functus est, commissâ interim filia Cleanactis Argivi tutelae, quo familiarissime uti consueverat.

2. Porro tempore interjecto accidit, ut puella ista e furtivo concubitu praegnans fieret: id quod primo suppressum quum Cleanax rescivisset, vehementer rei indignitate commotus, Critheidem seorsum ad se arcessitam acerbe objurgavit, commemorans quae futura esset apud populares infamia. Postremo hujusmodi quippiam

TOM. IX.

R

de illa excogitat. Cymaei tum in Hermei sinus recessu aedificabant. Civitati autem quae condebatur, nomen imposuit Smyrnam Theseus, ab uxoris nomine, cujus memoriam relinquere volebat. Hic Theseus ex primariis Theſſalorum fuit, qui Cymen condiderant, ab Eumelo Admeti filio oriundus, vitae facultatibus apprime instructus. Clam exportatam huc Critheidem Cleanax Ifmeniae Boeotio commisit, ex iis qui coloniam illuc duxerant, et in primis sibi amico.

3. Progressu deinde temporis, Critheis cum aliis mulieribus ad festum quoddam egressa, juxta fluvium Meletem, quum partui jam vicina esset, Homerum peperit, non caecum, sed videntem; nominavitque eum Meleſigenem a fluvio. Quum autem apud Ifmeniam Critheis antea diversata esset, ab eo digressa, manuarum industria se filiumque alebat, aliunde alia suscipiens opera; unde filium quoque quantum potuit, instituit.

4. Erat autem eo tempore Smyrnae quidam nomine Phemius, qui juventuti litteras musicenque aliam universam tradebat: hic quum esset solitarius, Critheidem conduxit, quae lanas quasdam pararet, quas a discipulis in mercedem acceperat. Illa vero in domo ejus operabatur multa elegantia multaque frugalitate utens, ut Phemio impense placeret: adeo ut tandem eam verbis ad conjugium sollicitaret, referens cum alia multa quibus ei fidem facere putabat, tum praeterea de filio quem foret adoptaturus, qui liberaliter ab ipso altus institutusque vir egregius futurus esset. Siquidem hunc cer-

δε· ἔτυχον οἱ Κυμαῖοι κτίζοντες τῷ Ἑρμείῳ κόλπῳ τὸν μυχόν· κτιζομένοισι δὲ τὴν πόλιν Σμύρναν ἔθετο τὸ ὄνομα Θησεύς, μνημεῖον ἐθέλων καταστῆσαι τῆς ἐωυτῇ γυναῖκος ἐπώνυμον. ἦν γὰρ αὐτῇ τὸνομα Σμύρνη. ὁ δὲ Θησεύς ἦν τῶν τὴν Κύμην κλισάντων ἐν τοῖς πρώτοις Θηοσαλῶν, ἀπὸ Εὐμήλῃ τῷ Αδμήτῃ, κάρτα εὖ ἔχων τῷ βίῳ. ἐνταῦθα ὑπεκτίθεται ὁ Κλεάναξ τὴν Κριθηΐδα πρὸς Ἰσμηνίην τὸν Βοιωτίον τῶν ἀποίκων λελογχότα, ὃς ἔτυχεν αὐτῷ ἐὼν ἐταῖρος ταμάρισα.

γ'. Χρόνῳ δὲ προϊόντος ἐξελθῶσα ἡ Κριθηΐς μετ' ἄλλων γυναικῶν πρὸς ἑορτήν τινα ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν καλούμενον Μέλητα, ἥδη ἐπίτοκος ὕσα, τίχλει τὸν Ὀμηρον, ὃ τυφλὸν, ἀλλὰ δεδορκότα· καὶ τίθεται ὄνομα τῷ παιδί Μελησιγενέσ, ἀπὸ τῷ ποταμῷ τὴν ἐπωνυμίαν λαβῶσα. τέως μὲν ἔν ἡ Κριθηΐς ἦν παρὰ τῷ Ἰσμηνίᾳ· προϊόντος δὲ τῷ χρόνῳ ἐξῆλθε, καὶ ἀπὸ ἐργασίης χειρῶν ὠρμημένη ἔτρεφε τὸ παιδίον καὶ ἐωυτὴν, ἄλλοτε παρ' ἄλλων ἔργα λαμβάνουσα· καὶ ἐπαίδευσεν τὸν παῖδα ἀφ' ὧν ἐδύνατο.

δ'. Ἦν δὲ τις ἐν Σμύρῃ τῦτον τὸν χρόνον Φημίως τῦνομα, παῖδας γράμματά καὶ τὴν ἄλλην μουσικὴν διδάσκων πᾶσαν. ὕτος μιοῦνται τὴν Κριθηΐδα, ὧν μόνότροπος, ἐριουργῆσαι αὐτῷ ἑρίά τινα ἢ παρὰ τῶν παίδων εἰς μιοῦς ἐλάμβανεν. ἡ δὲ παρ' αὐτῷ ἐργάζετο, πολλῷ κοσμίῳ καὶ σωφροσύνῃ πολλῇ χρωμένη, καὶ τῷ Φημίῳ κάρτα ἡρέσκετο. τέλος δὲ προσπνέγκατο αὐτῇ λόγους, πείθων ἐωυτῷ συνοικεῖν, ἀλλὰ τε πολλὰ λέγων εἰς μιν ὥτετο προσάξειν, καὶ ἐτι περὶ τῷ παιδὸς, υἱὸν ποίεμενος· καὶ ὅτι τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς παρ' αὐτῇ,

c Sic Ox. vulgo. τὴν ποταμὸν καλούμενον.

ἄξιός λόγος ἔσται· ἰώρα γὰρ τὸν παῖδα ὄντα συνετὸν καὶ κάρτα εὐφρέα. ἔς τ' ἀνέπεισεν αὐτὴν ποιῆν ταῦτα.

ε'. Ὁ παῖς δὲ ἦν τε φύσιν ἔχων ἀγαθὴν, ἐπιμελὴς τε καὶ παιδευσιος προσγινομένης, αὐτίκα πολλὸν τῶν πάντων ὑπερεῖχε. χρόνῳ δὲ ἐπιγενομένῳ ἀνδρῆμενος, ὕδεν τῷ Φημίῳ ὑποδέεστος ἦν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. καὶ ὕτως ὁ Φήμιος ἐτελεύτησε τὸν βίον, καταλιπὼν πάντα τῷ παδί. ὁ πολλῶ δὲ ὕσερον καὶ Κριθῆς ἐτελεύτησεν. ὁ δὲ Μελησιγενὴς ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ καθεστῆκει. καθ' ἑωῦτόν δὲ ῥυόμενος, μᾶλλον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἰωρᾶτο· καὶ αὐτῷ θωύμασται καθεστῆκεισαν οἱ τε ἐγχώριοι καὶ τῶν ξένων οἱ ἴσα-πικνεόμενοι. ἐμπόριον γὰρ ἦν ἡ Σμύρνη, καὶ οἷτος ἐξήγετο πολὺς αὐτόθι ἐκ τῆς ἐπικειμένης χώρας θαψιλέως κάρτα ἴσαγόμενος ἐς αὐτήν. οἱ ἔν ξένοι, ἐκόττε παύτοιντο τῶν ἔργων, ἀπεχόλαζον παρὰ τῷ Μελησιγῆρᾳ ἐγκαθίζοντες.

ς'. Ἦν δὲ ἐν αὐτοῖς τότε καὶ Μέντης ναύκληρος ἀπὸ τῶν περὶ Λευκάδα τόπων καταπεπλευκὼς ἐπὶ σῆτον, ἔχων ἰαῦν, πεπαδευμένος τε ἀνὴρ ὡς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ καὶ πολυῖσιν· ὅς μιν ἔπεισε τὸν Μελησιγενῆ μεθ' ἑωῦτῷ πλεῖν καταλύσαντα τὴν διδασκαλίαν, μιᾶδὸν τε λαμβάνοντα, καὶ τὰ δέοντα πάντα, καὶ ὅτι χώρας^d καὶ πόλιας θεῖσασθαι ἄξιον εἴη αὐτῷ ἕως νέος ἐστί. καὶ μιν οἶομαι μάλιστα τέτοισι προαχθῆναι· ἴσως γὰρ καὶ τῇ πιήσει τότε ἐπενόει ἐπιθήσασθαι. καταλύσας δὲ τὴν διδασκαλίαν, ἐναυτίλλετο μετὰ τοῦ Μέντεω. καὶ ὅπῃ ἐκάστοτε ἀφίκοιτο, πάντα τὰ ἐπιχώρια διεωρᾶτο, καὶ ἰσορέωσ

^d Pal. ὅτι τι χώρας.

nebat jam miram quandam et ingenii et indolis spem de se polliceri : donec persuasit illi in hoc consentire.

5. Melesigenes cum naturae bonitate praestans, tum cura accedente institutioneque, continuo omnes adolescentes multum antecessit : atque temporis progressu vir factus, nihilo erat ipso Phemio in doctrina inferior. Et quum Phemius vita functus universa ei legasset, non multo post Critheis quoque fato concedit. Melesigenes itaque ludo praefectus, sui que jam juris effectus, magnopere ab hominibus conspiciebatur, et in admiratione erat non apud suos modo, verum apud peregrinos etiam, qui illuc conveniebant. Erat enim Smyrna emporium celebre, unde frumenta e vicinis agris abunde convectorum exportabantur. Peregrini igitur quum ab opere cessarent, Melesigeni libenter vacabant confidentes.

6. Commodum inter hos Mentis fuit nauclerus, qui e sinibus Leucadis nave sua huc navigaverat propter frumenta, vir, quantum illa ferebant tempora, et eruditus, et multarum rerum notitia excellens. Hic Melesigeni persuasit, ut relicto ludo secum navigaret, accepturus et mercedem et omnia necessaria ; et quod dum juvenis esset, civitates regionesque spectare operae pretium illi fore duceret. Et per talia potissimum eum arbitror pellectum. Forfan enim quoque poesi jam animum admovebat. Proinde dissoluto ludo cum Mente navigavit : et quocunque locorum appellebat, studiose universa perrogabat, quae forent peculiaria et inspiciens

resciscerebat; apparet etiam commentarios eum de singulis scripsisse.

7. Porro quum ex Etruria et Hispania delati in Ithacam deveherentur, contigit Melesigenem oculis jam ante aegrum, extreme laborare: ita ut Mentem, in Leucadem trajecturus, eum medicinae causa apud Mentorem Alcimi filium Ithacensem reliquerit, hominem sibi vehementer amicum; multis precibus adigens eundem quo Melesigenis curam haberet tantisper dum e Leucade revertens ipsum reciperet. Mentor vero aegrotantem Melesigenem sedulo curavit, vir nimirum facultatibus pollens: quique ob egregiam aequitatem hospitalitatemque ex Ithacensibus maxime praedicaretur. Atque hic accidit, ut de Ulyssae multa Melesigenes percontando cognosceret. Narrantque ipsi Ithacenses, tum visum eum amisisse ibidem: atqui ego affirmare non dubitem, tum eundem convaluisse, at postea apud Colophonem prorsus caecum factum fuisse. id quod ipsi quoque Colophonii mecum fatentur.

8. At vero Mentem e Leucade Ithacam reversus, Melesigenem recepit, cum quo inde diu huc illuc circumnavigavit; donec Colophonem appellenti eveniret, ut vetere oculorum morbo tentatus, nequiverit eum effugere, sed visu privatus fuerit. E Colophone autem jam caecus Smyrnam remeans, ad poesin se convertit.

9. Tempore deinde interjecto, quum Smyrnae victu necessariisque destitueretur, constituit Cymen proficisci:

ἔπυθάνετο. εἰκὸς δὲ μιν ἦν καὶ μνημόσυνα πάντων γράφειν.

ζ'. Αἰαχομιζόμενοι δὲ ἐκ Τυρσητίας καὶ τῆς Ἰθηρίας, ἀπικνέοντα εἰς Ἰθάκην καὶ τῷ Μελησιγενεῖ συνέβη, νοσήσαντι τὸς ὀφθαλμούς, κάρτα δεινῶς ἔχειν, καὶ αὐτὸν θεραπεύειν εἵνεκα, πλεῖν μέλλων εἰς τὴν Λευκάδα, καταλιπεῖν ὁ Μέντης παρὰ ἀνδρὶ φίλῳ ἑωυτῷ ἐς τὰ μάλισα Μέντορι τῷ Ἀλκίμῳ Ἰθακησίῳ, πολλὰ δευθεὶς ἐπιμελίν^ε ἔχειν· ἐπαγαπλώσας δὲ, ἀναλήψεσθαι αὐτόν. ὁ δὲ Μέντωρ ἐνοσήλευσε^ε αὐτόν ἐκτενέως. καὶ γὰρ τῷ βίῳ ἀρκούντως ἔχε, καὶ ἤκετο εὖ ἐς δικαιοσύνην τε καὶ φιλοξενίην μακρῷ μάλισα τῶν ἐν Ἰθάκῃ ἀνδρῶν. ἐνταῦθα συνέβη τῷ Μελησιγενεῖ περὶ Οδυσσεὺς ἐξιγοῦσθαι πυθέσθαι^β. οἱ μὲν δὲ Ἰθακήσιοι λέγουσι τότε μιν παρ' ἑωυτοῖς τυφλωθῆναι· ὡς δὲ ἐγὼ φημι, τότε μὲν ὑγιῇ γενέσθαι, ὕστερον δὲ ἐν Κολοφῶνι τυφλωθῆναι. συνομολογῶσι δὲ μοι καὶ Κολοφῶνιοι τέτοις.

θ'. Ὁ δὲ Μέντης, ἀναπλέων ἐκ τῆς Λευκάδος προσέχεν εἰς τὴν Ἰθάκην, καὶ ἀνέλαβε τὸν Μελησιγενέα· χρόνον τε ἐπὶ συχτὸν συμπεριέπλει αὐτῷ. ἀπικομένῳ δὲ ἐς Κολοφῶνα συνέβη πάλιν νοσήσαντα τὸς ὀφθαλμούς, μὴ δύνασθαι διαφυγεῖν τὴν νόσον, ἀλλὰ τυφλωθῆναι ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῆς Κολοφῶνος τυφλὸς ἰὼν ἀπικνέεται εἰς τὴν Σμύρναν, καὶ ὕτως ἐπεχείρει τῇ ποιήσει.

θ'. Χρόνον δὲ προϊόντος ἐν τῇ Σμύρῃ ἄπορος ἰὼν τῷ βίῳ, διανοήθη ἀπικέσθαι ἐς Κύμην· πορευόμενος

ε Pal. ἐπιμελίν. f Pal. ἐνοσήλευσι. g Pal. ἐξιγοῦσσι ἔσθαι. ci Ox.

δὲ διὰ τῷ Ἑρμῇ πιδίῃ, ἀπικνέεται ἐς Νέον τείχος,
ἀποικίην Κυμῶν. φησὶ δὲ τῷτο τὸ χωρίον ὕπερον
Κυμῆς ἴτισιν ὀκτώ. ἐταῦθα λέγεται αὐτὸν ἐπιστῆλαι
ἐπὶ σκυτείῳ τι, εἶπαι πρῶτα τὰ ἔπια τὰδε,

Αἰδῶδε ξενίων κεχρημένον ἡδὲ δόμοιο,
Οἱ πολὺν αἰπεινὴν Κύμην Εριώπιδα κέρην
Ναί-τε, Σαρδῶνις πόδα γείατον ὑψικόμοιο·
Ἀρβύοιοι πίοντες ὕδωρ θεῶν ποταμοῖο
Ἑρμῇ διήκοντας, ὃν ἀθάνατος τέκετο Ζεὺς.

ἡ δὲ Σαρδῶνι, ὅρος ἐστὶν ὑπερκείμενον τοῦ τε Ἑρμῆ
ποταμῷ καὶ τῷ Νέῳ τείχεσ. τῷ δὲ σκυτεῖ ὄνομα ἦν
Τύχιος· ἀκύναιτι δὲ τῶν ἐπέων ἔδοξεν αὐτῷ δέξα-
σθαι τὸν ἀνθρώπον. ἡλέησε γὰρ ἀλγέοντα τυφλόν, καὶ
μεθέξαι αἶφῃ τῶν παρόντων. ὁ δὲ ἐσῆλθε. κατήμενος
δὲ ἐν τῷ σκυτεῖ, παρόντων καὶ ἄλλων, τὴν τε ποιή-
σιν αὐτοῖς ἐπεδείκνυτο, Ἀμφιάρῳ τε τὴν ἐξελασίαν
τὴν ἐς Θήβας, καὶ τὰς ὕμνας τὰς ἐς θεὸς πεποιημένας
αὐτῷ· καὶ περὶ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν παρόντων
ἐς τὸ μέσον γνώμας ἀποφαινόμενος, θούματος ἄξιός
ἐφάνετο εἶναι τοῖς ἀκύναι.

ἰ. Τέως μὲν ἔνι κατεῖχεν ὁ Μελισσιγενὴς περὶ τὸ
Νέον τείχος, ἀπὸ τῆς ποιήσεώς γε τῷ βίῃ τὴν μη-
χανὴν ἔχων. ἐδείκνυσεν δὲ οἱ Νεοτειχεῖς μέχρις ἐπ’
ἐμὲ τὸν χώρον ἐν ᾧ κατίζων τῶν ἐπέων τὴν ἐπίδειξιν
ἐποιεῖτο. καὶ κάρτα ἐσίβοντο τὸν τόπον· ἐν ᾧ καὶ
αἰγυρεὸς ἐπεφύκει, ἣν ἐκῆνοι ἔφασαν, ἀφ’ ἧς ὁ Μελισσι-
γενὴς ἦλθεν, αὐτοῖς πεφυκέναι.

a Pal. αἰτίονα τυφλόν καὶ ἐκίλευσεν ἰσίνειν τι αὐτὸν ὡς τὸ ἱρ-
γαστήριον καὶ μεθεῖ.

commodumque transiens Hermi pratum, ad eum locum pervenit qui appellatur Novus murus, Cymaeorum coloniam. qui locus post Cymen conditus fuit annis octo. Hic memoratur Melesigenes apud coriarii officinam consistens, haec prima carmina pronunciavisse,

- Hospitium praebete viro profugoque vagoque
- Qui sublimem urbem Cymen, Eriopida prolem,
- Radicem incolitis Sardenes alticomantis,
- Divini potatis aquam qui fluminis Hermi,
- Vorticibus torti, pater est cui Juppiter ipse.

Sardena autem mons est imminens Hermo fluvio Novoque muro. At coriario illi nomen erat Tychio, cui continuo auditis versibus visum est hominem recipiendum. miseratus enim est miserum et oculis multatum: iussitque praesentibus secum frui. Ille fuit ingressus, et confidens in futrina, praesentibus etiam aliis, tum poesin suam ostendit, et Amphiarai in Thebas expeditionem, et hymnos quos in deos scripserat. Et quum de illis, quae edebantur ab praesentibus in medium, judicaret, ac sensus suos proferret, in admiratione habitus est ab auscultantibus.

10. Atque haecenus apud Novum murum agens e poesi victus subsidia habebat: ostenduntque ad mea usque tempora Neoteichenfes locum, ubi sedens carmina sua exhibuerit, eumque in magna habent veneratione, ubi etiam populus arbor crevit, quam ab Melesigenae adventu in eo dixerunt natam esse.

11. Porro egestate postea adactus, quum vix alimenta haberet, statuit Cymen ad feliciorum successum reverti. Iturusque haec pronunciat carmina,

- ‘ Vos me hominum rapide plantae portetis in urbem,
- ‘ Quorum animus promptus, pollent qui mente
- ‘ sagaci.’

E Novo igitur muro proficiscens venit Cymam, per Larissam itinere facto, utpote facillimo: et, ut Cymaei narrant, flagitantibus ejus foceris, epigramma hoc scripsit Midae Phrygiae regi Gordii filio, id quod etiam nunc in cippo monumenti Gordii inscriptum extat,

- ‘ Aenea sum virgo, Midae quae incumbo sepulcro:
- ‘ Dum fluit unda levis, sublimis nascitur arbor,
- ‘ Dum sol exoriens et splendida luna relucet,
- ‘ Dum fluvii labuntur, inundant litora fluctus,
- ‘ Hic constanter ago, lacrymasque in marmore tincto
- ‘ Fixa, Midam moneo tumultum hic, chare viator.

12. Cymae igitur in senum conventiculis carmina quae fecerat ostentabat, colloquii suavitatem auscultantes oblectans, etiam in sui admirationem pertrahebat. Intelligens igitur Cymaeos poësin suam grate recipere, et in consuetudinem audientes ducens postremo hujusmodi conditionem proponit, dicens si publice eum alere vellent, se civitatem illorum celeberrimam redditurum,

ια'. Χρόνῳ δὲ προϊόντος, ἀπόρως κείμετος, καὶ μόλις τὴν τροφὴν ἔχων, ἐπεισέθη εἰς τὴν Κύμην ἀπικέσθαι, ὅτι βέλτιον πρήξει. μέλλων δὲ πορευέσθαι, τὰδε τὰ ἔπεα λέγει,

Αἶψα πόδες με φέρουσιν εἰς αἰδοίων πόλιν ἀνδρῶν
Τῶν γάρ καὶ θυμὸς πρόφρων καὶ μήτις ἀρίστη.

ἀπὸ δὲ τῷ Νέῳ τείχεος πορευόμετος, ἀπικέτο εἰς τὴν Κύμην, διὰ Λαρίσσης τὴν πορείαν ποιησάμενος· ἦν γὰρ ὕτως αὐτῷ εὐπορώτατον. καὶ, ὡς Κυμαῖοι λέγουσι, τῷ Φρυγίης βασιλεῖ Μίδῃ τῷ Γορδίῳ, δειθέντων πενθερῶν αὐτῷ, ποιεῖ καὶ ἐπίγραμμα τόδε, τὸ ἔτι καὶ νῦν ἐπὶ τῆς σῆλης τῷ μνήματι τῷ Γορδίῳ ἐπιγέγραπται.

Χαλκῇ παρθένος εἰμὶ, Μίδῃ δ' ἐπὶ σήματι κεῖμαι
Εστ' ἂν ὕδωρ τε ρέῃ, καὶ δένδρεα μακρὰ τεθῆλη,
Ἡελίος τ' ἀνιὼν λάμπει, λαμπρὰ τε σελήνη,
Καὶ ποταμοὶ ῥέωσιν, ἀνακλύζῃ δὲ θάλασσα,
Αὐτῷ τῇδε μένῃσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ
Λυγελῷ παριῶσι, Μίδῃς ὅτι τῇδε τέθαπται.

ιβ'. Κατίζων δὲ ἐν ταῖς λέχαις τῶν γερόντων ἐν τῇ Κύμῃ ὁ Μελησιγενὴς τὰ ἔπεα τὰ πεποιημένα αὐτῷ ἐπεδείκνυτο, καὶ ἐν τοῖς λόγοις ἕτερε τὴν ἀκρόνῃαν καὶ αὐτῷ θαυμάσαι καθεστήκεισαν. γινέσκει δὲ ὅτι ἀποδέκοντα αὐτῷ τὴν ποίησιν οἱ Κυμαῖοι, καὶ εἰς συνήθειαν ἔλκων τὴν ἀκρόνῃαν, λόγους πρὸς αὐτὸς τοιγὰς προσήγειρε, λέγων ὡς εἰ θέλοιεν αὐτὸν δημοσίῃ τρέφειν, ἐπι-

b Pal. ποιῶ τὸ ἐπίγραμμα τόδε. c Pal. πολυκλαύτου ἐπὶ τύμβῳ.

κλεσάτην αὐτῶν τὴν πόλιν ποιήσει. τοῖς δὲ ἀκύνσι, βυλομένοις τε ἦν ταῦτα, καὶ αὐτοὶ παρήνεον ἐλθόντα ἐπὶ τὴν βυλὴν δεηθῆναι τῶν βυλευτέων· καὶ αὐτοὶ ἔφασαν συμπρῆξιν. ὁ δὲ ἐπειθετο αὐτοῖς, καὶ βυλῆς συλλεγομένης ἐλθὼν ἐπὶ τὸ βυλεῖον, εἶδεν τῷ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ καθεστῶτος, ἀπαγαγεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν βυλὴν. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε, καὶ, ἐπεὶ καιρὸς ἦν, ἀπήγαγε. καλασὰς δὲ ὁ Μελησιγενὴς ἔλεξε περὶ τῆς τροφῆς τὸν λόγον ὃν καὶ ἐν ταῖς λέχαις ἔλεγε. ὡς δὲ εἶπει, ἐξελθὼν ἐκάθητο.

ιγ'. Οἱ δὲ ἐβυλεύοντο ὅτι χρεὼν εἴη ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. προθυμωμένοι δὲ τῷ ἀπάγοντι αὐτὸν, καὶ ἄλλων ὅσοι τῶν βυλευτέων ἐν ταῖς λέχαις ἐπήκοοι ἐΐοντο, τῶν βυλευτέων εἷα λέγεται ἐναντιωθῆναι τῇ χρήμῃ αὐτῷ, ἀλλὰ τε πολλὰ λέγοντα, καὶ ὡς εἰ τὸς ὁμήρως δόξει τρέφειν αὐτοῖς, ὅμιλον πολλόν τε καὶ ἀχρεῖον ἔχουσιν. ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸνομα Ὅμηρος ἐπεκράτησε τῷ Μελησιγῆρϊ ἀπὸ τῆς συμφορῆς· οἱ γὰρ Κυμαῖοι τὸς τυφλὸς ὁμήρως λέγουσιν ὥς πρότερον ὀνομαζομένῃ αὐτῷ Μελησιγῆρος, τῷτο γῆράδῃ τὸνομα Ὅμηρος.

ιδ'. Καὶ οἱ ξένοι δῖνευκαν, ὅτε μνήμῃ αὐτῷ ἐποιῆτο. ἐτελεύτα δ' ἔν ὃ λόγος τῷ ἄρχοντι μὴ τρέφειν τὸν Ὅμηρον, ἔδοξε δὲ πως καὶ τῇ ἄλλῃ βυλῇ. ἐπελθὼν δὲ ὁ ἐπιστάτης καὶ παρεζόμενος αὐτῷ διηγήσατο τὸς ἐναντιωθέντας λόγους τῇ χρήμῃ αὐτῷ, καὶ τὰ δόξαντα τῇ βυλῇ. Ὁ δὲ, ὡς ἤκουεν, ἐσυμφόρηνέ τε καὶ λέγει τὰ ἔπειτα ταῦδε,

Οἴη μ' αἴσῃ δῶκε πατὴρ Ζεὺς κύρμα γῆράδῃ.

δ Pal. αὐτὸν. c Sic MS. Ox. vulgo δὲ πως τῇ.

Qui praesentes haec audiebant, probabant; addentes quoque adiutores, si petitionem suam ad senatum referret, quod hortabantur eum facere. Melesigenes his verbis erectus, collecto senatu in curiam processit: rogatoque eo cuius id muneris erat, ut in senatum duceretur, ille nihil recusans, ubi opportunum erat, hominem deduxit. Hic consistens Melesigenes, eadem verba de alimentis habuit in senatu quae paulo ante in conventiculis proposuerat. Ubi dixisset, egressus sedebat.

13. Dum autem senatores agitarent quidnam par esset homini respondere, visumque esset cum ei qui deduxerat, tum aliis senatoribus quotquot in conventiculis eum audierant, petitionem admittendam: unus tantum e senatoribus refertur Melesigenis postulatis calculo suo repugnasse, interque alia multa, haec quoque commemorasse: si semel *ὁμῆρος*, hoc est, caecos, alendos fusciperent, futurum esse, ut turbam et multam et inutilem haberent. Atque hinc primum Homeri nomen Melesigeni inditum est, ab isto casu. nam Cymaei caecos *ὁμῆρος* appellant. Jamque inde, qui prius Melesigenes, nomen obtinuit Homerus.

14. Et extraneos discrepare contigit, quum mentionem ejus facerent. Itaque terminata est deliberatio ab magistratu, non alere Homerum, placuitque id fere caetero senatui. Accedens autem praefectus et adsidens ipsi enarravit contrarias petitioni ejus sententias et consulta senatus: utque audiit, his versibus calamitatem suam deplorabat,

‘Hei mihi quam fatum dat Juppiter almus iniquum.

- ‘ Infanti mihi lac venerandae ex ubere matris
- ‘ Praebuit, Aeolicae Smyrnae, quam Martia quon-
- ‘ dam
- ‘ Gens Phriconitis, certamine fortis equestri,
- ‘ Condidit ad pelagus, praeterlabente Melete.
- ‘ Docta Jovis proles mecum hinc digressa volebat
- ‘ Carminibus celebrare urbem, quam nomine dicunt
- ‘ Cymam, quosque viros intra sua moenia claudit.
- ‘ Illi audire sacrae spreverunt carmina vocis.
- ‘ Sed quicumque mihi cladem exitiumque paravit,
- ‘ Non impune feret laeva quod mente volutat.
- ‘ At mihi quam dederint nascenti numina sortem,
- ‘ Aegro animo quamvis, certum est perferre patique.
- ‘ Sed jam per sacrae vestigia ponere Cymae
- ‘ Compita non suadet mihi mens, potiusque remota
- ‘ Inque peregrina sedem mihi quaerere terra.’

15. Cyma deinde abiens Phocaeam contendit, imprecans interim Cymaeis, nequis unquam insignis poëta in illa regione existeret qui Cymaeos celebraret. Phocaeae autem eodem modo victum paravit, in conventiculis passim carmina sua ostentans et confidens. Erat autem eo tempore in illa Thestorides quidam, qui pueros litteras docebat, homo fidei parum probatae. Hic considerata Homeri poësi, huiusmodi verbis eum compellavit, paratum se inquires et ministrare ei, et victum suppeditare, si carmina quae meditatus esset, describere pateretur, et alia subinde faciens, ad se deferret.

Νήπιον αἰδοίης ἐπὶ γένεσι μητρὸς ἀτάλλων,
 Ἦν ποτ' ἐπύργωσαν βυλῇ Διὸς αἰγίοχοιο
 Λαοὶ Φρίκωνος, μάργων ἐπιβήτορες ἵππων·
 Ὀπλοῦτεροι μαλεροῖο πυρὸς κρίνοιντες Ἀρηα
 Λιολίδα Σμύρνην ἀλιγείτονα ποτνιανάκλον·
 Ἦν τε δι' ἀγλαὸν εἶσιν ὕδωρ ἱεροῖο Μέλητος,
 Εὐθεν ἀπορνύμεναι κῦραι Διὸς, ἀγλαὰ τέκνα,
 Ἡθελέτην κληῖσαι δῖαν χθόνα καὶ πόλιν ἀνδρῶν.
 Οἱ δ' ἀπαρηνάδην ἱερὴν ὅπα, φημί αἰοιδῆν.
 Ἀφραδίην τῶν μὲν τε παθῶν τις φράσεται αὔθις,
 Ὅς σφιν ὀνειδέησιν ἐμὸν διεμήτατο πότμον.
 Κῆρα δ' ἐγὼ τήν μοι θεὸς ὥπασε γενομένῳ περ,
 Τλήσομαι ἀκράαντων φέρων τετληότι θυμῷ.
 Οὐδέ τι μοι φίλα γυῖα μένειν ἱεραῖς ἐν ἀγυαῖς
 Κύμης ὀρμαίνουσι, μέγας δέ με θυμὸς ἐπείγεται
 Δῆμον ἐς ἀλλοδαπὸν ἰέναι ὀλίγον περ ἰόντα.

ιε'. Μετὰ τῷτο ἀπαλλάσσεται ἐκ τῆς Κύμης ἐς
 Φωκαίην, Κυμαίοις ἐπαρησάμενος μηδένα ποιητὴν δό-
 κιμον ἐν τῇ χώρᾳ ᾗμέσθαι ὅς τις Κυμαῖος ἐπαγλαῖε.
 ἀπικόμενος δὲ ἐς Φωκαίην, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐβιότευσεν,
 ἔπεια ἐνδεικνύμενος ἐν ταῖς λέξαις κατίζων. ἐν δὲ τῇ
 Φωκαίῃ τῷτον τὸν χρόνον Θετορίδης τις ἦν γράμματι
 διδάσκων τὰς παῖδας, αἰὴρ ὃ κήρυκος· κατανοήσας δὲ
 τῷ Ὅμῳ τὴν ποίησιν, λόγους τοιούτους αὐτῷ προσή-
 τευκε, φᾶς ἔτοιμος εἶναι θεραπεύειν καὶ τρέφειν αὐτὸν
 ἀναλαβὼν, εἰ ἐθέλοι ἄγε πεποιημένα εἶη αὐτῷ τῶν
 ἐπέων ἀναγράψασθαι, καὶ ἄλλα ποιῶν, πρὸς ἐωϋτὸν
 ἀναφέρειν αἰεὶ.

15'. Τῷ δὲ Ὀμήρῳ ἀκύσαντι, ἔδοξε ποιητέα εἶναι ταῦτα· ἐνδεὲς γὰρ ἦν f τῶν ἀναγκαίων καὶ θεραπείης. διατρίβων δὲ παρὰ τῷ Θεορίδῃ, ποιεῖ Ἰλιάδα τὴν ἐλάσσω, ἥς ἡ ἀρχή,

Ἴλιον αἶδω καὶ Δαρδανίην εὐπωλον,

Ἦς περί πολλὰ πάθον g Δαναοὶ, θεράποντες Ἀρης·

καὶ τὴν καλυμένην Φωκαῖδα, ἣν φασιν οἱ Φωκαεῖς Ὀμηρον παρ' αὐτοῖσι ποιῆσαι. ἐπεὶ δὲ τὴν τε Φωκαῖδα καὶ τὰλλα πάντα παρὰ τῷ Ὀμήρῳ ὁ Θεορίδης ἐγράψατο, διενόηθη ἐκ τῆς Φωκαΐης ἀπαλλάσσεσθαι, τὴν ποίησιν θέλων τῷ Ὀμήρῳ ἐξειδιώσασθαι· καὶ ἔτι ὁμοίως ἐν ἐπιμελείᾳ ἔχει τὸν Ὀμηρον. ὁ δὲ λέγει αὐτῷ τὰ ἔπεα ταῦδε,

Θεορίδης, θνητοῖσιν ἀναισῶν πολέων περ,

Οὐδὲν ἀφρασώτερον πέλεται νόον ἀνθρώποισιν.

ὁ μὲν δὲ Θεορίδης ἐκ τῆς Φωκαΐης ἀπηλλάγη ἐς τὴν Χίον, καὶ τὴν διδασκαλίην h κατεσκευάσας· καὶ τὰ ἔπεα ἐπιδεικνύμενος ὡς ἐωϋτῷ ἔοντα, ἔπαμόν τε πολλὸν εἶχε καὶ ὠφελεῖτο· ὁ δὲ Ὀμηρος πάλιν τὸν αὐτὸν τρόπον διητᾶτο ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἀπὸ τῆς ποιήσεως τὴν βιοτήν ἔχων.

16'. Χρόνῳ δὲ ἔ πολλῷ μετέπειτα ἄνδρες Χῖοι ἔμπειροὶ ἀπίκοντο ἐς τὴν Φωκαίην· ἀκύσαντες δὲ τῶν ἐπέων τῷ Ὀμήρῳ ἂν πρότερον ἀκηκόεσαν πολλάκις ἐν τῇ Χίῳ τῷ Θεορίδῃ, ἐξηγγελλοι ὅτι ἐν τῇ Χίῳ τις

f Pal. γὰρ εἶναι. g Pal. πολλ' ἔπαθον. h Pal. καὶ διδασκαλίην. i Pal. ἔμποροι.

16. Homerus, jam ministerii alicujus atque adeo necessariorum indigens, recipiendam hanc conditionem putavit: commoratusque apud Thestoridem, minorem illam facit Iliadem, cujus initium est,

‘Trojam et Dardaniam canto, quae mater equorum,
‘Quae Danaïs Mavorte fatis mala plurima vexit.’

Phocaidem quoque quam vocant, Phocacenses apud se conditam ab Homero ajunt. Jam vero Thestorides, ubi Phocaidem atque alia omnia ab Homero communicata descripsisset, constituit e Phocaea discedere, Homerique poësin pro sua venditare. Unde factum, ut quum Homeri non perinde curam haberet, ille ad Thestoridem hujusmodi sit usus disticho,

‘Thestoride, ex multis, mortalibus abdita quae sunt,
‘Mens habet in primis caecos humana recessus.’

Thestorides igitur ex Phocaea Chium concessit: ubi erecto ludo, carmina illa pro suis evulgans, egregiam simul laudem sibi paravit et fructum. Porro Homerus iterum pristino more vivere pergebat apud Phocacenses, e poësi victum habens.

17. Tempore deinde non multo, viri aliquot e Chio eorum periti Phocaeam veniunt; et audientes Homeri carmina quae antea saepius in Chio a Thestoride audierant, indicabant in Chio haec ipsa a quodam ludima-

gistro pro suis cum magno fructu ostentari. Homerus intelligens continuo Thestoridem esse, toto studio properabat in Chium transmittere. Et quum portum adiisset, neque offendisset navem quae illuc trajiceret, essent autem qui ob ligna in Erythraeam solvere pararent, belle convenire videbatur, si per Erythraeam iter faceret. Accedens igitur nautas, oravit ut comitem se navigationis reciperent, multis blandisque usus verbis, quibus quod desideraret persuaderet. Nautae admittentes hominis preces, jusserunt navem eum conscendere. Quo impetrato Homerus confidens in navi, his versibus nautis bene precatur,

- ‘ Audi qui pelagus valido Neptune tridenti
- ‘ Imperioque regis, spatiofaque culta Heliconis :
- ‘ Da precor his nautis reditum, ventosque secundos,
- ‘ Qui mihi sunt comites placidi, navisque magistri :
- ‘ At mihi da misero sacram contingere terram,
- ‘ Aërius qua parte Mimas ad sidera surgit,
- ‘ Inde hominis justis me fac succedere tectis,
- ‘ Ulciscique virum qui me improbitate fefellit,
- ‘ Laesit et hospitii sacra jura Jovemque benignum.’

18. Ubi autem secundo vento Erythraeam appulissent, Homerus in navi diversatus est. postero autem die rogavit, ut nautarum aliquis ad urbem eum duceret. Illi unum e suis simul miserunt. Quumque jam pergero ad Erythraeam appropinquasset, quae est aspera atque montosa, in haec prorupit carmina,

ἐπιδεικνύμενος τὰ ἔπεια τῶτα γραμμάτων διδάσκαλος, κάρτα πολλὸν ἔπαινον ἔχεια. ὁ δὲ Ὅμηρος κατέρησεν ὅτι Θεορίδης ἂν εἴη, ἧ παντὶ θυμῷ ἐσπύδαζεν εἰς τὴν Χίον ἀπικίδαμ. καταβάς δὲ ἐπὶ τὸν λιμένα, εἰς μὲν τὴν Χίον ἔκαταλαμβάνει ὕδεν πλοῖον πλέον, εἰς δὲ τὴν Ερυθραίαν τιεὶς ἐπὶ ξύλῃ παρεσκευάζοντο πλεῖν. καλῶς δὲ εἶχε τῷ Ὀμήρῳ δι' Ερυθραίης τὸν πλῆν ποίησασθαι. καὶ προσελθὼν ἔχρηζε παρὰ τῶν ναυτέων δέξασθαι αὐτὸν σύμπλην, πολλὰ τε ἧ προσαγωγὰ β λήγων εἰς σφέας ἐμελλε πείτειν. ταῖς δὲ ἔδοξε δέξασθαι αὐτόν· καὶ ἐκέλευον ἐσβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον. ὁ δὲ Ὅμηρος πολλὰ ἐπαγέσας αὐτὸς, ἐσέβη· καὶ ἐπεὶ ἔζητο, λέγει τὰ ἔπεια τὰδε,

Κλυθὶ Ποσειδάων μεγαλοδενὲς ἰννοσίγαμε,
 Εὐρυχίρην μεδέων ἠδὲ ξανθὸν Ἑλικῶντος.
 Δὸς δ' ἔβρον καλὸν καὶ ἀπήμενα νόσον ἰδέσθαι
 Ναύτας, οἳ νηὸς πομποὶ ἠδ' ἄρχοι ἔασι.
 Δὸς δ' ἐς ὑπάρειαν ὑψικρήμνοιο Μίμαντος
 Αἰδοίων μ' ἐλθόντα βροτῶν ὀσίων γε κυρῆσαι.
 Φῶτά τε τισαίμην, ὃς ἐμὸν νόον ἠπεροτεύσας,
 Ωδύσαλο Ζῆνα ξένιον ξείνην τε τραπέζην.

ἠ'. Επεὶ δὲ ἀπικόντο εὐπλοήσαντες εἰς τὴν Ερυθραίην, τότε Ὅμηρος τὴν αὐλήν c ἐπὶ τῷ πλοίῳ ἐποίησας· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἔχρηζε τῶν ναυτέων τινὰ ἠγύσασθαι αὐτῷ εἰς τὴν πόλιν. οἳ δὲ συνέπεμψαν ἕνα αὐτῶν. πορευόμενος δὲ Ὅμηρος ἐπεὶ ἔτυχε τῆς Ερυθραίης, τραχείης ἧ ὀρεινῆς ἐύσης, φθέγγεται τὰδε τὰ ἔπεια d,

a Sic cum Pal. etiam MS. Ox. vulgo πολλὸν ἔχει substantivo omisso. b Sic MS. Ox. vulgo πολλὰ τε προσαγωγὰ. c Pal. κῶλιν. d Sic uterque MSS.

Πότνια γῆ, πάνδωρε, δότεῖρα μελίφρονος ὄλβου,
 Ὡς ἄρα δὴ τοῖς μὲν φωτῶν εὖοχος ἐτύχθης,
 Τοῖσι δὲ δύσβωλος ἢ τρηχεὶ οἷς ἐχολώθης.

ἀπικόμενος δὲ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ερυθραίων ἐπηρώτησε
 περὶ τῆς εἰς τὴν Χίον πλῆ· καὶ τινος προσελθόντος αὐτῷ
 τῶν ἱωρακότων ἐν τῇ Φωκαίῃ, ἢ ἀσπασαμένα, ἔχρη-
 ζεν αὐτῷ συνευρεῖν αὐτῷ πλοῖον, ὅπως ἂν εἰς τὴν
 Χίον διαβάη.

ιβ'. Εκ μὲν δὴ τῷ λιμένος ὕδεν ἦν ἀπόστολον, ἄγει δὲ
 αὐτὸν ἐνθα τῶν ἀλιέων τὰ πλοῖα ὀρμίζεται. καὶ ὥς
 ἐντυχάσκει μέλλουσι τισὶ διαπλεῖν εἰς τὴν Χίον, ὧν
 ἐδέετο προσελθὼν ὁ ἄγων αὐτὸν ἀναλαβεῖν τὸν Ὀμη-
 ρον. οἱ δὲ, ὕδεια λόγον ποιησάμενοι, ἀνέγοντο· ὁ δὲ
 Ὀμηρος φέγγεται τάδε τὰ ἔπεια,

Ναῦται ποντοπόροι συγερῇ ἐναλίγκιοι ἄτη,
 Πτώχ' αἴτιν ἀθυρήσι βίον δύσζηλον ἔχοντες,
 Αἰδέσθ' οὐδ' ἐνὶ σὺν Διὸς σέβας ὑψιμέδοντας.
 Δεινὴ γὰρ μέτοπισ ξενίῃ Διὸς, ὅς κ' ἀλίτηται.

αἰαχθεῖσι δὲ αὐτοῖς συνέβη, ἐναντίῳ ἀνέμῳ ῥηόμενῃ,
 παλινδρομῆται, καὶ εἰς τὸ χωρίον ἀναδραμεῖν ὅθεν
 αἰετὰ ἦγοντο, καὶ τὸν Ὀμηρον ἀναλαβεῖν καθήμενον
 ἐπὶ τῆς κυματωγῆς. μαθὼν δὲ αὐτὸς πεπαλινδρομη-
 κότας, ἐλέξε τάδε, 'Υμᾶς ὦ ξένοι ἔλαβεν ὁ ἄνεμος
 ' ἀντίος ῥηόμενος· ἀλλ' ἔτι καὶ ἵν' με δέξασθε, καὶ
 ' ὁ πῶλ' ὑμῖν ἔσται.' οἱ δ' ἀλίεις, ἐν μεταμελίῃ γε-
 νόμενοι ὅτι ὦ πρότερον ἐδέξαντο, εἰπόντες ὅτι ὦ κατα-

- ‘ O sacra multorum largitrix terra bonorum,
‘ Quam tu plana aliis et parte aequalis ab omni;
‘ Aspera contra aliis, in quos converteris iram.’

Ingressus deinde Erythracorum urbem, percontatur de navigatione versus Chium. Et quum forte quidam occurrisset salutaturus, qui eum in Phocaea viderat, ab hoc contendit ut secum dispiceret sicubi navis esset qua in Chium transmitteret.

19. Et quum in portu nullum esset trajecticium navigium, ille Homerum ad eum locum ducit, ubi piscatoriae naviculae stationem habebant. Et forte fortuna incidit in quosdam in Chium trajecturos. Hos adiens ille qui ducebat eum, precatus est ut Homerum acciperent. Verum illi nulla ratione ejus habita solverunt, Homerus autem haec cecinit carmina,

- ‘ Infidi nautae, gens diris tristior ipsis,
‘ Saeva quibus veluti mergis dant aequora victum,
‘ Acriter a vobis Jovis hospitis ara colatur.
‘ Tristis enim vultus Jovis est, poenaeque paratae,
‘ His quibus hospitii non est pia tessera curae.’

At vero in altum jam provectis contigit, ut adverso vento rapti, eodem unde solverant recurrerent, ubi etiamdum Homerum in litoris crepidine confidentem offenderunt. qui cognito navis recursu, hunc in modum eos alloquitur, ‘ Vos, ô peregrini, ventus adversus excepit; sed me nunc quoque admittite, et secundam vobis navigatio erit.’ Piscatores autem, poenitentiam

ducti quod prius hominem non receperant, testatique se non relicturos eum si velit simul navigare, jubent navem conscendere.

20. Recepto Homero vela faciunt, et iter peragunt. Quibus ad sua opera digressis, Homerus in litore ea nocte mansit. Ubi diluxit, itineri se accingens oberansque, ad eum locum pervenit qui appellatur Pinus: illicque quiescenti per noctem pini fructus est illapsus, quem aliqui *σπέρμον*, alii *κῶρον* appellant. Homerus autem hos cecinit versus,

- ‘ Funduntur fructus alia magis arbore dulces,
- ‘ Quam fovet umbrosis felix in collibus Ida:
- ‘ Hinc ferrum veniet Martis validaeque secures,
- ‘ His ubi consistet campis Cebrenia pubes.’

Eo enim tempore Cymaei Cebrenia ad Idam montem aedificare parabant, unde ferrum effoditur.

21. Ceterum illinc abiens Homerus, vocem caprarum ibidem pascentium sequutus, in canes incidit: qui quum adlatrarent, vociferabatur. Quod audiens Glaucus (id enim erat caprario nomen) accurrit festinanter, revocatosque canes, ab Homero excussit. Atque ubi diu admiratus fuisset, quod nimirum caecus existens solus eo locorum pervenisset et quid vellet, tandem accedens rogabat quisnam esset quibusque modis ad inhabitata illa et non calcata loca divertisset, et cujus rei indigens. Homerus, omnem suam calamitatem commemorans, ad commiserationem Glaucum pertraxit. si-

λιμπάνυσιν ἢν ἐθέλοι συμπλῆν, ἐκέλευον ἐσθάνειν· καὶ ἔτως ἀναλαβόντες αὐτὸν ἀνήχθησαν, καὶ ἵχυσιν ἐπ' ἀκτῆς.

κ'. Οἱ μὲν δὴ ἀλιεῖς πρὸς ἔργον ἐτράπησαν· ὁ δὲ Ὅμηρος τὴν νύκτα ἐπὶ τῷ ἀγίᾳ κατέμεινε, τὴν δὲ ἡμέραν πορευόμενος, καὶ πλανώμενος, ἀπὶ κέλο εἰς τὸ χωρίον ὃ Πίτυς καλεῖται. κἀνταῦθα αὐτῷ ἀναπαυόμενῳ τὴν νύκτα, ἐπιπίπτει καρπὸς τῆς σίτυος ὃν δὴ μετεξέτεροι σρόβιλον, οἱ δὲ κῶτον καλέουσιν. ὁ δὲ Ὅμηρος φθέγγεται τὰ ἔπη ἡ ταῦτα,

Ἀλλή τίς σὺ πεύκη ἀμείνονα καρπὸν ἵησιν
 Ἰδης ἐν κορυφῇσι πολυπλύχῃ ἠνεμοέσσης,
 Ἐνθα σίδηρος Ἀρνος ἐπιχθονίοισι βροτοῖσιν
 Ἔσσεται, εὖτ' ἂν μιν Κεβρήνιοι ἄνδρες ἔχωσι.

τὰ δὲ Κεβρήνια τῷτον τὸν χρόνον κτίζειν οἱ Κυμαῖοι παρεσκευάζοντο πρὸς τῇ Ἰδῃ, καὶ γίνεσθαι αὐτόθι σίδηρος.

κα'. Ἐγχεῦθεν ἀνασὰς Ὅμηρος ἐπορευέτο κατὰ φωνὴν τινα αἰγῶν νεμομένων. ὥς δὲ ὑλάκτεον αὐτὸν οἱ κύνες, ἀνέκραγν. ὁ δὲ Γλαῦκος ὥς ἤκουσε τῆς φωνῆς, (ἦν γὰρ τῷτο ὄνομα τῷ νέμοντι τὰς αἰγας) ἐπέδραμεν ὀτραλέως, τὰς τε κύνας ἀνεκαλεῖτο, καὶ ἀπεσώβησεν ἀπὸ τῷ Ὁμήρῳ. ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν θαύματι ἦν, ὅπως τυφλὸς ὢν, μόνος ἀπὶ κοιτο εἰς τοιαύτας χώρας, καὶ ὅ,τι θέλων προσελθὼν τέ μιν ἰσόρειν ὅσις τε ἦν, καὶ τίνι τρόπῳ ἀπὶ κοιτο εἰς τόπους ἀοικήτους καὶ ἀσιβέα χωρία, καὶ τίνος κεχρημένος εἴη. ὁ δὲ Ὅμηρος, αὐτῷ φάσαν τὴν ἐωυτῇ πᾶσιν καταλεγόμενος, εἰς οἶκτον

ἡ Pal. ἔτια.

προπαύετο. ἦν γάρ, ὡς ἔοικεν, ἔδ' ἀγνώμων ὁ Γλαῦκος. ἀναλαβὼν δὲ αὐτὸν αἰήγαγρον ἐπὶ τὸν σαθρόν·
 πῦρ τε ἀνακαύσας g, δειπνὸν παρασκευάζει, καὶ παρα-
 θίς, δειπνῶν ἐκέλευεν ὁ Γλαῦκος.

κβ'. Τῶν δὲ κυῶν μὴ ἐαδιόντων καὶ ὑλακτάντων
 δειπνῶντα, καθάπερ εἰώθεσαν, λέγει πρὸς τὸν Γλαῦκον
 Ὅμηρος τὰ ἔπεα ταῦτα,

Γλαῦκε πείπων, ἐπιὼν τὸ ἔπος τὸ ἐνὶ φρεσὶ θήσω·
 Πρῶτον μὲν κυσὶ δειπνὸν ἐπ' αὐλείῃσι θύρῃσι
 Δύωαι. ὡς γὰρ ἄμεινοι· ὃ γὰρ καὶ πρῶτον ἀκύνει
 Ἀνδρὸς ἐπερχομένου, καὶ ἐς ἔρκεα θηρὸς ἰόντος.

ταῦτα ἀκύνσας ὁ Γλαῦκος, ἤδη τῇ παραμένσει, καὶ ἐν
 θωύματι εἶχεν αὐτόν. δειπνήσαντες δέ, διὰ λόγων εἰ-
 σιῶντο. ἀπηγεομένοι δὲ Ὅμηρος τὴν τε πλάην τὴν
 ἐωῦτ' καὶ τὰς πόλεις ἃς ἐσαπίκοιτο, ἑκπληκτος ἦν ὁ
 Γλαῦκος ἀκύνων h. καὶ τότε μὲν, ἐπεὶ ὦρ' κοίτην ἦν,
 αἰεπαύετο i.

κγ'. Τῇ δ' ὑστεραίῃ διενόηθη ὁ Γλαῦκος πρὸς τὸν
 δεσπότην πορευθῆναι, σημαίνων τὰ περὶ Ὅμηρον. ἐπι-
 τρέψας δὲ τῷ συνδύλῳ μέμινε τὰς αἴγας, τὸν Ὅμηρον
 καταλείπει εἶδον, εἰπὼν πρὸς αὐτόν, ὅτι διαταχέων
 πορεύσομαι. καταβὰς δὲ ἐς Βολιστὸν, (ἐστὶ δὲ πηλείων
 τῷ χωρίῳ τέτυ) καὶ συγγενόμενος τῷ δεσπότη, ἀπη-
 γέετο ὑπὲρ Ὅμηρον πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, περὶ τε αὐ-
 τῷ τῆς ἀφίξις, ἐν θωύματι ποιούμενος· ἡρώτεε τε k
 ὅ,τι χρὴ ποιεῖν περὶ αὐτῷ. ὁ δὲ ὀλίγα μὲν προσέειπε

g Sic MS. Ox. vulgo πῦρ δὲ ἀνακαύσας. h Pal. ἰσχυρῶν.
 i Pal. αἰετῶν. k Pal. ποιούμενος· ἡρώτα τε.

quidem homo erat (ut apparet) cordatus. Excipiens igitur Homerum, ad suum deduxit tugurium, incensoque igne coenam instruxit: qua apposita iussit coenare hospitem.

22. At vero quum canes a cibo abstinentes non cessarent suo more coenitantem adlatrare, Homerus Glaucum his verbis alloquitur,

- ‘ Glauce precor, paucis me audi, pareque monenti :
- ‘ Prae foribus stabuli canibus sua fercula primum
- ‘ Fac tradas : nam sic melius. custodibus illis,
- ‘ Nec fera nec fures venient ad septa dolosi.’

Haec audiens Glaucus, laetatus est admonitione illa, habuitque hominem in admiratione. Coenati autem, ultro citroque habitis sermonibus oblectabantur. Nam quum Homerus errorem suum, civitatesque quas adiisfet, commemoraret, Glaucus haec audiens stupebat : Et tunc quidem, quia cubandi tempus erat, quieti se dabat.

23. Postero die Glaucus cogitavit ad herum suum proficisci, ad haec de Homero indicanda. Proinde commissis conservo capris pascendis, Homerum intra tecta reliquit, promittens se quam festinantissime iturum. Descendens autem ad Bolissum (erat vicinum huic loco) herumque suum adiens, narravit de Homero, quemadmodum res se habebat ; deque ejus adventu, quem pro miraculo duceret : demum rogat quid facere in eo conveniat. Herus parum delectatus hoc nuntio, coepit cum

Glauco ut stupido expostulare, qui quoslibet mutilos reciperet aleretque; tamen praecepit ut hospitem ad se perduceret.

24. Glaucus vero ad Homerum reversus narravit, jussitque sequi se in urbem. fore enim haec ei ad felicem fortunae successum. Quibus non gravatim assentiens Homerus, caprarium sequitur. Hic Chius colloquutus cum Homero reperit hominem esse politum et multorum peritum, coepit suadere ei ut apud se commoraretur, liberorumque quos habebat adolescentes, formandorum curam susciperet. Ille accepta conditione, pueros sibi creditos erudit. Interim Cercopas, Batrachomyomachiam, Epicichlidas, et alia omnia quaecunque juvenilia ludicra Homeri extant, apud Chium illum condidit in Bolisso; ita ut ex poësi coeperit per urbem inclarescere. Jam vero Thestorides, ut primum intellexit Homerum adesse, navigans e Chio fugam capebat.

25. Deinde progressu temporis impetrata ab hero Chium visendi copia, urbem adiit, ludumque illic instituens, pueros carmina docebat. Id quum magna dexterritate Chiis facere videretur, etiam multos sibi admiratores conciliavit. Hinc igitur victum parans copiosum, uxorem duxit, e qua duas suscepit filias, quarum una decessit innupta, alteram viro Chio elocavit.

26. Enimvero hic poësin excolens, gratiam reddidit, quam habuit; et primum quidem Mentori Ithacensi, in Odyssæa, ut qui laborantem ex oculis impense curavisset in Ithaca, ejus nomine poësi suae inserto, quem Ulyssæ

τῶν λόγων, κατεγίνωσκε δὲ τῷ Γλαῦκῃ ὡς ἄφρονος ἔόντος, καὶ τὰς ἀναπήρας δεχομένης ἢ τρέφοντος. ἐκέλευσε δὲ ὅμως τὸν ξείνον ἄγειν πρὸς αὐτόν.

κδ'. Ελθὼν δὲ πρὸς τὸν Ὅμηρον διηγῆσαί το αὐτὰ ὁ Γλαῦκος, καὶ ἐκέλευσε αὐτὸν πορεύεσθαι τῆτον· ἔτω γὰρ εὖ παρῆξιν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἤθελε πορεύεσθαι. ἀναλαβὼν ἔν αὐτὸν ὁ Γλαῦκος ἤγαγε πρὸς τὸν δεσπότην. διὰ λόγων δὲ ἰὼν τῷ Ὀμήρῳ ὁ Χίος, εὐρίσκει ἔοντα δεξιὸν καὶ πολλῶν ἐμπειρον· ἔπειθέ τε αὐτὸν μένειν, ἢ τῶν παίδων ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι· ἦσαν γὰρ τῷ Χίῳ πάντες ἐν ἡλικίῃ. τῆς γὰρ αὐτῷ παρατίθησι παιδεύειν. ὁ δὲ ἔπρησε ταῦτα· καὶ τὰς κέρκωπας, ἢ βατραχομουμαχίαν, ἢ ἐπικιχλίδας, ἢ τᾶλλα πάντα ὅσα παύγνιά ἐσιν Ὀμήρῳ, ἐνταῦθα ἐποίησε παρὰ τῷ Χίῳ ἐν Βολισῷ. ὥστε καὶ ἐν τῇ πόλει περιβόητος ἤδη ἐγένετο ἐν τῇ ποιήσει. καὶ ὁ μὲν Θεορίδης, ὡς τάχιστα ἐπύθετο αὐτὸν παρτόνῃ, ὥχεται ἐκπλέων ἐκ τῆς Χίου.

κε'. Χρόνῳ δὲ προϋόντος, δεηθεὶς τῷ Χίῳ πορεύσασθαι αὐτὸν εἰς τὴν Χίον, ἀπῆκετο εἰς τὴν πόλιν· καὶ διδασκαλεῖον καλῶς κειασάμενος, ἐδίδασκε πάντας τὰ ἔπια. καὶ κάρτα δεξιὸς ἐδόκειν εἶναι τοῖς Χίοις, καὶ πολλοὶ θαῦμασά αὐτῷ καθίστηκσαν. συλλεξάμενος δὲ βίον ἱκανὸν, γυναῖκα ἔγημεν ἐξ ἧς αὐτῷ θυγατέρες δύο ἐγένοντο· καὶ ἡ μὲν αὐτῶν ἄγαμος ἐτελεύτησε, τὴν δὲ συνῴκισεν ἀνδρὶ Χίῳ.

κς'. Επιχειρήσας δὲ τῇ ποιήσει, ἀπέδωκε χάριν ἣν εἶχε, πρῶτον μὲν Μέντορι τῷ Ἰθακησίῳ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐα, ὅτι μιν κάμνοντα τὰς ὀφθαλμύς ἐν Ἰθάκῃ ἐνοσήλευσεν ἢ ἐκτενῶς, τῆτομα αὐτῷ ἐναρμόσας ἐς τὴν ποιή-

σιν, Οδυσσεύς τε ἑταῖρον φᾶς εἶα· ποίησας, Οδυσσεῖα,
ὥς ἐς Τροίην ἔπλεε, Μέντορι ἐπιτρέψα· τὸν εἶκον, ἔντε
Ἰθακησίων ἀρίστῳ ἢ δικαιοτάτῳ. πολλαχῇ δὲ ἢ ἄλλῃ
τῆς ποιήσεως τιμῶν αὐτὸν, τὴν Αθηναίαν, ὁπότε ἐς λό-
γον τινὶ καθίσταται, τῷ Μέντορι εἰκνύν ποιῆ. ἀπέ-
δωκε δὲ καὶ Φημίῳ τῷ ἑαυτῷ διδασκάλῳ τροφεῖα καὶ
διδασκαλεῖα ἐν τῇ Οδυσσεΐᾳ, μάλιστα ἐν τοῖςδε τοῖς
ἔπεσι,

Κήρυξ δ' ἐν χερσὶν κίθαριν περικαλλέ' ἔθηκε
Φημίῳ, ὅστις πολλὸν ἐκάνυτο πάντας αἰδῶν.

ἢ πάλιν,

Αὐτὰρ ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν αἰδεῖν.

μέμνηται δὲ ἢ τῷ ναυκλήρῳ, μεθ' ὃ ἐκπεριέπλευσεν, ἢ
εἶδε πόλιν τε πολλὰς ἢ χώρας, (ὧ' ὄνομα ἦν Μέντης)
ἐν τοῖς ἔπεσι τοῖςδε,

Μέντης Αὔχιάλοιο δαΐφρονος εὖχομαι εἶναι
Υἱός, ἀτὰρ Ταφίοισι φιληρέτμοισιν ἀνάσσει.

ἀπέδωκε δὲ χάριν ἢ Τυχίῳ τῷ σκυτῇ, ὃς ἐδέξατο αὐ-
τὸν ἐν τῷ Νέῳ τείχει, προσελθόντα πρὸς τὸ σκυτεῖον,
ἐν τοῖς ἔπεσι καταζευξας ἐν τῇ Ἰλιάδι τοῖςδε,

Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σάκος ἥύτε πύργον,
Χάλκειον, ἐπαβόειον· ὃ οἱ Τύχιος κάμε τεύχων,
Σκυτοτόμων ὅχ' ἄριστος, ὃν ἐν οἰκίᾳ γάμων.

c Pal. Οδυσσεΐῃ.

dicat esse socium: cujus fidei Ulysses, Trojam navigans, domum familiamque crediderit, tanquam Ithacensium praestantissimo atque aequissimo. Saepe etiam aliis poematis locis eundem laudibus vehit, siquidem Minervam quoties in sermonem cum aliquo venit, Mentori tradit assimulatam. Ad haec Phemio praeceptori suo gratiam eruditionis simul et nutritionis in Odyssaea retulit, praecipue in his versibus,

- ‘ Phemius at cunctis praestantior arte canendi
 ‘ Insignem citharam, dederat quam praeco, tenebat.

Et rursum,

- ‘ Fundere et hanc pulsans modulamina dulcia coepit.

Meminit et naucleri, in cujus comitatu circumnavigans, urbes locaque plurima perlustravit. Huic nomen erat Mentae: cujus meminit his versibus,

- ‘ Anchialo Mentis forti genitore creatus,
 ‘ Imperito Taphiis, quibus est ars nautica cordi.’

Habuit etiam Tychio coriario gratiam, qui venientem ad futrinam apud Novum murum hospitio excepisset. Hunc enim Iliadi inferfit his versibus,

- ‘ Comminus accessit clypeo septemplice tutus
 ‘ Ajax: huic clypeum turris fabricarat ad instar
 ‘ Urbe in Hyle Tychius: non sutor doctior alter.’

27. A poësi vero hac inclarescit Homerus circa Ioniam; jam et in ipsam usque Graeciam de eodem sermo perferebatur. Et quum habitaret in Chio multis visitatum venientibus, eruditionis exultatione augescens, inciderunt qui suaderent ut in Graeciam se transferret. Quod consilium admittens, impense cupiebat illuc demigrare.

28. Commodumque intelligens Argos multis egregiisque elogiis celebratum, Athenas non item, poësi suae inferit, in majori quidem Iliade hos versus, quibus Erechtheum magnifice laudibus vehit, in navium catalogo,

‘Ortum ab Erechtheo populum: nutriverat illum
‘Pallas Erechtheum, tellus quem vasta crearat.’

Menestheum etiam, ducem Atheniensium, tradit in exercitu tam pedestri quam equestri ordinando peritissimum, idque his carminibus,

‘Hos tunc ducebat patria virtute Menestheus
‘Maximus: huic nemo poterat certare regendis,
‘Aut etiam ornandis vel equis, vel in arcta locandis
‘Agmina militibus.’

Ajacem vero Telamonium ipsosque Salaminios Atheniensibus in navium nomenclatore annumeravit, sic scribens,

‘Bis sex e Salamine rates Telamonius Ajax
‘Egit, et adduxit statuens in litore juxta
‘Cecropias naves.’

Postremo in Odyssæa Minervam, postquam cum Ulyssæ

κζ'. Ἀπὸ δὲ τῆς ποιήσεως ταύτης εὐδοκιμῇ Ὅμηρος περὶ τε τὴν Ἰωνίαν, καὶ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἤδη περὶ αὐτῷ λόγος ἀναφέρειται· καὶ οἰκείων δὲ ἐν τῇ Χίῳ, καὶ εὐδοκιμῶν περὶ τὴν ποίησιν, ἀπικεομένων πολλῶν, συνεβύλευον οἱ ἐντυχάνοντες αὐτῷ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἀπικέσθαι· ὁ δὲ προσεδέξατο τὸν λόγον, καὶ κάρλα ἐπεθύμει ἀποδημῆσαι.

κη'. Κατανοήσας δὲ ὅτι ἐς μὲν Ἀργὸς πολλαὶ καὶ μεγάλαί εἰεν εὐλογίαι πεποιημέναι, ἐς δὲ τὰς Ἀθήνας ὤ, ἐμποιοῖ ἐς τὴν ποιήσιν, ἐς μὲν Ἰλιάδα τὴν μεγάλην, Ἐρεχθία μεγαλύνων ἐν νεῶν καταλόγῳ, τὰ ἔπειτα τάδε,

Δῆμον Ἐρεχθῆος μεγαλήτορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη
Θρέψε Διὸς θυγάτηρ, τέκε δὲ Ζεῖδωρος ἄρρεα.

καὶ τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Μενεοδεία, ὡς πάντων εἴη ἄριστος τάξαι περὶ στρατὸν καὶ ἰσχύοντας, ἐν τοῖςδε τοῖς ἔπεισιν εἶπεν,

Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευ' υἱὸς Πετεῶο Μενεοθεύς·
Τῷ δ' ἔγωγε τίς ὁμοῖος ἐπιχθόνιος ἥμ' ἐτ' ἀνὴρ
Κοσμήσας ἱππῶν τε καὶ ἀνέρας ἀσπίδιώτας.

Αἶαντα δὲ τὸν Τελαμῶνος καὶ Σαλαμινίης ἐν νεῶν καταλόγῳ ἔταξε πρὸς Ἀθηναίους, λέγων τάδε,

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄρ' ἔγωγε δυοκαίδεκα νῆας,
Στήσσει δ' ἄγων ἰν' Ἀθηναίων ἱσάντο φάλαγγες.

ἐς δὲ τὴν Οδυσσεΐην τάδε ἐποίησεν, ὡς Ἀθηναῖς ἐς λόγους

ἐλθῶσα τῷ Οδυσσεῖ ἐς τὴν Αθηναίων πόλιν ἀπίκετο,
τιμῶσα ταύτην τῶν ἄλλων πολλῶ μάλισα,

Ἴκετο δ' ἐς Μαραθῶνα καὶ εὐρυχόρου ἐς Αθήνας·
Δῦνε δ' Ερεχθίδος πυκνὸν δόμον.

κθ'. Εμποίησας δὲ ἐς τὴν ποίησιν ταῦτα, καὶ παρασκευασάμενος, ἐς Ἑλλάδα βυλόμενος ποιεῖσθαι d τὸν πλὴν, προσίχει τῇ Σάμῳ. ἔτυχον δὲ οἱ ἐκείτε τὸν τότε καρὸν ἄγοντες ἑορτὴν Ἀπατέρια· καὶ τις τῶν Σαμίων ἰδὼν τὸν Ὅμηρον ἀπιγμένον, πρότερον αὐτὸν ἐπισάμενος ἐν Χίῳ, ἐλθὼν ἐς τὴς φράτορας διηγῆσατο, ἐν ἐπαίνῳ μεγάλῳ ποιούμενος αὐτόν. οἱ δὲ φράτορες ἐκέλευον ἄγειν αὐτόν· ὁ δὲ, ἐντυχὼν τῷ Ὀμύρῳ, ἔλεξεν,
‘Ω ξένη, Ἀπατέρια ἀγῶνις τῆς πόλιος, καλῶσί σε οἱ
‘φράτορες οἱ ἡμέτεροι συνεορτάσοντα· ὁ δὲ Ὅμηρος ἔφη ταῦτα ποιήσιν, καὶ ἦεν μετὰ τῷ καλίσσας.

λ'. Πορευόμενος δὲ ἐυχρίμπηται γυναῖξί Κυροτρόφῳ θυῶσας ἐν τῇ τριόδῳ. ἡ δὲ ἱέρεια εἶπε πρὸς αὐτόν, δυσχεράνασα τῇ ὄψει, ‘Ανερ ἀπὸ τῶν ἱερῶν· ὁ δὲ Ὅμηρος ἐς θυμὸν τε ἔβαλε τὸ ρηθὲν, καὶ ἤρξο τὸν ἄγοντα τίς τε εἴη ὁ φθεγξάμενος, καὶ τίνι θεῶν ἱερὰ θύεται. ὁ δὲ αὐτῷ διηγῆσατο ὅτι γυνὴ εἴη Κυροτρόφῳ θύσα. ὁ δὲ, ἀκῶσας, λέγει τὰδε τὰ ἔπεα,

Κλυθί μοι εὐχομένῳ Κυροτρόφε, δὸς δὲ γυναῖκα
Τίνδε νέων μὲν ἀνήνοδαι φιλότιλα καὶ εὐνῆν,
Ἥ δ' ἐπιτερπείδῳ πολιοκροτάφοισι γένησιν,
ἽΩν ὥρῃ μὲν ἀπαμβλύνηται, θυμὸς δὲ μειοιγῇ.

d Pal. ποιήσασθαι.

in colloquium venerit, ad Atheniensem urbem, quam praecipue colebat, concessisse fingit.

‘ Ad Marathona dehinc et magnas venit Athenas,
 ‘ Tectaque Erechthei subiit.’

29. His ubi complevit suam poësin, et apta omnia composuit, animo in Graeciam trajiciendi, Samum ap-
 pulit: contigitque forte ut eodem tempore Samii Apa-
 turia festum agerent. Hic Samius quidam agnito Ho-
 mero (utpote quem jam ante in Chio vidisset) tribules
 suos adiens, indicavit ejus adventum cum multa homi-
 nis celebratione. Tribules vero jubebant adduci eum.
 Conveniens igitur Homerum Samius, ‘ Quandoquidem,
 ‘ inquit, hospes, Apaturiorum festum agit civitas, invi-
 ‘ tant te nostri tribules ad idem festum concelebran-
 ‘ dum.’ Homerus adfuturum se affirmans, comitatur
 invitatem.

30. Illuc pergens, in mulieres impegit quae Curo-
 tropho sacra in trivio faciebant. Sacrifica occurrentis
 aspectu indignata, exclamat, ‘ Vir, inquires, facessas a
 ‘ sacris.’ Homerus dictum illud in animo volvens, ro-
 gabat quisnam esset qui loqueretur, et cui deo sacrificaretur.
 Dux ejus indicavit mulierem esse, quae Curotro-
 pho sacrificaret. Quod audiens Homerus, haec carmina
 protulit,

‘ Dive preces audito meas, mulierque face ista
 ‘ Averfata torum juvenili aetate vigentum,
 ‘ Canorum veterumque senum capiat amor,
 ‘ Est aetas effoeta quibus, sed prompta voluntas.’

31. Ubi vero ad tribulium collegium accessit Homerus, jamque in limine conclavis, in quo epulabantur, constitit, aliqui narrant jam tum illic ardente igne poëtam cecinisse, alii postea eos accendisse, quàm carmina ista cecinisset,

‘ Ut patris, nati, sic turres sunt decus urbis :

‘ Sic et equi campum decorant, sic aequora naves,

‘ Sic et opes ornant aedes : praesentia regum

‘ Augusto in folio decorat fora lata sedentum :

‘ At lucente domus multo est augustior igne.’

Ingressus autem et accumbens, cum tribulibus epulo fruens, in magno honore admirationeque est habitus, ibidemque ea nocte cubile sibi paravit.

32. Craftino die conspicantes eum abeuntem figuli quidam in furno tenuiorem tegulam coquentes, quum intellexissent hominem esse eruditum, ad se vocantes jufferunt canere, pollicentes cum tegulas, tum quidquid aliud haberent, se illi duros. Homerus haec illis cecinit carmina quae vocantur Caminus, id est fornax.

‘ Si mihi mercedem dabitis figuli, ista canemus.

‘ Huc ades o Pallas, dextraque foveto caminum,

‘ Pulchre ut durecant calices, et mollia cuncta

‘ Siccenturque probe, et figulis lucra magna reportent,

‘ Vendita perque forum multa, et per compita, multa.

‘ Sic illis quaestus crescat, prudentia nobis.

‘ At si deposito juvat irridere pudore,

‘ Huc precor ut pestes veniant quaecunque per orbem

‘ Grassantur, fundant et in hunc mala cuncta caminum.

‘ Irruat huc Smaragus, gravis Asbetus, atque Sabactes :

λα'. Επεὶ δὲ ἦλθεν εἰς τὴν φρήτριν, καὶ τῷ οἴκῳ
 ἔνθα δὴ ἐδάγνυτο, ἐπὶ τὸν ὕδον ἔστη, οἱ μὲν λέγουσι, κακο-
 μένῳ πυρὸς ἐν τῷ οἴκῳ, οἱ δὲ φασὶ τότε ἐκκαῦσαι σφᾶς,
 ὅτε δὴ Ὀμηρος τὰ ἔπεα εἶπεν,

Ἀνδρὸς μὲν εἴφανος, παῖδες· σῦργοι δὲ, πόλλος
 Ἴπποι δ' ἐν πεδίῳ κίσμος· νῆες δὲ, θαλάσσης·
 Χρήματα δ' αὖξαι οἶκον· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες
 Ἡμεῖοι εἰν ἀγορῇ, κίσμος τ' ἄλλοισιν ὀρεῖσθαι.
 Αἰθομένη δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ιδέσθαι.

οἰσελθὼν δὲ, καὶ κατακλιθεὶς ἐδάγνυτο μετὰ τῶν φρα-
 τέρων· καὶ αὐτὸν ἐτίμων, καὶ ἐν θυμῷ εἶχον· καὶ
 τότε μὲν τὴν κοίτην αὐτῷ ἐποίησαν Ὀμηρος.

λβ'. Τῇ δὲ εἰσαύριον ἀποπορευόμενον ἰδόντες κερα-
 μέες τινές, κάμινον ἐγκάοντες κεράμῳ λεπτῷ, προσε-
 καλέσαντο αὐτὸν, πεπυσμένοι ὅτι σοφὸς εἴη· καὶ ἐκέ-
 λευόν σφιν αἶσαι, φάμενοι δώσειν αὐτῷ τῷ κεράμῳ, καὶ
 ὅ,τι ἂν ἄλλο ἔχωσιν. ὁ δὲ Ὀμηρος αἰδεῖται αὐτοῖς τὰ
 ἔπεα τάδε, ἃ καλεῖται κάμινοι,

Εἰ μὲν δώσετε μισθόν, αἶσω, ὧ κεραμῆες.
 Δεῦρ' ἄγ' Ἀθηναίη, καὶ ὑπείρεχε χεῖρα καμίνῳ·
 Εὖ δὲ μελανθεῖεν κότυλοι, καὶ πάντα μάλ' ἰρά·
 Φρυγθῆναί τε καλῶς καὶ τιμῆς ὦρον ἀρέσθαι,
 Πολλὰ μὲν εἰν ἀγορῇ πωλεύμενα, πολλὰ δ' ἀγυγῆς,
 Πολλὰ δὲ κερδῆναι· ἡμῖν δὲ δι' ὧς σφι νοῆσαι.
 Ἦν δ' ἐπ' ἀναδείην τρεφθέντες ψεύδε' ἄρησθαι,
 Συγκαλέω δ' ἡπειτα καμίνῳ δηλητῆρας,

c Sic MS. Ox. vulgo δὲ, κατακλιθεὶς.

Σύντρεβ' ὁμῶς Σμάραγόν τε καὶ Ασβετον, ἥδ' ἑ
 βάκτην,
 Ωμόδαμόν θ' ὅς τῃδε τέχνη κακὰ πολλὰ πορίζει.
 Πείθε πυραύθουσιν ἢ δώμαία, σὺν δὲ κάμιнос
 Πᾶσα κυκθεῖη, κεραμέων μέγα κωκυσάντων.
 Ὡς γνάθος ἱππεῖη βρύκει, βρύκοι δὲ κάμιнос,
 Πάντ' ἔντοδ' αὐτῆς κεραμῆϊα λεπτὰ ποιοῖσα.
 Δεῦρο καὶ ἡελίη θυγατερ πολυφάρμακε Κίρκη,
 Αἰγρία φάρμακα βάλλε, κάκῃ δ' αὐτῆς τε ἢ ἔργα.
 Δεῦρο δὲ ἢ Χείρων ἀγέτω πολέας Κενταύρους·
 Οἱ θ' Ἡρακλεῖος χεῖρας φύγον, οἱ τ' ἀπόλοντο,
 Τύπτοιεν τὰδε ἔργα κακῶς, πίπτοι δὲ κάμιнос.
 Αὐτοὶ δ' οἰμῶζοντες ὀρώατο ἔργα πονηρὰ.
 Γηθήσω δ' ὀρώων αὐτῶν κακοδαίμονα τέχνην.
 Ὃς δὲ χ' ὑπερκύψει, περὶ τέττα πᾶν τὸ πρόσωπον
 Φλεχθεῖη ὥς πάντες ἐπίσαντ' αἶσιμα ῥέζειν.

κγ'. Παραχειμάζων δὲ ἐν τῇ Σάμῳ, ταῖς νημενίαις
 προσπορευόμενος πρὸς τὰς οἰκίας τὰς εὐδαίμονεσά-
 τας, ἐλάμβανέ τι, αἶδων τὰ ἔπεα τὰδε ἃ καλεῖται
 Εἰρσιώνη, (ὠδήγην δὲ αὐτὸν ἢ συμπαρήσαν αἰὶ τῶν
 παίδων τινὲς τῶν ἐχθρῶν)

Δῶμα προσετραπόμεοδ' ἀνδρὸς μέγα δυναμένοιο,
 Ὃς μέγα μὲν δύναται, μέγα δὲ βρέμει, ὄλβιος αἶεί.
 Αὐτὰρ ἀνακλίεσθε θύρα· πλῆτος γὰρ ἔσεισι
 Πολλὰς, σὺν πλῆτῳ δὲ ἢ εὐφροσύνη τεθαλυῖα,
 Εἰρήνη τ' ἀγαθή. ὅσα δ' ἄγγεα, μετὰ μὲν ἔη,
 Κυρβαῖη δ' αἶεί καλὰ καρδὸν ἔρπειο μάζα.

- Contere tu Pallas flammamque et vasa camini,
- Ille licet rapido multum nunc ferveat aestu.
- Infuper Omodamus feriatque et damna det arti.
- Omnia misceto, fornacem, vasa, domumque,
- Ut fragor immensus fiat, figulique tremiscant :
- Non secus ac malae crepitu clauduntur equinae,
- Sic subita fornax crepitetque cadatque ruina,
- Inque lutum redeant calices et vasa minuta.
- Huc quoque Solis ades nata, incantare perita,
- Inque ipsos et opus tua noxia sparge venena.
- Huc ducat longo Centauros agmine Chiron :
- Quique manu Herculea cecidere superque fuerunt,
- Illi contundant opus omne, ipsumque caminum
- In nihilum penitus redigant. figuli ista videntes
- Plorent, et lacrymis spectent ingentia damna.
- Improbitalis ego spectabo haec praemia laetus.
- Denique qui pronus fornacem respicit, illi
- Flamma vorax faciem circa penitusque perurat.
- Sic scelus agnoscent omnes, atque inde cavebunt.'

33. At vero in Samo hybernans, calendis beatiorum aedes adiens aliquid accipiebat, canens haec carmina, quae Eiresione, hoc est, ramalia, vocantur: ducente eum semper et comitante aliquot puerorum indigenarum choro,

- Venimus ad magnas aedes civemque potentem,
- Cujus divitiis resonat domus atque redundat.
- Vos aditum praebete fores : feliciter intrent
- Divitiae, et requies hilaris, Charitesque sequantur ;
- Vasa opibus tumeant, nihil hic videatur inane ;

- 'Sintque laboratae Cereris repleta canistra.
 'Excelfo curru natus hic portetur, et ipsam
 'Veloci cursu revehant ad limina muli.
 'Haec premat electrum pedibus, telasque laboret,
 'Ast ego vos repetam, repetam (mihi crede) quot-
 'annis,
 'Non fecus atque redit sub tectum garrula Progne,
 'Assumus in porta: seu munera ferre placebit,
 'Scu nihil, est tamen hinc abeundi certa voluntas.
 'Non etenim hic habitare diu nec adesse paramus.'

Atque haec carmina postea in Samo diu a pueris decantabantur, quoties in Apollinis festo stipem colligebant.

34. Ineunte deinde vere moliebatur Homerus e Samo Athenas navigare: solvensque una cum nonnullis incolarum, ad Ion appulit; ubi stationem non in urbe, sed in litore habebant. Hic contigit Homerum graviter aegrotare: egressus igitur e navi, in crepidine litoris jacebat invalidus. Quumque diutius illic ob navigandi difficultatem remorarentur, subinde quidam descendentes ex urbe Homero vacabant, eumque audientes, reverenter observabant.

35. Jam vero nautis et aliquot e civitate illic apud Homerum confidentibus, forte pueri piscatores eo appulerunt: qui e navicula egressi, haec illis verba fecerunt, 'Agite hospites, audite nos, numquid ea quae vobis proponemus explicabitis?' Ibi e praesentibus quidam jubebat proloqui. Illi, 'Nos, inquiunt, quaecunque cepimus, reliquimus: quae vero non cepimus, nobiscum portamus.' Et quum nemo ex praesentibus in-

Τῷ παῖδι δὲ γυνὴ κατὰ διφραδὰ βύσεται ὕμιν·
 Ἡμίονοι δ' ἄρ' αἰ κραταίτεδες εἰς τόδε δῶμα.
 Αὐτὴ δ' ἰδὼν ὕφαινοι ἐπ' ἠλέκτρῳ βεβαῖα.
 Νεῦμαί σοι, νεῦμα, ἐνιαύσιος, ἅσε χελιδών.
 Ἔσκη' ἐν προθύροισι· καὶ εἰ μὲν τοι εἰδώσεις, εἰ δὲ μὴ,
 Οὐχ ἐσέξομεν· ὃ γὰρ συνοικήσοντε ἐνθάδε ἤλθομεν.

ἦδετο δὲ τὰδε ἐν τῇ Σάμῳ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ
 τῶν παίδων, ὅτε ἀγείροιν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Ἀπόλ-
 λωνος.

λδ'. Ἀρχομένην δὲ τῷ ἔαρος, ἐπεχείρησε πλεῖν Ὀ-
 μῆρος εἰς πᾶς Ἀθήνας ἐκ τῆς Σάμῃ. καὶ ἀναχθεὶς
 μετὰ τινων ἐγχαρίων, ἀπινέχθη εἰς τὴν Ἴον· καὶ ὠρ-
 μίσθησαν ἔκαστος πόλιν, ἀλλ' ἐπ' ἀκτῆς. συνέβη δὲ τῷ
 Ὀμήρῳ κατὰ πολὺ τι ἄρ' ἔλασθαι μαλακῶς ἔχειν· ἐκ-
 βάς δὲ ἐκ τῶν πλοίων, ἐκκειμᾶτο ἐπὶ τῆς κυματωγῆς
 ἀδυνάτως ἔχων. πλείους δὲ ἡμέρας ὀρμάντων αὐτῶν
 δι' ἀπλοίην, καταβαίνοντες αἰεὶ τινες τῶν ἐκ τῆς πό-
 λιος, ἀπεχόλαζον παρὰ τῷ Ὀμήρῳ, καὶ ἐν θωύματι
 εἶχον αὐτὸν, ἀκόντες αὐτῶν.

λε'. Τῶν δὲ ναυτέων, καὶ τῶν ἐκ τῆς πόλιος τινῶν
 ἡμέρων παρὰ τῷ Ὀμήρῳ, κατέπλωσαν παῖδες ἀλιῆες
 τὸν τόπον, καὶ ἐκβάντες ἐκ τῶν ἀκατίων, προσελθόντες
 αὐτοῖς τὰδε εἶπον, ' Ἀγετε ὦ ξένοι, ἐπακύνσατε ἡμέων,
 ' ἂν ἄρα δύνηθε διαγῶναι ἅσ' ἂν ὑμῖν εἴπωμεν. καὶ
 τις τῶν παρεόντων ἐκέλευε λέγειν· οἱ δὲ εἶπαν, ' Ἡμεῖς
 ' ἅσ' αἶσα εἶλομεν, κατελίπομεν· ἃ δὲ μὴ εἶλομεν, φέρου-
 μεν. οἱ δὲ φασιν μέτρῳ εἰπεῖν αὐτὸς,

ξ Pal. μὲν τι. g Pal. δ' ἰκ.

Ἄσ' ἔλομεν, λιπόμεθα· ἃ δ' ἔχ' ἔλομεν, φερόμεθα.

ὃ δυνάμενων δὲ τῶν παρεόντων γινῶναι τὰ ρηθέντα, διηγήσαντο οἱ παῖδες, ὅτι ἀλιεύοντες ὕδεν ἐδύνατο ἔλαιν· καθήμενοι δὲ ἐν γῇ, ἐφθειρίζοντο. καὶ ὅσας μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν, κατέλιπον· ὅσας δὲ μὴ ἐδύνατο, ἐς οἴκας ἀπεφέροντο. ὁ δὲ Ὅμηρος, ἀκύνσας ταῦτα, ἔλεξε τὰ ἔπεα τάδε,

Τοίων γὰρ πατέρων ἐξ αἵματος ἐκγεγάατε,
Οὔτε βαθυκλήρων, ὅτ' ἀσπεία μῆλα νεμόντων.

λς'. Εἰς δὲ τῆς ἀδελφείας ταύτης συνέβη τὸν Ὅμηρον τελευτῆσαι ἐν Ἰω, ὃ παρὰ τὸ μὴ γινῶναι τὸ παρὰ τῶν παίδων ρηθὲν (ὡς οἴονταί τινες) ἀλλὰ τῇ μαλακίῃ. τελευτήσας δὲ ἐν τῇ Ἰω, αὐτῷ ἐπ' ἀκτῆς ἐτάφη ὑπὸ τῶν συμπλεόντων καὶ τῶν πολιτῶν ἢ ὅσοι ἐν διαλογῇ ἐγγύοντο αὐτῷ. καὶ τὸ ἐλεγεῖον τόδε ἐπέγραψαν Ἰῆται ὕστερον χρόνῳ πολλῷ, ὡς ἦδη ἢ τε ποιήσις ἐξεπεπλώκει, καὶ ἐθαυμάζετο ὑπὸ πάντων· ὕδ' Ὀμήρου ἐσίν.

Εὐθαδέ τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει κ,
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

κς'. Ὅτι δὲ ἦν Αἰολεὺς Ὅμηρος, καὶ ὅτε Ἰων, ὅτε Δωριεὺς, τοῖς τε εἰρημένοις δεδήλωται μοι, καὶ δὴ καὶ τοῖς δὲ τεκμαίρεσθαι παρέχει· ἄνδρα ποιητὴν τηλικῶτον εἰκός ἐστι τῶν νομίμων τῶν παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ποιῶντα ἐς τὴν ποίησιν, ἥτοι τὰ κάλλιστα ἐξ-

h Pal. πολιτῶν. i Pal. ἐγγύοντο. k Pal. κάλυψεν.

interpretari dicta posset, pueri explicabant: significantes nimirum, se, quum piscium nihil capere possent, deficientes in sicco, pediculos venari tentavisse; et horum quotquot cepissent reliquisse, quos autem nequiverunt, domos retulisse. Quae audiens Homerus, haec dixit carmina,

‘ Hi vos, o pueri, tales genuere parentes,

‘ Nec latis fundis, gregibus neque mille potentes.’

36. Ex hac autem infirmitate extremum diem clausit Homerus in Io, non (ut arbitrantur aliqui) aenigmatis perplexitate enectus, sed morbo. Extinctus vero in Io Homerus, a comitibus suis atque civibus qui in colloquio cum eo fuerant, in litore ibidem sepultus est. Cujus sepulcro multo post tempore Ietae, ubi poësis ejus jam publicata ab omnibus celebrabatur, hujusmodi inciderunt carmen elegiacum; neque est Homeri:

‘ Condit humus caput haec sacrum, qui versibus arma

‘ Fortia divinis heroum ornavit, Homerum.’

37. Porro quod Aeolensis fuerit Homerus, et non Ion, neque Doriensis, partim e jam dictis perspicuum esse poterit, partim etiam his conjecturisprehenditur. Siquidem poëtam tantum, qui aliqua ex hominum moribus in suam poësin transferre studuerit, par est aut laudatissimos excogitasse, aut suos, quos patrios habe-

bat, commemorasse. Jam vero ipsi carmina ejus audientes, indidem pronunciabitis. nam sacrificii ritum probatissimum retulit aut ipse eundem excogitavit, aut quod cum patriis institutis conveniret. Sic enim inquit,

- ‘ Protractas jugulant pecudes, et tergora costis
- ‘ Deripiunt, femorumque toros et crura recidunt,
- ‘ In partesque secant geminas : tum pingua nidor
- ‘ Viscera nube tegit densa.’

In his versibus de illis nulla mentio, quibus in sacrificiis tamen utebantur ceteri, praeter unam Aeolicam gentem, quae ilia non concremabat. Indicat praeterea his quoque versibus, quod Aeolensis existens, suae gentis ritibus usus sit,

— ‘ tum segmina carniū

- ‘ Ipse focus multo crepitantibus admovet igni
- ‘ Cruda senex, et vina super nigrantia fundit :
- ‘ Quem verubus quinis juvenes onerata tenentes
- ‘ Brachia circumstant.’

Aeolenses enim soli intestina quinque verubus fixa torrebant, reliqui Graeci tribus. etenim *πέντε* dicunt Aeolenses pro *πέντε*, id est, quinque.

38. Atque haec sane de genere, vita interituque Homeri a nobis relata sint. Ceterum aetatem Homeri si quis diligenter recteque ratiocinetur, ex hisce facileprehendet. Nempe ab expeditione, quam Agamemnon et Menelaus in Ilium habuerunt, annis centum post atque triginta Lesbos oppidatim habitari coepit, quum antea nullam prorsus haberet civitatem. Post Lesbum habitatam annis viginti Cyme Aeolica et Phricotis ap-

πυρόντα ποίειν, ἢ τὰ ἑωϋτῷ, πάτρια ἔοντα. ἤδη τοίνυν τὸ ἐνθὺνδε αὐτοὶ τῶν ἐπέων ἀκόντες κρινεῖτε. ἱεροποιῆν γὰρ ἢ τὴν κρατίστην ἐξευρὼν ἐποίησεν, ἢ τῇ ἑωϋτῷ πατρίδι ἠ προσήκυσαν. λέγει γὰρ ὧδε,

Αὐτῆς ἔρυσαν μὲν πρῶτα καὶ ἔσφαζαν καὶ ἔδεισαν,
Μηρὺς τ' ἐξέταμον, καλὰ τε κνίσσῃ ἐκάλυψαν,
Δίπτυχα ποιήσαντες, ἐπ' αὐτῶν δ' ὠμοθέτησαν.

ἐν τέτοις ὑπὲρ ὁσφύος οὐδὲν εἴρηται, ἢ ἐς τὰ ἱερά χρέοντα· μονώτατον γὰρ τῶν Ἑλλήνων τὸ Αἰολικὸν ἔθνος ὕψιστον ὁσφύν. δηλοῖ δὲ καὶ ἐν τοῖςδε τοῖς ἔπεσιν ὅτι Αἰολεὺς ὢν, τοῖς νόμοις τοῖς τέτων ἐχρήτο,

Κατὰ δ' ἐπὶ χίζης ὁ γέρων, ἐπὶ δ' αἶθοπα οἶνον
Λεῖβε· νέοι δὲ παρ' αὐτὸν ἔχον πεμπώβωλα χερσίν.

Αἰολεὺς γὰρ μόνοι τὰ σπλάγχνα ἐπὶ πέντε ὀβελῶν ὀπτῶσιν, οἱ δὲ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ τριῶν. καὶ γὰρ ὀνομάζονται οἱ Αἰολεῖς τὰ πέντε, πέμπε.

λη'. Τὰ μὲν ἔν ὑπὲρ τῆς ἡμέσιος καὶ τελευτῆς καὶ βίῃ δεδήλωται μοι. Περὶ δὲ ἡλικίης τῆς Ὁμήρου, ἐκ τῶνδ' ἂν τις ἐπισκεπτόμενος, ἀκριβῶς καὶ ὀρθῶς λογίζοιτο. ἀπὸ γὰρ τῆς εἰς Ἴλιον στρατείας, ἣν Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος ἤγειραν, ἔτεσιν ὕστερον ἑκατὸν καὶ τριάντοισι Λέσβος ὠκιάθη κατὰ πόλεις, πρότερον ἑῷσα ἄπολις. μετὰ δὲ Λέσβον οἰκισθεῖσαν ἔτεσιν ὕστερον εἴκοσι Κύμη ἢ Αἰολιδῶτις καὶ Φρυσῶτις καλεομένη

1 Sic MS. male vulgo ἑωϋτῷ πατρίδα, qui tamen male retinet τὴν.

ὑκίᾳ. μετὰ δὲ Κύμην, ὀκτωκαίδεκα ἔτεσιν ὕστερον
 Σμύρνα ὑπὸ Κυμαίων κατοικήθη· καὶ ἐν τούτῳ γίνε-
 ται Ὅμηρος. ἀφ' ὧ δὲ Ὅμηρος ἐξῆμετο, ἑτεῖα ἐστὶν ἑξα-
 κόσια εἰκοσιδύο μέχρι τῆς Ξέρξεω διαβάσεως, ἣν στρα-
 τευσάμενος ἐπὶ τῆς Ἑλληνίας, καὶ ζεύξας τὸν Ἑλλή-
 σποντον, διέβη ἐκ τῆς Αἰτίας εἰς τὴν Εὐρώπην. ἀπὸ δὲ
 τούτου ρηϊδίως ἐστὶν ἀριθμῆσαι τὸν χρόνον τῷ ἐθέλοντι
 ζητῆν ἐκ τῶν ἀρχόντων Αθηνῆσι. τῶν δὲ Τρωϊκῶν
 ὕστερον γέγονεν Ὅμηρος ἑτεσὶν ἑκατὸν ἑξηκονταοκτώ.

Τ Ε Λ Ο Ξ.

pellata habitata fuit. Porro a Cyme annis duodeviginti, in Smyrnam Cymaei coloniam deduxerunt: quo tempore natus fuit Homerus. Ab Homero autem nato anni sunt sexcenti viginti duo ad Xerxis usque in Graeciam trajectum, qui videlicet juncto pontibus Hellesponto cum exercitu ex Asia in Europam transivit. Ex his igitur tempus illud calculo colligere facile fuerit ei qui praetorum Atheniensium rationem habuerit. Centum autem et sexaginta octo post Trojanum bellum annis extitit Homerus.

F I N I S.
